

Haftenus doctiff. Salmafius, qui in veteri Thuanæo codice vocem *fascibus* deesse scribit. Non defunt qui vulgatam probant lectionem, ac vocem *animatum* exponunt *σπυ εζουπελοσφρον*, non emedullatum. Horum opinio Dalecampio minus placet; quia non fit verifimile tam exilem juncum emedullari posse. Utraque placet, & Salmafij & Dalecampij, utraque ex mente videtur Plinij: Salmafij tamen ad vulgaram magis accedit litteram. Spartum hoc nullum in Medicina ufum habet, nisi quis velit contendere, à medicis ad fricandum hordeum usurpari. Nam in hunc ufum, asperitatis gratia, præscribitur à Galeno, loco citato. Et hæc de sparto humili, quod *χοροσπολικόν* vocant. Spartum fruticem ad differentiam alterius *ἀμπέλοσπολικόν* privatim appellant, spartum scilicet quo vites vincuntur. Galenus lib. viii. Simpl. *Σπάρτη οὐ πῆς ἀμπέλου πικρὴ ἢ μὲν δροσμοῦσιν.* Idem Ægineta & Aëtius, Spartū hoc describit Diosc. lib. iv. cap. clviii. *σπάρτον ἴμερον ἐστὶ φέρων ῥαβδὸς μικρῆς* (vetus *μικρῆς*, vulgatam defendit Oribafius lectionem) *ἀφύκτος*, *στεινός* (has voces non habet codex vetus, reperiuntur tamen apud Oribafium) *δυσωρεῖστος*, *αἰς πῆς ἀμπέλου δροσμοῦσιν.* *φέρει δὲ λωβὸς, ὡσπερ* (vetus addit *ἐν φύλλοις*, quod expungendum) *φασίλις*, *ἐν οἷς ἀπὸ μέρους φακείδης.* *πῆδον μῆλιον,* *ὡσπερ λωβῆσι τέτυκτο ὁ κερπὸς, καὶ πῆ ἀδὴ πῆντα σπυ μακροτέρῃ ὀλκῇ ὁβολῶν ἢ καθάρει ἀνω μετ' ἐπιπέσῃς, ὡσπερ ὁ ἰδιόβορον ἀκινδύως.* Spartum frutex est, longas proferens virgas sine folijs, firmas, fractu contumaces, quæ in alligandis vitibus vinculi ufum præstant. siliquas ceu phaseli, in quibus exilia

semina, lenticulæ similia. florem leucocōi, luteum, hujus semina & flores purgant per superna vehementer, Hellebori modo, & citra periculum, si quibus oculis ex aqua mulsâ bibantur. Supra diximus, spartum fruticem, & genistam, plantas esse diversas, quod hoc etiam loco affirmamus; sed ita diversas dicimus, ut sint vicinæ, quod non observavit Plinius. Differunt, quod spartum folijs, cum adultum est, careat, copiosis donata sit genista. Præterea quod sparti flores vomitum excitent, quod genistæ non præstant. Nonnulli licet plenos discos in acetarijs ex multo oleo devorarint, ne nauseam quidem persenserunt. Seminis quoq; tripla aut quadrupla dosi opus vomituro, etiam puero. *Ἀφύκτος* Dioicorides dixit; quod dū planta adhuc tenella est, ac primū germinare incipit, exilibus cingatur tantum folijs, quæ quam primum decidunt, ita ut reliquo anni spatio folijs viduum cernatur spartum. Lego cum Saraceno alijsque viris doctis *ἀντι φασίλις φασίλιον* vel *φασίλις* Plinius lib. xxiv. cap. x. ubi spartum cum genista confundit, *semen ejus quod Græci eodem nomine appellāt in folliculis phaselorum modo nascens, purgat ellebori vice drachma & dimidia pota in aqua mulsâ cyatis quatuor jejunis* Spartum, cujus si uram apposuimus, à recentioribus, pro vero agnoscitur sparto, & à Dodonæo genista Italica vocatur, ramulos virgasque profert virentes, lentas, & ad vincendum aptas, paucisque adeo convestitas folijs, ut nudæ ferè appareant.

Spartum alterum flore luteo Clusij. Spartum monospermum Hispanis mutoni, vulgo *elpho*. Hispanica juncea, nautica, vulgo funi spartiuu. antiquorum lino spartum.

Spartum Dioscoridis Narbonense & Hispanicum, frutex.

Spartum secundum Clusij flore albo. Hispanis *retamia*, *yniesta* aut *hiniesta*.

Circa harum fastigia, flores spicato ordine exeunt, eleganter lutei, odorati, apibus non ingrati, & quam genistæ majores: sequuntur siliquæ nigræ, planæ, & longiores quam genistæ; in quibus semina plana, dura, subruffa, lentibus minora. Planta hæc pro soli cœlique diversitate, ut Pena & Lobelius observarunt, variat. Siquidem stipite majore, & magis lignoso adulescit in Angliæ, Galliæ, Belgiæque hortis, ramorum propagine arborefcens, virgas multas fundens, rectas, glabras, junceas, nec striatas ut genistæ, sed vimineas, flexiles, & sequaces, quibus foliola, uti dixi, insunt adeo exilia, ut iam marcida facta in suis natalijs æstuosis nulla prorsum extitisse videantur, maxima anni verrentis parte. Quo factū ut Diosco-

ridi tantilla res, aut non fuerit curæ, aut non animadversa. Alia duo sparti genera repperit in Hispania ac descripsit Car. Clusius lib. i. Hist. cap. Lxx. Quorum primum cubitali plerumque stipite, pollicem crasso, scabro, & striato cortice tecto, qui in plures cubitales, virescentes, & striatos ramulos dividitur, & hi deinde in junceas, striatas, virides virgulas, quæ novellæ adhuc & primum germinantes aliquot folijs exornantur, statim atque planta florere incipit deciduis, ut tota deinde *ἀφύκτος* conspiciatur. Ex virgularum lateribus prodeunt longi pediculi, è quibus dependent aliquot exigui flores, glycyrrhisæ vulgaris aut trifolij pratensis floribus ferè similes, lutei, inodori; succedunt cartilaginei, rotundiusculi lobi vulgari

vulgari fabæ, quæ in jumentorum pabulum cedit, perfimiles, ex flavo rufescentes; in quibus unicum semen maxima ex parte (raro bina) continetur, durum, nigrû, exiguo reni simile, quod in lobis agitatibus aut concussis crepitat, & sonitum edit. Radix dura est & lignosa. Aliud datur longe majus & hominis altitudinem superans, virgulis priore tenerioribus, lentis magis & obsequentibus, flore ejusdem cum superiore formæ, sed paulo majore, & omnino albo: lobi etiam conveniunt; minores tamen sunt, & minus semen continent. Utrumque genus ad Dioscoridis spartum refert C. Clusius: an verò iisdem prædita sint facultatibus non intellexit. Primum vomitoria facultate præditum experientia docuit, notasque cum omnes, quas recenset Dioscorides, habeat, ab omnibus pro sparto recipitur. Restat paucis inquiramus quid lino spartû sit. Ego, salvo meliori judicio, lino spartum puto esse spartum fruticem primo loco descriptum, lino spartum vocatum Theoph. quod lini instar flectatur & ad vincendum aptum sit, foliaque (quod non observavit Dioscorides) lino familia ferat. Hoc thymelææ natura simile scribit Dioscorides; quod utrique tenaces, flexiles rami, & ad vincendum non inutiles. Quod si quis separatim legere velit *σπάρτον λίνου*, non multum contradicam; modo ne spartum herbam intelligat, sed fruticem jam descriptum. Hæc, præ cæteris, arrideret sententia, nisi capite de thymelæa lini sparti mentionem faceret Dioscorides.

Τὸν δὲ ξύλων.) Hactenus, corticum differentias descripsit; nunc ad ligni, id est, stipitis, ipsius naturam transit, dicitque quercus stipitem carnosum. Hoc Lector cave, de omni intelligas quercu. sativæ sylvestrisque solidum, compactum, durum, minime carnosum. vide cap. ix. & x. lib. i. haliphloeæ vero & latifoliæ carnosum, non ineptè dici potest. vide locum citatum.

Βαλάνου.) Nulla, ex minoribus, planta *βαλάνου* nomine insignita. Scio latissimè nomen hoc patere apud Græcos, & plura glandium complecti genera. *βαλάνου* enim appellatione longiores indicantur fructus; quemadmodum veteres Jurisconsulti glandis nomine, arborum ferè omnium fructus intelligi volunt; quales sunt quercus, puta palmæ, castanæ, nucis juglandis. Denotat etiam arborem Ægyptiam, quæ *βαλάνου* vocatur *μυρική*; sed in herbarum, ut dixi, classe, nulla nomen illud habet. Scribo *λαπάδου*, quod vox hæc proximè ad *βαλάνου* accedat, sitq; ex plan-

tis minoribus carnosio caule & radice, ut betæ.
Οἱ δὲ ἀσπεργου.) Gaza vertit *macilenti*; ad verbum non carnosus, id est graciles: duri enim opponuntur; *σπερκώδου* carnosus, mollibus. *Plin. lib. xvi. cap. xxxviii.* At è contrario totum è carne corpus fico, tota ossa est ilex, cornus, robur, cytisus, morbus, ebenus, lotus, & quæ sine medulla esse diximus. Arbor quæ morbus dicatur, me fugit. Dalecampius restituit cedrus, quod ejus nõ faciat mentionem Plinius, vel buxus; quæ lib. v. cap. xv. hist. inter ea quæ spisso ligno constant numeratur à Theophrasto. Sorbus proximè ad vulgatam lectionem accedit; sed an huic lignum macilentum, inquirendum. Scribe audacter *morus*: in antiquo legitur; *cytisus, morus, ebenus.* Vide lib. v. ubi de lignorum substantia agit.

Τὸ δὲ τῷ κνυείου.) *Μαυόν* interpretor solum, fungosum, molle, quale fici lignum. *Arist. in probl. τὸ μαυόν, μαλακόν, κὶ διασπείρον εἰς αὐτὸν σπιδίον.* Molle, & tale ut in se coire possit. Gaza *enerve*, vertit, quod opponatur *ινώδει*.
Οἱ δὲ τῷ κνυείου.) *Τὸ κνυείου* cyperum verte; quod τὸ ξίφιον, (de quo infra lib. vi.) gladiolum vocare solent.

Οἱ οὐ μαλακότης.) In Basileensi & Aldina editione locus hic corruptus, vox *μαλακότης* deest. Quæ in utrâque paulo infra sequuntur lacera sunt & manca. *ἢ μὲν γὰρ ἰτίαι κὶ χλωροὶ ἐν τοῦ κνυείου ἄσπερ ὁ φίκου.* Rectè hunc locum magnus Scaliger correxit, & Cl. Heynsius. Gaza ἢ μὲν γὰρ ἰτίαι ἀνωστήσαι, μόνον κνυείου, φιλλῶ δὲ χλωροί, legit, & vocem *ινώδου*, omnino necessariam, omisit. Verte: *Suber illic, & adhuc viride, leve est.*

Ἄθραυστος.) Hunc locum, sic vertit Plinius lib. xvi. cap. xxxviii. Quibusdam pulpa sine venis, *mevostamine*, & tenui constat. Hæc maxime fissilia, alia frangi celeriora, quam findi, quibus pulpa non est, ut oleæ, vitis, at è contrario totum è carne. Rectè ergo Theodorus *ἄθραυστος* legit, non ut vulgo scribitur *ἄθραυστος*. Cæterum & hæc lectio non caret difficultate. Mox enim sequitur *ἄθραυστος δὲ ἰλαία ἀπὸ τῶν χλωρίων ὁ σκληρότερος.* Theod. iterum *ἄθραυστος*. Sed quomodo fragile quod obliquum & durum? Dicendum: fragile idcirco; quod meatuum rectitudinem non habet. Hæc causa cur lignum ablegnum facile findatur, difficulter frangatur. Quod meatus obliquos habet difficulter finditur, facile frangitur. Experientia comprobatur durum lignum facilius, quam molle frangi. Hoc enim ob tenacitatem facile flectitur & difficulter frangitur.

Κ Ε Φ. Ι.

CAP. IX.

Differentia medullarum, discrimen radicum, differentia radicum summa.

Διαφέρει οὖν ἡ εἰς τὰς μήτρας. πρῶτον μὲν εἰ ἔνια ἔχει ἢ μὴ ἔχει, καθάπερ πίνες φασιν ἀλλὰ τὸ εἶναι ἀκτινίον. ἐπεὶ δὲ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔχουσιν, τῶν μὲν ἐστὶ σπερκώδης, τῶν δὲ ξυλώδης, τῶν δὲ ὑδροώδης. σπερκώδης μὲν, οἷον ἀμπελίς, † συκῆς, † μηλέας, † ροῖας, ἀκτινῆς, νάρθηκος, ξυλώδης δὲ, † αἰτῆς, † ἐλάτης, † πάλμης, κὶ μάλισται ταύτης Δία τὸ ἐνδοαδῶ εἶναι. τῶν δὲ ἐπὶ σκληρότεροι εἰς πυκνότητα, κερνάς, πέριν, δρυὸς, κυτίσας, συκαμίνων, ἐβένος, λωτῆ. Δίαφέρει οὖν αὐταὶ εἰς τοὺς χρώμασι· μέλαιναί γὰρ δὴ πᾶσαι κὶ τῆς δρυὸς, ἡ καλεῖται μελαύδρουον. ἀπασαὶ δὲ σκληρότεροι τὸ ξύλων. διὸ κὶ ἑσπομύδου καμπύ, † μαυότεροι μὲν αἱ ἰδιῶ, αἱ δὲ ὑδροώδεις, ἐν μὲν τοῖς δένδροις ὅσα εἰσὶν, ἢ σπάνιοι. ἐν δὲ τοῖς θημνώδεσι εἰ ὅλως τοῖς ὑλήμασι· οἷον καλάμω τε κὶ νάρθηκι, κὶ τοῖς ῥοῖοις, εἰσὶν. ἔχει οὖν τὴν μήτραν τὰ ἰδιῶ μεγάλλω εἰς φανεράν· ὡς περὶ νῶ, δρυὸς, κὶ τὰ ἄλλα τὰ περὶ ἰδιῶν, τὰ δὲ ἀφανέστερα· οἷον, ἐλαία, πύξ. ἢ γὰρ ἐστὶν ἀφορισμῶν ἕτω λαθεῖν. ἀλλὰ κὶ φασὶ πίνες ἢ κατὰ τὸ μέσον, ἀλλὰ κατὰ τὸ πᾶν ἔχειν, ὡς μὴ εἶναι ῥοῖον ὠροσμῶνον. διὸ κὶ ἔνια εἰ δὲ ἀπὸ δόξεν ὅλως ἔχειν

† τὰ μὲν γὰρ ἐστὶν Al. Bas. † συκῆς Bas. † lege ροῖας, αὐτῆς Al. Bas.

† lege μυνόπρασιν αἱ μὲν αἱ δὲ οὐ. ὑμῶν δὲ εἰ Sc. Al. Bas.

Medullæ præterea ratione inter se discrepant. Primum si aliæ habent aliæ carent: ut nonnulli tam alias quasdam, quam sambucum medulla carere asseverant. Nam & inter eas quæ certo habent, aliis carnosæ, aliis lignosæ, aliis membranæ similis. Carnosæ, viti, fico, punicæ, sambuco, ferulæ: lignosæ, larici, abietis, pino: & quidem huic præcipue, quod tædæ plurima ingerat. His durior atque spissior, corno, ilici, † robori, cytisio, moro, ebeno, celti. † Quæ quidem coloribus etiam inter se distant. Omnes enim nigrae sunt. Quin etiam robori talis. quod nigrum cognominant. Omnesque sunt lignis duriores. Quamobrem flexum colore; nullum † recipiunt; aliæ tamen alijs † solutiores. Membranæ similes arboribus nullæ, aut raro. In fruticosis vero atque materia humili, ut arundine, ferula, reliquisque ejusmodi, tales nimirum habentur. Quædam medullam ipsam magnam atque perspicuam continent: ut † ilex, † robur, cæteræque prædictæ. Quædam † parvam incertioreque gerunt; ut olea, buxus. Haud enim ita in his distincta spectatur. Quamobrem sunt, qui non in medio; sed per totum lignum dispersam esse affirmant: ut nullus sit certus locus medullæ. Nec desunt, quæ nullam omnino medullam habere videantur. Nam palmæ nullum penitus discrimen colligi potest. Radicibus præterea distant. Alijs enim multæ † longæq; radices; superficiae, ut fico;

† Picea. † Quercus. † Differunt ab alijs non duritie tantum, sed etiam omnes enim nigrae. † Quod quæquatrum vocant. † sustinent. † molliores membranae nullæ. † evident. † Quercus. † Minus evidentem. † aquea in ut fico;

utrum, & oratio, cuius verba non opacant sensum, sed per quae transmeat intellectus acies ad rem usque.

Theophrastus, & quae tunc dicitur, & quae tunc dicitur, ut buxus. Nam differentia & inferior alia voce explicatur, quod est contrarium tunc dicitur, & sane quercus non est inferior.

Theophrastus, & quae tunc dicitur, & quae tunc dicitur, ut buxus. Nam differentia & inferior alia voce explicatur, quod est contrarium tunc dicitur, & sane quercus non est inferior.

Theophrastus, & quae tunc dicitur, & quae tunc dicitur, ut buxus. Nam differentia & inferior alia voce explicatur, quod est contrarium tunc dicitur, & sane quercus non est inferior.

Theophrastus, & quae tunc dicitur, & quae tunc dicitur, ut buxus. Nam differentia & inferior alia voce explicatur, quod est contrarium tunc dicitur, & sane quercus non est inferior.

Theophrastus, & quae tunc dicitur, & quae tunc dicitur, ut buxus. Nam differentia & inferior alia voce explicatur, quod est contrarium tunc dicitur, & sane quercus non est inferior.

Theophrastus, & quae tunc dicitur, & quae tunc dicitur, ut buxus. Nam differentia & inferior alia voce explicatur, quod est contrarium tunc dicitur, & sane quercus non est inferior.

Theophrastus, & quae tunc dicitur, & quae tunc dicitur, ut buxus. Nam differentia & inferior alia voce explicatur, quod est contrarium tunc dicitur, & sane quercus non est inferior.

Theophrastus, & quae tunc dicitur, & quae tunc dicitur, ut buxus. Nam differentia & inferior alia voce explicatur, quod est contrarium tunc dicitur, & sane quercus non est inferior.

Theophrastus, & quae tunc dicitur, & quae tunc dicitur, ut buxus. Nam differentia & inferior alia voce explicatur, quod est contrarium tunc dicitur, & sane quercus non est inferior.

Theophrastus, & quae tunc dicitur, & quae tunc dicitur, ut buxus. Nam differentia & inferior alia voce explicatur, quod est contrarium tunc dicitur, & sane quercus non est inferior.

Inaequales Theodorus; recte scilicet commutantes aequalitatem cum nodositate. Dixerat enim, recte, & aequales, alia autem obliqua, & obliqua illam scilicet aequalitatem.

Non solum propter loca evenire id, puta, scrupera, saxea, aut alioqui impediencia rectam progressionem: sed etiam natura sua. Sic supra de radice quercus: si locum liberum nacta sint, & deinde in loco. Duplex caussa redditur crispitudinis in pilo; aut meatus non rectus, aut calor contrahens. Quare cum de fico mox dicitur: tortuosa radice esse: hoc enim est obliquum, & deinde in loco, intelligit, sua natura. Neque enim omnis ficus in locis impeditis, aut impediencia est. Igitur de ficu, ut ficus est, loquitur: non ut ficus hic, aut ibi. Quare Theodor. solute nimis est interpretatus sic: quod expedita, facilique semita carent. Non enim carent semita, sed natura.

Affectus radicum duplex est: unus, emittere sub terram; isque duabus dimensionibus, deorsum, & ab lateribus: alter sursum versus, stolonnes: aut ea de quibus, stolonnes. iccirco dixit eis to an.

Non unum est hic animadvertendum. Primum dicit carere radice tubere, contra ego censeo, totum id radicem esse. Deinde fungum sine radice ait: ego radiculari vidi. Praeterea quid sit tubere, quid carere, non dum ab istis attentioribus compilatoribus edocti sumus. craniu posuit Theodorus: non legit. Nihil apud Ruellium, ne nomen quidem, ad hanc significationem: quinetiam ubi de is, quae sine radice proveniunt, cum de tubere & fungo dixit, alia duo omittit. Plinius quod meminerim, nibilo plura. Apud Aristotelem, Xenophontem, Plutarchu, Athenaeu, Polluce, aut eam, aut simile invenias vocem: verum nihil ad rem.

Manca oratio; aptetur tamen. Radicem esse multiplicem ita ut quasi to an repraesentet hac communi differentia, tot species sub uno genere, ut sit to an.

verum est. exempla tamen titubant. Namque apud radicem bifida, trifida etiam vidimus: iccirco sese de apio corrigit, & adjungit siclam. Nota in quibus, Theodo. propagines, satis recte: si radicem intelligas tantum.

Nescio quare frumentu inter agraria commemorat. Nam supra to an praefinebat a cultu to an, id est, hominis. Animadvertite to an, nomen generis in speciem privatim translatum. Puto Plinius nullam fecisse mentionem, & loquaces Graecos videas frustra jactare linguae opulentiam. Notabis etiam illa simul, & de his, & de his.

Theodorus, praescinduntur, male. non enim scinduntur, sed integrae manent. proterat tolerari: quia Theophrastus ita loquitur; & apud poetam legimus, viam sese findere. at praepositio addita, ambitiosa est; neque enim praescinduntur: sed post scinduntur. Aptabis tamen, & dicemus: ante scindi, quam perveniant ad ultimum mucronem. Lege, & de to an.

meatu radices descendere, ut lauro, olea: alijs flexuosa, ut fico. In Graeco to an ad loci naturam in tota antithesi refertur.

Theodorus, praescinduntur, male. non enim scinduntur, sed integrae manent. proterat tolerari: quia Theophrastus ita loquitur; & apud poetam legimus, viam sese findere. at praepositio addita, ambitiosa est; neque enim praescinduntur: sed post scinduntur. Aptabis tamen, & dicemus: ante scindi, quam perveniant ad ultimum mucronem. Lege, & de to an.

Theodorus, praescinduntur, male. non enim scinduntur, sed integrae manent. proterat tolerari: quia Theophrastus ita loquitur; & apud poetam legimus, viam sese findere. at praepositio addita, ambitiosa est; neque enim praescinduntur: sed post scinduntur. Aptabis tamen, & dicemus: ante scindi, quam perveniant ad ultimum mucronem. Lege, & de to an.

ROBERTI CONSTANTINI ANNOTATIO.

Υληματι vocat saepe Plinius fruteta; ut lib. xviii. cap. vi. ubi & frutecta scriptum.

Αξ το μη ινοδιν. Theodorus recte intellexit Graeca. Plinius item male, cum dixit lib. xvi. cap. xxxi. alijs recte

NOTE ET COMMENTARIUS.

IOANNIS BODÆI A STAPEL

Medullarum non tradit Plinius differentias. Recte Theophrastus, sambucum medulla carere, ex aliorum sententia scribit. Carnosa enim, & plurima huic medulla. Plin. lib. xvi. cap. xxv. Ordine autem natura, sylvestrii prima sambucus, cui medulla plurima: & cui nulla, cornus mascula &c. Duo notanda. Primum si medulla plurima donata sambucus, ut recte Plinius; quomodo interiora mire firma sunt sambuco, ut idem refert lib. xvi. cap. xxxix. & sambuci interiora mire firma traduntur. Recte & prudenter addidit, traduntur. sunt enim mire infirma. Alterum, quod cornum medulla carere ait; cum corni medullam lignosam dicat Theophrastus, scribatque spissiore & duriore quam abietis, pini, picæ. Dicendum pro Plinio, medullam corni, ilicis, ebeni adeo duram, ut lignum potius, quam medullam dici oporteat.

Id est celti. lib. xii. cap. xvii. Eadem Africa, qua vergit ad nos, arborem loton gignit, quam vocant Celtim, & ipsam Italiae familiarem.

Plin. lib. ix. cap. xv. Sunt pulpamenta

Thynnorum conditanea, cæcis quernis assulis similia; cætera, inquit, parte plenis pulpamentis salis asservatur. Melandrya vocantur, quernis assulis similia. Vide Athenæu, lib. iii. Μελανδρυς, ait, & μεγιστην δυναν ειναι, ως Παμφιλος ειναι το ονομα των πελαγησι. κατ ειναι τα πελαγη αυτην. Melandrys Thyni genus grandissimu, ut Pamphilus docet lib. de nominibus, denotat etiam ejus frustra, quae nimis pinguis sunt. Utrū recte an secus Pamphilus, non est hujus loci inquirere. Non videtur hanc sententiam probasse interpretes. vertit enim: Melandrys salsamenti genus ex maximis Thynnis paratum. Sanè Melandry pro Thynno dicere, idem est, ac si trachelum, quae pars est in ostreis, speciem ostreae facias. Eodem modo tomaculum, aut petasone, suem viventem vocare licebit. Botanicis, imprimis Plinio, melandrys herba est in segete & pratis nascens, lib. xxvi. cap. vii. Iocineri autem herba Melandryum, nascens in segete, ac pratis, flore albo, odorata. Theophr. μελανδρυος medulla, sive mediale, pars firmissima, nigerrimaque; quercus. Apud Hom. odyss. ξ. & Helych. separatim legitur, significatque densitatem, ac duritiem omnis arboris, lignorumque

lignorumque medullam. *Μέλαν δρυός*. ἢ ἐν τοῖς θένδροις δασύτης, καὶ ἢ ἐν ἔυλων ἐπιπέλω. *Gaza nigrum*: libro vero v. cap. iv. ubi eadem hæc vox, *atrum* vertit: Theophrastus tamen non μέλαν, sed μελαίνδρον vocari ait. Nugatur Glossarum autor, cum robur sic vocari scribit. Robur inquit ἰδὲν ἔυλου, μελαίνδρον. Nescio cur magnæ autoritatis vir scribendum doceat, μέλαν δρυός, *Μελαίνδρον*, vel μέλαν δρυός hæctenus nemo pro certo arboris glandiferæ genere accepit, sed de ligni quercini mediali, quod est firmissimum, μελαίνδρον nō ineleganter quis novo, fictoque vocabulo querquatrum interpretaretur, vel cum Cælio Rhodigino lib. vi. cap. xxvii. exalburnatum robur. Antiqui teste Festo Pomp. roboris seu quercus matricem *robur* (vel ut aliis placet) *robosenum* vocarunt: quod plures ruffi coloris venas habeat; & hac fortassis de causa Græci μελαίνδρον appellarunt.

Μαυότερον) Lego ex Ald. & Basileensi codice cū *Gaza*, *μαυότερον* ἢ αἰ ἰδὲν. αἰδὲ δὲν. ὑδρὸ δένδρις δὲ ἐν ἰδὲν τοῖς θένδροις. quæ in vulgatis reperuntur codicibus, sensum habent nullum, quilibet corrupta videt, utrum culpa librarii, an aliorum melatet.

Υλήμασιν) Υλήμασι doctiff. Robertus Constantinus scribit Plinium vocare fruteta, lib. xviii. cap. vi. ubi ait, *Imcosus ager verti pala debet, at in saxoso bidentibus. Fruteta igni optime tollitur: humidiorum agru fossis concidi atque ficcari utilissimum est. Frutetum vero Plinio est, locus fruticibus abundans. Quo etiam sensu accipitur à Columella lib. vi. cap. xii. Nam melius nemoribus herbidi, & frutetis, & carectis, quam lapidosi locis durantur iungule. Idem lib. & cap. xi. Incultum igitur locum consideremus, sicus an humidus, nemorosus, arboribus an lapidibus confragosus, junco ne sit an gramine vestitus, ac filiatis, aliisq; frutetis impeditis. Theophrasto ὑλήματα sunt frutices, vel herbe. Corallium lib. iv. cap. vii. ὕλημα dicit, nemo fruticem esse negabit. Eodē lib. cap. iiii. τὸ ὑλημα denotat, parvum fruticem. Vide nostras annotationes. Lib. vii. cap. vi. absinthium, centaurium, raphanum, ὑλήματα vocat, quæ medicorū schola herbas nominat. Infra, cap. xviii. hujus libri, plura carduorū genera, ὑλήματα esse scribit. Sic Virgil. primo Georg. de herbis, sylvas dixit:*

*Mox ut frumentis labor additus, ut mala culmos
Esset rubigo, segnisque horreret in arvis
Carduus: intereunt segetes, subit aspera sylva,
Lappæque tribulique, interque nitentia culta
Infelix lolium, & steriles dominantur avenæ.*

Asperam sylvam vocat, τὰ τετραχία ὑλήματα, herbas spinis asperas, ut sunt lappæ tribulique. Notat ibi Servius, *Sylvam de herba dici*. Theophrasto itaque ὑλημα, frutex parvus, vel herba; hoc vero loco ὑλήματα herbas, frutesque denotat ex præcedentibus satis apparet; negat enim arbores medullam habere membranæ fimilem, vel membranaceam contra vero herbis, & fruticibus medullam talem tribuit.

Δυσήμασι δὲ) Hunc de radicum differentiis locum, habes apud Plinium lib. xvi. cap. xxxi. Magna ἔσ' radicum differentia: copiosa fico, robori, platano; breves ἔσ' angustæ, malo, &c. Magnas ei grates agerent botanici, si paulo diligentius Theophrasti orationem vertisset. Græcus autor ficum, quercum, platanum πολυήριζα, καὶ ἀκρόήριζα scribit: Latinus copiosas radices his tribuit, negligitque ἀκρόήριζα. *Gaza μακρόήριζα* legit; & rectè ipso Theoph. teste, qui lib. i. de caus. cap. xvi. contra Democ. probat, ea omnia quæ longa radice sūt, & crassa, nō esse λόγα. ἔπε γὰρ ῥίζων ἐστὶ ἀληθῆς &c. usq; ad φοινῆς κωνία πῶ. Ibidem paulo post, ait, ἔσι ἢ ἰδὲν τὰ βαθύήριζα καὶ ἰδὲν ἰδὲν. Βαθύήριζα, & ἀκρόήριζα sunt contraria. Ipsa experientia quercum, non ἀκρόήριζον docet. Idem de platano experientia didici. De ficu nihil dicā: fatis enim vulgaris: quilibet experimentum sumere potest.

Καυίπερ) In Basileensi codice asterisco locus hic καυίπερ * ἰλάτη notatur. Indicium in MSS. cod. orationem hanc esse corruptā. In ultima editione nota hæc non est addita; nihil tamen mutarunt. Depravatum codicē esse docet, quod mox abietē numeret Theophrastus inter plantas, quibus radix singularis, quod cum doctiff. *Gaza* animadvertisset, vocem ἰλάτη, tanquam spuriam, rejecit. Si Plinius ἰλάτη rectè transtulit, facile locus corruptus restituetur. *Copiose*, inquit libro citato, *fico, robori, platano: breves ἔσ' angustæ, malo; singulares abietis, larici. Ολιγόήριζα* breves & angustas vertit, quasi botanici hæctenus nondum observassent radices breves crassasque. *Ολιγόήριζα*, si bre-

ves significat radices, scribo ἀντὶ ἰλάτη, ἰλάτη. quippe olea habet mediam radicē, quæ præcipua esse solet, brevē: cæteras longiores, ut infra docet Theophrastus. Imo respectu aliarum arborum, & hæc breves: & hæc causa est, cur facile vento decutiatur. Restat inquiramus, utrum, ἰλάτη, Latinis parvus aliquando significet. Negari non potest, aliquando ἰλάτη pro μικρὸς poni: ut sit ποσότης ἀντὶ πηλικότητος. Hom. Iliad. β. ἰλάτη καὶ ὑπερδανός, statura exilis: ἰλάτη φωνή, parva & submissa vox: ἰλάτη τραπεζία, parva mensa Odyf. v. Illud affirmare non aſsim, apud Theophrastum ἰλάτη ῥίζον, alibi pro parva accipi radice. Malunt alij vocē ἰλάτη expungere, quod constet singulari præditam radice. Accedit quod nec Plinius, nec Theodorus, vocem illam agnoverint. Priori opinioni ego addictior sum.

Τὸ ἰδὲν μαυότερον) Hanc sententiā his verbis reddidit Plinius: *Singulares abietis, larici: singulis enim innituntur, quamquam minimis in latera dispersis.* Græcus autor, καυίπερ ἰλάτη, πῶση. Malè Plinius: *abietis, larici: rectè Theodorus, abietis, pino.* utinā & alibi, πῶκλω, pino vertisset. πῶκη enim, ut suo loco dicam, pinus à Latinis dicitur. *Ἐχουσι ἢ καὶ ῥ μαυότερον ἰνία &c.*) Rectè Iul. Scaliger miram dixit orationem. corruptam puto, ac scribendum καυίπερ ῥίζον. Amygdala multis constat radicibus; sed media, quæ maxima est, vergit deorsum, cæteræ per superficiem sparguntur. Idem in aliis licet observare arboribus. Contra reperuntur, quibus omnes radices in summo terræ obrepunt, ut infra docet Theophrastus. Nostram, quod de olea sequitur, non parum confirmat emendationem. Hęc, inter arbores quæ plures habent radices, mediam habet parvam, grandiores cæteras, ac per superficiem telluris dispersas.

Καρκινωμένους) Theod. contortiores. Minus rectè. Interpretor, cancrorū more expansas, vel cancellatas. ex Columella lib. iv. cap. i. ubi duo verba Theoph. καρκινώδαι, & ταρχυόδαι exprimere videtur, *Hæc autem, ait, quæ toto prostrata corpore cum inferius solum quasi cancellavit, atque irretit, cratem facit, & pluribus radicibus inter se connexis angitur, nec aliter quam si multis palmitibus gravata deficit.* Theoph. lib. i. de caus. c. xiii. ὅς τὸ πῶν χειμῶν πλουτέον ῥίζον καὶ μάλλον, ἢ καρκινώδαι λίγυσι. Idem lib. iiii. de caus. cap. xxvi. de frumentorum satu loquens, ῥίζοντα καὶ καρκινώτῃ μάλλον. Interpres, sic enim sata plenius radicantur, cancrificantiurque. Barbarū, novumque verbum cancrificari. Condonandū homini Græco. Interpolator tamen, lingue Latine peritissimus, pro hac voce, aliā restituere debuerat. Plinius, *radicari fibris, sive ramis dixit*, lib. xviii. c. vii. *frumenta, ait, multis radicantur fibris sive ramis.* Καρκινώδαι dicuntur plantarum radices, quæ cancri instar divaricatis & in latera dispersis fibris, vel capillamentis, terram apprehendunt.

Θυσσωίδεις) Plinius loco citato; *Crassiores lauro ἔσ' inæquales, item oleæ, cui ἔσ' ramosæ; at robori carnosæ. ἰλάτης καὶ θυσσωίδεις* Græcus autor. *Gaza, quædam veluti nodosa villosaque.* Rectè Plinius *ramosus* dixit: oleæ radices nodis carent. vide cap. v. hujus lib. *θυσσωίδεις fimbriatæ*: Plinius, *urticæ folia fimbriata*, scribit. Ex quo colligimus, qualis fuerit positura, & flexura fimbriarum. Fimbria, vestium ora dicebatur, quæ incisuras habebat, ferræ dentibus non ablimiles. *Θυσσωί*, fimbria, villæ, quales dependent à crumenis. *Heſych. θυσσωί*, κενσοί, κόρυμβοι. Pollux lib. vii. cap. iv. *θυσσωί*, οἱ λεγόμενοι κενσοί, ἔδον καὶ θυσσωί πῶση ἔστω φωνή. ἔδον δὲ συσσαντῶν καὶ σύμβασι οἱ ποιεῖται καλοῦσιν. Eust. Iliid. ε. *θυσσωί*, dicit esse, χρίσματα, fissuras & divisuras. Olea ramosas fissasque, seu divisas habet radices.

Βαθύήριζα) Plin. lib. xvi. cap. xiii. *Robora suas in profundum agunt, si Virgilio quidem credimus: Esculus, quantum corpore eminent, tantum radice descendit.* Locus Virg. cuius mentionem facit Plinius, lib. iv. *Æneid.* & lib. ii. Georg. reperitur:

*Esculus in primis, quæ quantum vertice ad auræ
Ætheris, tantum radice in tartara tendit.*

Ἐπιπολαίηριζα) Plinius loco citato, *Olea, malis & cupressis per summa cespitum: alijs recto meatu, ut lauro, olea: alijs flexuoso, ut fico. Minutis hæc capillamentis hirsuta, ut abies, multæque s. lvestrium, è quibus montani prætennia fila decerpentes, spectabiles lagenas, & alia vasa neciūt.* Sensus verborum Theophrasti hic est; quibusdam rectæ, & æquales, aliis obliquæ, & inæquales, idque partim natura, ut lauro & oleæ; partim quia recto meatu non distenduntur, sed flexuoso, ut fico.

Nonnullas, inquit, id est habentes progeniem sobolescentem, quasdam adnatis carentes. Tubera, id est adnatis carentes. Tubera, id est adnatis carentes. Tubera, id est adnatis carentes.

Talpa magis caecutit, qui locum hunc corruptum non videt. Monstruosum enim est, buxum cornumque, radices non habere. Nec mentem magistri percepit interpretes, nec is, qui in sua praefatione culpam, doctiss. Gazam, quod auctoris Graeci mentem quandoque non recte exprimat. Male vertunt, quaedam omnino radices non habent. Hic enim est verborum Theophrasti sensus; enumeratis radicibus differentiis, quae in arboribus sunt, easdem etiam in suffruticibus, & herbis inveniri docet: nisi forte herbarum quaedam in totum radice carere dicendum sit. Verte itaque, nisi si forte quaedam herbarum radice carere pronunciandum sit. Nam capite sequenti; ubi haec subtilius disputat; tuberis & hujusmodi radicem nihilominus esse affirmat. Insignis tamen inter veteres videtur fuisse quaestio, utrum tuber radicibus annumerari debeat. Locus hic ex Athenaei lib. II. corrigi solet, ubi sic ait, Θεοφράστου ἐν Φυτικῆς λεξιφλοια, καὶ τίποτε ὕδρον, μύκης, πύζον, κροτίον. Theophrastus in opere de plantis, levi cortice regi scribit, tuber, fungum, perizem, geranium. Fallum est tenui cortice tuber regi; nec usquam hoc scripsit Theoph. Dalecampius ad locum citatum, Levi cortice regi, scripsit, fungum, & perizem: scabro tuber & geranium. Non placet viri doctissimi conjectura. Scripta haec sunt ex lib. I. hist. cap. IX. ubi exempla haec habes, non λεξιφλοια, ut perperam & inmemorico errore scribit Athenaeus, si abbreviatoris, aut exscribentis, non sit peccatum: sed ὅλας ῥίζων μὴ ἔχοντων. Restituunt alii ἀφυλλα καὶ τίποτε ὕδρον &c. Certum est fungos, & tubera folia non proferre; sed geranium, quod a Dioscoride describitur folijs carere. credit Iudaeus Apella. Scribo ἀρριζα ex Theophrasto & Plutarcho lib. IV. Sym. quaest. II. & ῥίζων φυτὰ τὸ ὕδρον, ἢ δὲ ἀνδρῶν ὕδατος ἔχει τὴν ῥίζαν, ἀλλὰ ἀρριζον, καὶ ἀβλαστὸς ἐπὶ τῆς ἀποπλευρώσεως, τὸ καὶ ἑαυτὸ σὺν τῆσιν ἐν τῆσιν ἔχειν παύσεως τὴν ἐπιπέδωσιν. Plantae autem naturam non habet, nec sine aqua generatur, sed radicibus caret, nec germina emittit, praeterquam quod solutum ex sese subsistat, terra alio modo affecta, aut mutata. Sed recte fortassis faciam, si singulorum historiam examinem. ὕδρον δὲ τῶν ὕδρων, id est nutriendo (plurimum enim alimenti praebet) nomen accepit. In Ald. & Basileensi codice ἄδρον legitur, & forte rectius, δὲ τῶν ἰδίων, vel ἰδιόθεν. quod sint ἰδιόθεν ἢ τῆσιν ἔχουσιν, terrae tumores. Eadem de causa Latini tuber, a tumendo. Tubera quid sint non docet Theophrastus, sed in medio relinquit, utrum ἀρριζα dici debeant. Diosc. lib. I. cap. CLXXV. ὕδρον ῥίζα ἐστὶν ἀφυλλῆ, ἀφυλλῆ ἀκαυλῆ, ἰσοζυγῆ, ἰσορῶσα (addit ex vet. cod. Lacuna ῥίζων) ὁμοιομήτη, ἰδιόθεν δὲ ἐστὶν ἀμύκτη καὶ ἐπιπέδωσιν. Tuber radix est orbiculata, sine folijs, sine caule, subflavesces, vera (est) effoditur, ac seu cruda, seu cocta, esui est apta. Gal. utrum radicibus, an bulbis annumerari debeat, dubitat. lib. II. de alim. fac. c. LXVII. ἐν ῥίζων ἢ βολεῶν κροτίον ἀναγκαῖον ἐστὶν ἐν ταῦτα. Haec quoque, radicibus aut bulbis sunt annumeranda. Cur dubitat Galenus, utrum bulbis an radicibus sint annumeranda? An igitur bulbi non sunt radices? Causa videtur, quod tubera eandem in rotunditate non habeant aequalitatem, quam reliqui habent bulbi. Caeterum eorum qui radicem esse ajunt, probabilior nobis opinio est, quam qui negant. Aliquid tamen pro illorum sententia adferre libet. Radices scilicet esse si ad formam, totamque substantiam attendamus; sin vero ad opera, naturamque; non mereri radicis nomen; quod nec folium, nec caulem emittant, quod verarum est radicium. Radices igitur dico, sed imperfectas. Quod cum sciret Plinius, ac nosset a quibusdam inter ἀρριζα, id est quae radice carent, numerari, callum terrae appellare maluit, quam radicem, lib. XIX. cap. II.

Et quoniam a miraculis rerum cepimus, sequemur eorum ordinem, in quibus vel maximum est, aliud nasci, aut vivere sine radice. Tubera haec vocantur, undique terra circumdata, nullisque fibris nixa, aut saltem capillamentis, nec utique extuberante loco in quo gignuntur, aut rimas agente. Martialis tamen findi frequenter solum, cui subsunt, hoc disticho ostendit:

Rumpimus altericem teneo de vertice terram Tubera, boletis poma secunda sumus.

Sequitur apud Plinium: Neque ipsa terra coherent, cortice etiam includuntur, ut plane nec terram esse possimus dicere, nec aliud quam terrae callum. Siccis haec ferre, & sabulosis locis, fructuosisque nascuntur, excedunt saepe magnitudinem mali cotonei, etiam librali pondere. De generatione tuberum infra, cum de κροτίον voce restituaenda, sermo erit.

Tubera.

Genera inquit Plinius esse duo, (sed monedus lector ne homonymia fallatur; sunt enim fructus arboris tuberes nominati a Plinio lib. XV. cap. XIV. & cyclamen, tuber terrae vocatur: de quibus nobis non est sermo.) Duo, inquit Plinius, eorum genera, harenosa, dentibus inimica, & altera sincera. Distinguntur & colore, ruffo nigroque, & intus candido. Laudatissima Africa. Hanc differentiam etiam recentiores observarunt. Tubera tuberosa, ac globosa quaedam sunt intra terram nata, & ab ea undequaque circumdata, absque caule, folijs, fibris, aut capillamentis adnatis. Sunt haec foris aut nigra aut ruffa, interiore vero pulpa candida aut subflava, magnitudine mali cotonei, subinde ampliora. Dioscorides cum ἰσοζυγῶν tuber dicit, de interiore pulpa loquitur, quod alibi, non apud Dioscoridem tantum, sed passim apud Graecos observare licet. de tuberum facultate in notis ad Dioscoridem agam: Historiam nunc tracto.

Mύκης.) Graeci poetarum fungos γηροῖς, hoc est, terribiles, cognominarunt, quod terra prodeant, φύονται ἢ οἱ μύκητες γηροῖς, inquit Athen. lib. I. id est nascuntur fungi sponte & nulla cultura: ἀπομαρτυρεῖ, ut Florentinus scribit. Nicander in Alex. Ζύμωνα vocat: μὴ μὲν δὲ ζύμωνα κακὸν χηρὸς ἀνείκα κηδοί, ne mala te vexent terra fermenta caveto. Scholast. Καὶ τὸ ζύμωνα ἔστι τὸ μύκητες, ἔπειδὴ ζύμωνα εἰσὶ τῆσιν γῆσιν, τὰ τετὰ πηλὸν ὅμοιοι τὰς ἐστὶν βώλων γῆσιν. Ἄλλως ζύμωνα κακὸν τῆσιν μύκητας φησὶ. ἔπειδὴ ἐκ τῆσιν γῆσιν ἔχουσιν. ζύμωνα δὲ αὐτὰς ἰσχυροῦσιν. ἔπειδὴ ἀναζυμῶνται ἐστὶν μὴ πεπρωμένα, ἢ ἐπὶ ζύμωνά ἐστι τῆσιν γῆσιν, id est, ζύμωνα fungos appellat, quod terrae extuberationem, hoc est lutum referant, quod glebae ipsius terrae similitudinem habeant, vel quod ex terra enascantur quodam sui tumore. Μύκητας vocarunt, abentis capulo, vel summo vertice vaginā occludente. μύκη Theca gladij, ensis capulū. Suidas; μύκη ἢ θύκη μύκητες ἑ μύκητες ἀναισθημένα τῆσιν ἀπορροσθῆσθαι τῆσιν ἰσχυροῦσιν, καὶ οἱ ἀμύκητες καὶ ἡ λαβὴ τῆσιν ἔξωθεν. ἐν ἐπιπέδωσιν μύκητες λυγρὸν μύκητες φέρονται, μὴ δὲ ὁμοιοῦσιν ἀγέλης, ἐγγέλης in ult. edit. Ad hoc Epigramma, vel potius hoc Aratum ἐπὶ Σημίον. ἢ λυγροῖο μύκητες ἀγέλης τῆσιν ἀπὸ μύζων, ἢ κατὰ τοὺς ἰσχυροῦσιν. Allusit Virg. I. Georg.

Nec nocturna quidem carpentes pensa puella, Nescivere hyemem, testa cum ardente viderent, Scintillare oleum, & putres concreverunt fungos.

Vide Plin. lib. XV. cap. ult. Vide Servium. Porro pro eo quod Suidae codex habet τῆσιν ἢ λαβὴ τῆσιν ἔξωθεν Hesy. μύκης ἢ ἔξωθεν ἢ κατὰ τὴν λαβὴν, ὁ κροτίον καλοῦντο, καὶ ὁ ἀπὸ τῆσιν μύζων τῶν λυγρῶν ἰσχυροῦσιν, ἢ πύζον, καὶ δρομάτιον, ἢ κροτίον, ἢ τὸ ἀπὸ τῆσιν μύζων, ἢ ἐν τῆσιν ἰσχυροῦσιν ἀναζυμῶνται, ἢ λ. Mucos, gladij

glady pars manubrio proxima, cratetes id est capulum, vocata, & quod in elychnio lucernarum refidet: vel pileus, vel nauticus pulvinus ex corio, qui remigibus substernitur. Pudendum virile, & morbus olearum, Græcis ἡλὸς dicitur. De quo vide Theoph. lib. iv. cap. xvi. μύκης igitur fungus dicitur, quod pediculum habeat ensis capulo similem, cui quid infidet pilei forma: uti figura addita pulchrè ostendit.

Fungi.

Latinis, ut doctiss. placet viris, fungus à funere dicitur, quod suo veneno ad funus vescentes ducat. Omnes enim fungi, tam salubres, quam venenati, si largius fumantur, nocent. Dioscorid. lib. iv. cap. Lxxxiii. οἱ δὲ μὴ θιούτοι (Oribas. ἐδάδιμοι) ζωμοποιεῖ, ἡδύς. πολλοὶ ἀδύς τες ἔσονται, βλάπτουσι δὲ καὶ πικρὰ τὸν ἄνθρωπον, πνίγοντες, ἢ χολέρας ἐπαύροντες. At innocentiores, quique veneno non imbuti sunt, gratiam juribus conciliant, jucundique sunt saporis: verum tamen & hi ipsi largius sumpti nocent: quippe qui agrè cōcocti strangulant, aut choleram morbum accersunt. Ideo Epicharm. οἷον αἰ μύκησιν ἀπὸ ἐπισκλητικῶς πνίγει. Emaciatum ac strigosi veluti fungis strangulabimini. Latini fungus, pro stupido impenseque credulo, dicunt. Plautus in Bacchidibus. Adeon' me fuisse fungū, ut qui illi crederem? Fungū pro stupido dixit, quod fungus per se insipida quæpiā res sit, vel quod mollis ac fragilis, vel quod subito prorumpat. Fungū inter ea numerat Theoph. quæ radice carent, cum tamen ut optimè observavit Scaliger, & tabella exprimit, radículas habeat. Hæc difficultas ex ipsius Theophrasti verbis, quæ apud Athenæum, (si non memoriæ lapsus) solvitur; ubi docet, in quibus pezias & fungi differant, cum sint ambo nullis radicibus. Differunt à pezias, quod fungi tenue quoddam habeant radicem rudimentum: caule enim sunt prominulo, unde fibrillæ & capillamēta dependent, quibus terræ cohærent & alimentum capiunt. Sed ipsa verba Athenæi audiamus. Θεόφραστος δὲ ἐν τῷ βιβλίῳ φωντῶν ἐστὶν ἐπιπέρας ζῳαί. Ἰσώγεια δὲ τὰ θιούτῃ ἐστὶ, καὶ ἐπιπέρας, καὶ ζῳαί πρὸς οὐς καλοῦσι πνίξιν, ἀμα θίς μύκησιν γινώσκουσιν. ἀρρίξιν δὲ ἐστὶν ἀντιπνεύμων. ὁ δὲ μύκης ἔχει ἀποσφύσεως δόχλιν. τὸ καυλὸν οὐ μύκησιν, καὶ δασυτέριον ἀπὸ ἀντιπνεύμων. Hæc corrupta, & ab interprete in hunc sensum malè versa. Theophrastus lib. de historia plantarum scribit: Ea quæ radice carent nunc occuli terra, nunc insidere terræ, ut pezitas, simul cum fungis nascentes, quibus nulla radix est. Fungus enim caulis in longum porrectus adhæsus in initium est, iisque veluti crus subditum. Verba hæc depravata, & quæ in editis Theoph. libris non reperiuntur. Athenæi vel Theoph. verba, doctissimus Causabonus sic restituit, τὸ καυλὸν ἐν μήκῃ, ἐστὶν ἔχεται θίς δασυτέριον ἀπὸ ἀντιπνεύμων; vel τὸ καυλὸν ἐστὶν μύκησιν δασυτέριον, καὶ περὶ τῆς γῆς ἀπὸ ἀντιπνεύμων. Posterior magis aridè correctio. Prior tamen non displicet. Mira hæc sententia. Caulem, inquit, in longitudinē extendi. atqui (ut ipse cap. i. hujus libri dixit,) caulem non habet, & τε, inquit, ὅ δὲ ῥίζαν πᾶν ἔχει, ἔτε καυλόν. Καυλὸν vox latè sumi hoc loco debet, pro pediculo, qui μύκησιν; quod ex lib. i. c. viii. probatur vers. ὁ δὲ ῥίζαν κνήκῃ, usque ad verbum οὐδὲσιν. ῥίζαν propriè vimen flexile, ramus salignus. Commentator Aristophanis ad hunc in Pace versum, κίθρις ἕκαπ κίθρις ἐπὶ ῥίζῃσιν ἄλλοι. ῥίζαν, inquit scholiastes, ἰμαρτῶδες φυτόν, τ'

itius κλάδον, ὡς τὸ ῥίζαν, Planta vitilium modo sequax, salicis ramus, sic dicitur, quod inflectatur ob lentitudinē. Hoc vero loco duriusculè, si modo ita scripsit Theophrast. pro fibris radicalibus sumi debet, quas λατὸς δὲ ἐμύκησιν ῥίζας, idem alibi appellat; harum congerie fiunt radices, ὑποσποριδύς & ἡμβριατὰ. ἀποσφύσεως δόχλιν vocat inchoata & imperfecta adhæSIONIS organa, quia caulis, vel pediculus fungi, radicem non habet, quæ esset vera πρὸς φύσιν. Theophrastus itaque cum negat fungo esse radices, intelligit perfectas. Non sit verisimile illum ignorasse fungos fibris radicalibus præditos. Fungos Dioscorid. vel salubres vel noxios docet. Μυκήτων διαφορὰ δὲ τῆς, ἢ τὸ βρώσιμοι οἷον, ἢ φθαερῆσι. Fungorū differentia duplex, aut enim edules aut exitiosi & perniciosales sunt. Solent alij dividere fungos in terrestres, & arboreos; etiam in vernaes, & autumnales: terrestres iterum dividunt in pratenses, & lapideos. Nos Dioscoridem sequemur. Ex salubribus pratenses sunt laudabiliores. Ut scribit Horatius:

Pratensibus optima fungis
Natura est, alijs malè creditur.
Pratenses præstantissimi, quod procul ab arboribus nati, ex meliori terræ succo constant, quæ qui ex arborum, ut scribit Plinius, pituita gignuntur. Præstantissimos Græci βολίξας vocat. Vide Gal. lib. ii. de aliment. facul. cap. penult. Æginetam lib. i. c. Lxxvii. Τούτων δὲ ἀντὶν οὐ μόνον βολίξας ἀβλαβέστεροι, ἀλλὰ καὶ καλῶς ἐστὶν εἶδος. Ex his ipsis minus nocentes boleti sunt, qualitatis expertes, si probè concoquantur. Quanti omnimodè æstimati fuerint, ex hoc Martialis disticho, cognosci potest:

Argentum, atque aurum facile est, lanamque togamque
Mittere: boletos mittere difficile est.

Βολίξας nomen habent, ut docet Marcellus, δὲ τὸ βόλας, quod glebam, & rubricam illam, qua pictores aurum suis operibus inducunt, significat. vulgo bolos vocatur. Ab hoc colore nomen huic impositum fungo. Plin. lib. & cap. xxii. ubi de origine fungi hujus agit. Volvā terra ob hoc prius gignit, ipsum postea in volva, seu in ovo est lutei: nec tunica minor gratia in cibo infantis boleti. rumpitur hæc primo nascente, mox in pediculo corpus assumitur, raroque unquam geminis ex uno pede. origo prima causaque è limo & acescente succo madètis terræ, aut radicis fermè glandiferae, initioque spuma lentior, dein corpus membranæ simile, mox partus. & bolitis quidem ortus occasusque omnis intra dies septem. Italis boloccioli & ovole dicuntur, quod ovorum vitellū referant. His succedunt, quos Græci ἀμμοσίξας vocant. Ægineta loco citato. εἰ δὲ ἀμμοσίξας ἀσπύρας εἶδος πνίξιν. Secundum locum obtinent ammanitæ, ab Italis filli, & ammoniti vocantur, suillos Latini appellant. colore sunt fuliginoso, pediculo omnium crassissimo, orbe sæpe humanum æquiparant caput, in fra colore nigro virescente: quū elixantur fiunt mucosi; nascuntur in sylvis, ubi solum incultum, Plin. lib. xxii. cap. xxiii. Tertium genus suilli, venenis accommodatissimum. Familias nuper interemere & tota convivio, Annæum Senecam (vide Senec. epist. Lxiii. & Tacit. l. xiii. Annal.) Præfectū Neronis vigilum, & Tribunus & Centuriones. Que voluptas tanta ancipitis cibi? siccantur pendentes suilli junco transfixi, quales è Bithynia veniunt. Ex fungis qui arboribus adnascuntur, optimi, qui in ficu reperiuntur. Hos maximè laudat Nicander. Docet præterea quomodo facilius, & nitidius proveniant:

Συκίας ὁπότε εἰλεχθῆσιν βαδὺ κόπρη
Κακρὸν ἔσται ὁ δασυτέριον ἀειμαίον ἰοτίξιν,
Φύωνται σποδμῖον ἀκήλοισι, ὡς ἂν σὺ μύκησιν
Θεσπικῶς μύτι χαμμηθῆσιν δασὺ ῥίζιν ὡς τὰ μοιο.
Ficus caudicem alius egesta terra cum à stercore
Detectum purgaveris, & aqua perenni rigaveris,
E fundo nascentur tuti fungi, quorum caput
In cibum ab humili & infima radice (ficus) præcidito.

Postremus versus corruptus. ex antiquissimo & meliori. codice in hunc sensum à Cl. Causabono restituitur. ὡς ἂν σὺ μύκησιν. Θεσπικῶς μύτι χαμμηθῆσιν ἀπὸ ῥίζιν, ὡς τὰ μοιο. Eos fungos solos pronunciat innocios, qui in aggesto fimo, propius truncum nati sunt. non illos qui in extremis imisque radicibus. & hos innocios optimosque pronunciat Plinius loco citato. Quidam diserevere arborum generibus, fico, ferula (lege betula cum Dalecampio, ferula arbor non est) & gummi ferentibus: nos itè fago aut robore, aut cupressu, ut diximus, sed ista quis spondet in venalibus. Omnium colos lividus, his aberit veneni argumentum (in Veneto codice, hic habebit veneni argumentum, quæ plane corrupta sunt) quo similior fuerit arborum fici. Cassianus Bassus, quem Eclog. geoponicæ auctorem

auctorem me dicere memini , in populo, vel juxta populum nigram laudare videtur Lib. XII. cap. XLII.

inquit, erunt fangi, qui in coquendo duriores fient: immo centiores, qui nitro addito coquentur, si utiq; percoquantur.

E'χθεα δ' ελαίνης, Ρ'οιής τε πένης τε δρυός τ' δόπο τήματα κίται, Οιδ'αλέα σύγκολλα βάρη πνιγόνετα μοκήτων.

Præterea, si roboris fungi, noxii, quomodo quercus probatissimi? Ejusdem generis enim robur, & quercus, si non idem.

Κεράνιον. Sequitur κεράνιον. Galvarium non credo à Theophrasto inter plantas numeraliari: & cornus arbor, quæ Græcis κεράνιον, radice nõ caret.

alterum, quod cauliculos habet tenues, lanuginosos, binum palmorum altitudine: folia vero seu malvæ, & in summis alis sursum spectantes eminentias quasdam, veluti gruum capitula, cum suis rostris, aut dentes caninos: sed nullius est in medicina usus. Unde fit geranij nomen, addita pictura satis ostendit: nempe quod in ejus vertice fastigia consurgant nutantia, capitulis gruum cum rostellis similia, in quibus semen occluditur.

Geranium primum Diosc.

Duo statuit Dioscorides geranii genera. Primum tuberosa radice, alterum malvæ folio. Primum à radice tuberosum cognominatum, multis luxuriat cauliculis, tenuibus, rertibus, & aliquantulum ramosis. Folia in petiolis prælongis, ut ranunculi, in multas fissa laciniis, ad anemones cujusdam genus accedentia, majora tamen. Flores, in summis ramulorum alis, elegantes, dilutè rubentes, exiguis rosis perfimiles. Oblongum, tenuem, acuminatumque, instar gruis rostri, post se stylum relinquunt. Radix pallida, sublivida, crassa, rotunda, tuberosa, non absque nonnullis fibris, cibus non inutilis, sapore dulci, insipido. Sponte in Dalmatiâ, Illyrico, & nonnullis aliis Orientem versus Provinciis, locis incultis exit; apud Belgas hortenſis est. Ultrajecto misit quondam ad nos doctiss. Carpentarius Medic. Doctor, nunc in India Occidentali, Illustriss. Ordinum nomine, Olindæ, totiusque Pharnambuc, Senatus præ-

Radicem inquit Dioscorides esse *καταγγυρίδιον*; in optimo codice, inquit, doctiss. vir, legitur *ρίζου αἰσθητοῦ γλυκεῖου*, hanc confirmat lectionem Orbanus. vulgata tamen magis arridet, rectè dixit, *καταγγυρίδιον*, geranii radix tuberosa, id est ex oblongo rotunda, cum tuberculis eminentibus, uti Icon exprimit.

Geranium alterum Diosc.

Pes Columbinus.

ses. Tota propemodum æstate anni 1628. floruit, dein hyemis injuria periit. Alterum geranii genus, vulgo pes columbinus nuncupatur, nemini non cognitum, secus vias, locis desertis, & non raro incultis reperitur. Folia habet in pediculis prælongis rotundiucula, mollia, exiguæ ac minoris malvæ foliorum æmula, minora, candidiora, minus glabra, senis octonisque incisuris laciniata, flaccida, cauliculos dodrantes, subinde duorum dodrantum, tenues, nonnihil pilosos, humi repentes, similibus folijs convestitos, quorum alarum vestigiis flosculi insident parvuli, Anagallidis minores, subpurpurei, è quibus caliculi seorsim, seminula oblonga continent, & acus exerunt prætenues, fascas, & nitentes. Radix tenuis est & fibrosa. Hoc genus recentiores Medici ad balnea percommo- & ad intestinorum tormina utilissimum scribunt.

Myrrhis, five Mertryx, aliis Myrrhida
Plinij, vulgo acus Moschata.

Præter ista duo tertium quoddam tradit Plinius lib. xxvi. cap. xi. Geranium aliqui myrrhin, alij merthyda appellant. similis est cicutæ, folijs minoribus, & caule breviori, rotundo, saporis & odoris jucundi; nostri eam sic tradunt. Græci folijs candidioribus paulo quam malvæ, caulibus tenuibus, pilosis, ramosam ex intervallis, binum palmorum, & in his folijs, inter quæ in cacuminibus capitula sunt gruum. Alterum genus folijs anemones divisuris longioribus, radice mali modo rotunda, dulci reficientibus sese ab imbecillitate utilissima. & fere talis vera est (vetus cod. rara est.) Doctorum virorum opinio est. Plinium primum geranij genus, five quod folijs est cicutæ, confundere cum myrrhida. In qua describenda, ex Dioscoride nihil de odore addiderat, quem geranio dat. cum Dioscorides contra myrrhidis odoratam radicem esse prodiderit, nihil de odore geranij scripserit. Atqui Plinius satis apertè scribit, Græcos hoc geranij genus non novisse. Objiciunt Dioscoridem myrrhidem odoratam dixisse; quasi hoc impediret non reperiri geranij genus odoratum, quale recentiores invenerunt, & à suavissimo moschi odore moschatum, & acum muschatam appellaverunt. Hoc genus Plinius ab aliquibus vocari ait myrrhin, ab aliis merthyda. Corrigunt myrrhin & myrrida. Scribo ex auctore Auctuarij, myrrhin & mertryxa. οἱ δὲ μερτρύδα, οἱ δὲ μυρρίδα, οἱ δὲ καρδοβοτάνη, οἱ δὲ ὀβόλινος. Errat Synonymorum auctor, quod sic vocari tradat alterum Dioscoridis geranij genus: cum tertium quod à Plinio describitur, nomina illa ab odore obtineat. Recentiores Græci, si Myrepsi interpreti fidem adhibeamus καρδοβοτάνη nuncuparunt. Myreps. sect. III. de unguent. cap. XLVI. καρδοβοτάνη, μαρτυρία, καρδοβοτάνη. Nullam herbam novi, quæ moschi odorem æquè referat, quam geraniū Plinianum. Hoc genus descripserunt Adversariorum auctores, cauliculis gracilibus, compluribus è radice exigua subpurpureis, & hirsutis præsertim adultis, è caule medio apice tenus folijs enascentibus myrrhidis aut cicutæ, positu tanaceti, in plumam tarsumque deductis, in summo flosculi geranii alterius five columbini, qui caliculos in suis

petiolis relinquunt, foris introque reflexos, collum ciconiæ effigiantes, stylumque protendentes exilem, tenuem, & longum: odorem gravissimum spirat mosci æmulum, præcipuè mane & vesperi, suavissimum emittit, si ramulo detracto manus, aut aliæ corporis partes percutiantur.

Geranium Robertianum, apud
Batavos frequens.

Hujc simile Robertianum, sed odore gravi, haud jucundo, apud nos frequens: cauliculos promit cubito non raro altiores, teretes, geniculatim articulatos, ut plurimum purpurascens, aut xylampelino, vel phæniceo nitentes, hirsutos, humi deflexos. Folia habet, ex intervallis fissis, cicutæ aut myrrhidis similia, sed minora, ad chærephyllini magis accedentia, nonnihil hirsuta, colore sæpè numero rubicunda; flosculi in cacuminibus emicant purpurei, ex quinque compositi foliolis, quorum singulos mucronatus & acuminatus sequitur gruini rostri modo emiens apiculus: radices sublimi fibrosæ. Floret ab Aprili in multam ætatis partem, hyeme etiã viret, nec à frigoris etiam vehementissimi injuria offenditur: utrū hæc sideritis Dioscoridis tertia, alibi videbimus. Sideritidis tertiæ flores scribit Dioscorides phoeniceos, amaros, viscosos; ἀῖθρη ἢ φονικῆ, μίχρη, γόδοινα πικρῆ, γλυκύη. Hujus nec viscida, nec amara. Græcorum geranium Plinius candidioribus folijs, quæ malvæ, ait, quod licet verū, non tamen tradidere Græci, quorū scripta ad nostras pervenerunt manus. Falsum est quod scribit, alterum genus, five primum Dioscoridis radicem habere mali modo rotundam: rectius, tuberis instar tuberosam, dixisset. Ex his, quæ hæcenus diximus, satis apparet, nullam geranij genus, ad tuberis classem referri posse: omne geranium planta perfecta, id est radicem, caulem, folium, florem, semen, venas, fibras, nervos habet, omne tuber imperfecta planta, quod caule, flore, semine, folio, venis, nervis, fibris careat. Nullum geranij genus est, quod ἀῖθρη dici possit, vel nihil sit, quam radix. Frustra ergo viri docti γεράνιον restituunt. Male Eustathius γεράνιον ὄδιον, si non mendum, dixit. Lego ex Plinio καρδάνιον, quomodo apud Athenæum scribendum docuit doctiss. Dalecampius, Plinius lib. xix. cap. III.

Simile est, quod in Cyrenaica provincia vocant mysij, precipuum suavitate odoris, ac saporis, sed carnosius, & quod in Thracia ceraunium. Hunc locum Plinii corruptum contendunt; quod negari non potest. Apud Apuleium Lib de salutaribus remediis, quem totum ex Plinio compilavit, locus hic paulo correctior reperitur. Simile est, inquit, quod in Cyrenaica Provincia vocant mysij, precipuum suavitate odoris ac saporis, & quod in Thracia iton, & quod in Graecia geranium. Idem hic locus apud Athenæum lib. II. reperitur. Το ὕδριον ἢ καλοῦσι πῆς γερανίου, ἢ εἰς ἀλλοτρίων καὶ πάλιν ἢ τῶν ἐξ ἰσθμίου τούτων γήρασι, ἀμα καὶ φύσις, οἷον τὰ πε ὕδριον, καὶ τὰ φουμίον καὶ Κυρῶν, ἢ καλοῦσι μίσην. (alij μίσην) ἀκτὶ δὲ ἡδὺ σφάραγος τοῦτ' ἴσται, & τὸ ὄσμωλον ἔχει κριώδη, καὶ τὸ ἐν τῇ Θράκη δὲ γήραδιον ἴσται. Tubera & quod geranium quidam nuncupant, & si quid aliud sub terra generatur, ac rursus (hæc Theoph. verba inquit esse, quæ tamen in editis non reperiuntur) eorum, quæ sub terra pariuntur, ejusmodi natura est, atque generatio, quemadmodum tubera, atque mysij, sic enim vocant, quod circa Cyrenem gignitur, & suavissimi gustus esse credunt, odore carnis est, & ejusmodi istos, quem in Thracia effodiunt. Lego cum aliis ἴσται, non ut vulgari codices habent, ἴσται. Et ab illo isto Thracio, diversum Ægyptium oetum dico. Verba citata Plinii ex Athenæo, & Apuleio, sic corrigunt viri docti. Simile est, & quod in Cyrenaica provincia vocant mysij, precipuum suavitate odoris, ac saporis, sed carnosius. (Athenæus enim ὄσμωλον κριώδη) & quod in Thracia iton, & quod in Graecia geranium. Lego Ceraunium, cur geranium rejiciam, ex iis, quæ dixi, satis patet. Ceraunium lego; quia genus hoc tuberis ita vocare censeo, quod maximè post tonitrua, & fulmina, (quæ Græcis κέραυνια) nasci veteres crediderint. Notum carmen Juvenalis:

Post hunc radentur tubera, si ver
Tunc erit, & facient optata tonitrua canas
Majores.

Ad hunc locum vetus interpres, quia tubera tonitruis dicuntur nasci, ut cochleæ. Apollon lib. de mirabilib. Τα ὕδρια βέροντων σπειρώων γεγομῖνων σκληρότερον γίγνεται, καὶ ἄπειρ ὁ Θεόφραστος ἐν πῆς καὶ φύσιν εἰρηκε. Nec hic, nec Athenæi locus, citatus apud Theophrastum, reperitur. Signum, multa ex capite sequenti, ubi de radicibus subtilius disputat, periisse. Plin. loco citato, De tuberibus hæc traduntur peculiariter; cum fuerint imbres autumnales, ac tonitrua crebra, tunc nasci, & maximè è tonitribus, nec ultra annum durare: tenerissima autem verno esse. Quibusdam locis accepta riguis feruntur, sicut Mytilenis negant nasci, nisi exundatione fluminum, invecito semine ab Tiaris. Est autem locus, in quo plurima nascuntur, Asia circa Sampfacum, & Alopeconnesum: Græciæ vero circa Elin. Eadem loco citato tradit Athenæus, plura de hac quæstione leges apud Plutar. lib. IV. sympos. quæst. II. quem vide. Κεραύνιον itaque lego, & tuberis genus quoddam dico. fortasse idem quod tersez nomine describit Leo Africanus lib. ult. Tersez, radices potius quam fructus appellatione dicenda venit. tuber similitudine refert, cæterum aliquanto crassior. album gestat corticem, calidis arenosisque in locis proveniens. Quo in loco jaceat, ex tumore soli aliquantū disrupti cognoscitur. nonnulli magnitudine juglandem, nonnulli malum citreum referunt. Medici quibus cambia nuncupatur, fructum refrigerativum affirmant. Provenit abunde in desertis Numidiæ, quo Arabes æquè libenter vescuntur atque saccharo. Prunis assatam deinde emundatam, pinguique jusculo decoctam, in deliciis ponunt: Arabes aqua aut lacte elixam comedunt. nascitur quoque ubertim in arena juxta Selam oppidum. Alii Ceraunium malum esse Habhasin Arabum, ab eodem Leone descriptum lib. 5. Effoditur & hic (circa Caperi civitatem) quidam fabæ magnitudinis, qui sapore amygdalum refert: hunc per universum Tuneti regnum notissimum Arabes Habhasis appellant. Neutram vidi radicem, nec integra descriptio Ceraunij apud veteres reperitur. Nihil igitur certi statuere possum.

Ράφανος. Plin. lib. IX. cap. VI. Hortensis (antiqui codices hortensibus) omnibus ferè singule radices, ut rhabdano, betæ, apio, malvæ, amplissima autem lapatho, ut quæ descendat ad tria cubita. Sylvestri minores tumidæ, effossa quoque diu vivit. Quibusdam tamen capillatæ ut apio, malvæ. Ex hoc Plinij loco lego, ράφανος πύλον, ἄλιον, non ut vulgo legitur. Falsum est brassicam esse mo-

νόρηλον, pluribus constat radicibus. Mirabitur fortasse quispiam, me ράφανος brassicam, ράφανίδα raphanum interpretari. Facit hoc Galenus lib. II. de Aliment. facult. Τὸ τοῦ ράφανου οἰ τὸ ἐπιπέπτον ψάδιον αἰσκιῶντος ὀνομαζέται ἀξίως ράφανος, ἄσπιρ τοῖς αἰσκιῶν ἰσται Ἀθλωνίσις Διγλεζομένην ἡμῶν, ἀλλ' οὐχι βίσις καὶ Ἐκδοσις, οἷς ἀπασιν ἴσται ἰσται ἄλλης φύσεως τὸ ράφανος ὀνομαζέται. Qui perditissimam ac falsam doctrinam consecrantur, olus hoc raphanum contendunt nominari, perinde ac si non cum iis Atheniensibus, qui ante sexcentos annos fuerunt, nobis esset sermo, non cum Græcis qui nunc sunt, quibus omnibus mos est in nulla alia planta brassica voce uti. Athenæus lib. primo ράφανος antiquis Græcis brassicam dictâ testatur. Θεόφραστος δὲ οὕτως γράφει τὸς δὲ ράφανον (λέγω δὲ κριώδη) ἢ ἴσται ἰσται ὄσμωλον. Arist. lib. IV. hist. animal. ράφανος καὶ καλοῦσι κριώδη. Recentioribus, ut dixi, raphanus planta, quam vulgo radicem vocant. Pallad. lib. IX. Rhabphanum, brassicamque vitibus inimicam dicit. Qui locus satis docet, raphanum à brassica diversam plantam. Hæc cum Plinius ignoraret, variis in locis raphanum cum brassica confudit: ut lib. VII. cap. IV. ostendam. Cæterum idem Plinius malè verba hæc Theoph. transtulit. καὶ ἰσται καὶ ἰσται ἴσται ἴσται. Quibusdam tamen, inquit, capillatæ, ut apio, malvæ. Si apio radix singularis, capillares habere nequit. Theoph. adnatas appendices habere tradit; quod ipsa experientia confirmatur: singularem enim habet radicem, multis tenuibus appendicibus ac quasi capillaribus radiculis donatam.

Ὅσων μὴ ἐστὶν ἴσται. Non commemorat inter τὰ ἄγρια frumentum, ut magnus scribit Scaliger, sed vult sylvestrum, quibus non rectæ sunt radices, eas habere plures & fissas ad instar hordei & tritici. Quare verte, quibus non rectæ sunt radices, iis plures & fissæ sunt, ut tritico, hordeo. Certè nunquam plantam videre licuit, cui obliqua & singularis radix: omnes obliqua, quas vidi, radice plantæ plures habuerunt eademque fissas.

Πῶς. Hoc loco non denotat quartam speciem, de qua supra egi, sed herbam vulgarissimam, cujus iconem apposuimus, vulgo Βραβελgis vocatam, quæ jumenta, & quadrupedia animantia pascuntur.

Gramen pratense.

Radix gladioli & ari, radix scillarum, ceparum, & bulborum.

Ὅτως ἔσπεύεις αἱ διαφοραὶ τῶν ριζῶν ἐν τοῖς ὕλημασι καὶ λαχανώδεσιν. εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν ^{Λαχανώδεις} ἑξυλώδεις, ὡς περ αἱ τῶν ὀκνύμων. αἱ δὲ σαρκώδεις, ^{Al. Bas.} ὡς περ αἱ τῶν πύτων, καὶ ἐπι δὴ μᾶλλον τοῦ ἀρου καὶ ἀσφοδέλου, καὶ κρόκου. αἱ δὲ ὡς περ ἐκ φλοιῶν ἔσπεύεις, ὡς περ αἱ τῶν ραφανίδων καὶ γογγυλιδων αἱ δὲ, γνατωδεις, ὡς περ αἱ τῶν καλάμων καὶ ἀρω-
 † ^{Al. σκύλλης.} ζωμῶν, καὶ εἴ τι καλάμων δὲ καὶ ἄλλων ἢ μάλλον ὁμοίαι τοῖς ὑπερ γῆς ὡς περ γὰρ κάλαμοι εἰσὶν ἔρι-
 † ^{† τις δὲ καὶ ἄλως.} ζωμῶν καὶ τῶν λεπτῶν αἰ ἢ, λεπτωδεις, ἢ φλοιώδεις, οἷον οἱ τε τῆς † σκύλλης καὶ τῆς βολβῶς καὶ ἐπι κρομμύς καὶ τῆς τούτοις ὁμοίαν αἰεὶ γὰρ ἐστὶ χωματοειρῆν αὐτῶν. πάντες δὲ τὰ τοιαῦτα δοκεῖ κατὰ περ δὲ τοῦ γῆν ριζῶν ἔχειν,
 † ^{† lege ἀλλὰ ἀλλοίωσιν.} καὶ ὅπως τὰ κεφαλοβαρῆ, καὶ κατέρριζα. τὴν τε σαρκαδὴ ταύτην καὶ φλοιώδη, κατὰ περ ἢ σκύλλα, καὶ τῆς διπλῆς ἀποπεφυκίας. ἔστι γὰρ λεπτότητι καὶ παχύτητι διαφοροῦσι μόνον, ὡς περ αἱ τῶν δένδρων καὶ τῶν λαχάνων, † ἀλλοίον ἔχουσι τὸ γῆν. ἐκ φανερῶς δὲ ἢ δὴ ἢ τε τῶν ἀρου καὶ τῶν κρεμμύτων. ἢ μὲν γὰρ παχεῖα καὶ λεία καὶ σαρκαδὴς ἢ δὲ λεπτή καὶ ἰνώδης. διόπερ ἀπορῶσεν αὐτῆς, εἰ ῥιζῶς τῆς τοιαύτης γε-
 † ^{Al. ἀλλὰ λαῖον ἔχοντες. † deest.} πτόν. ἢ μὲν γὰρ κατὰ γῆς δὲ ὄξειεν αὐτῆς ἢ δὲ ὑπερνα-
 τῶς ἔχουσι τῆς ἀλλοίαις, σὺν αὐτῆς δὲ ὄξειεν. ἢ μὲν γὰρ ῥιζῶς λεπτότεραι ὡς τὸ πύρον, καὶ αἰεὶ σκωζοῦσι αἱ δὲ τῶν σκυλλῶν, ἔσπεύει τῶν βολβῶν, καὶ τῶν ἀρου, ἀπὸ τῆς ἐπι ἢ αἱ ἰνώδεις κατὰ τὸ πλάγιον ἀφίεσι ῥιζῶς αἱ δὲ τῶν σκυλλῶν καὶ τῶν βολβῶν σὺν ἀφίεσιν. ἔσπεύει τῶν σπορόδων ἔσπεύει τῶν κρομμύων. ὅπως δὲ ἐστὶ ἐν ταύταις αἱ κατὰ μέσον ἐκ τῆς κεφαλῆς ἠρημῶν φαίνονται ριζῶν καὶ τρέφονται. τῆς δὲ ὡς περ κνήμα ἢ καρπός. ἐπεὶ ἢ πλεῖον ἢ φύσις ἢ κατὰ ῥιζῶν, ταύτη δόπο-
 † ^{Al. Ger. vide annotat. † Al. Bas.} εἶαν ἔχει. ἔσπεύει δὲ πᾶν λέγειν τὸ κατὰ τὴν ριζῶν, σὺν ὄρφον. καὶ γὰρ † αὐτὸ καυλὸς τῶν βολβῶν καὶ ὁ τῶν γῆν, ἔσπεύει ὅσα κατὰ βάθος ἐστὶν, εἴησαν † ἀρρίζα. καὶ τὸ ὑδρον δὲ, ὁ καλεῖσιν πινες ἀρρίζον, ἔσπεύει γῆν, καὶ εἴ τι ἄλλο ὑπεργειόν ἐστιν, ὡς ἔστιν ἐστὶ ριζῶν. δὴ ἀμει γὰρ δὲ φυτικῆ ἀειρεῖν καὶ ἔσπεύει τὸ πῶν. τῆς δὲ ἔσπεύει ὑπὸ ὄρθως λέγεται ριζῶν δὲ ἔσπεύει ἢ πτόν ἐστιν. ἀλλὰ διαφοραὶ ἴσπεύει τῶν ριζῶν ὡς περ τὴν μὲν πῶν πῶν-
 † ^{Al. Bas.} τῆς. τῆς εἶναι, τῆς ἢ, τοιαύτην καὶ τρέφεται τῆς ἔσπεύει ὑπερ τῶν ἔσπεύει. καὶ τῆς αὐτῆς ἔσπεύει αἱ σαρκώδεις εἰκόασιν ἔλκειν. τῆς γῆν τῶν δῆν ὡς τῆς βλαστῆν ἐσπεύει. ἔσπεύει μείζους καλυμῶναι † διέναι ὡς τῶν βλάστησιν. ἐπεὶ ὅτι γε πάντων τῶν τῆς τῶν ἢ φύσις ἔσπεύει κατὰ γε μᾶλλον ῥεπει, φανήρον. οἱ μὲν γὰρ καυλοὶ, ἔσπεύει πᾶν ἄνω, βαρῆκα καὶ ἀσπε-
 † ^{† ἰπῆ.} νῆ. πῶν ἢ κατὰ μέρη καὶ πολλὰ καὶ ἰσχυρὰ, ἔσπεύει μόνον ἔσπεύει τῆς εἰρημῶν, ἀλλὰ καὶ ἔσπεύει καλάμων καὶ ἀρωγῆδος. ἔσπεύει ὅσα καλάμων καὶ τούτοις ὅμοια. καὶ ὅσα δὲ νάρθηκαδὴ, καὶ τῶν ριζῶν μέρη καὶ σαρκαδεις.

AD summa radicum differentiae in olerum genere atque materia humili complures accipi possunt. Sunt enim aliae lignosae, ut ocymi: aliae carnosae; ut beta: multoque magis, ari, haltulae regiae, croci. Quaedam quasi ex carne & cortice constant; ut raphanorum, raporum: aliae geniculatae; ut arundinum, graminum, & quicquid arundinaceum. Quae quidem sola vel maximè iis quae super terram eminent, similes formari cernuntur. Etenim tanquam arundines fibris innixae corradicantur: aliae† tuni-
 † ^{† Squamosae ac corticosae.} cificae porriguntur; ut scillae, bulbi, atque etiam cepe, hisque similia. Semper enim his aliquid circa eximi potest. Quae quidem omnia duplex quodammodo ge-
 † ^{† Nonnullis hoc idem de omnibus capitatis terraque conditis placet. Habent enim & carnosam illam & corticosam; ut scilla, & eas quae ex illa proveniunt. Non enim crassitudine tenuitateque tantum discrepant; sicut olerum arborumque: sed etiam genus diversum habere videntur. Evidentissima gladioli est atque ari: quippe cum altera crassa, levis, carnosae; altera tenuis atque nervosa sit. Quamobrem dubitaverit sane quisquam, an inter radices haec poni debeant. Etenim, quod subter telluri cohaeret, radix esse appareat: quod vero ceteris è diverso promittitur, nihil obtinere radice dixit. Radix enim parte postrema tenuior est; in quae acutius assidue tendit. radix vero scillarum bulborum arorumque è contrario crescit. Item ceterae radicales de suo latere mittunt, scillarum vero & item ceparum nihil penitus mittunt. In totum, quae de capite per medium pendent, radices esse videntur atque† coalescunt. † Pars vero illa extuberans, ad cymae aut fructus modum consistit. Ceterum, cum natura eorum plus esse quam radix debeat, idcirco oriri ambiguitas potest: quippe cum totum illud radicem esse asseverasse, haudquaquam recte actum intelligatur. Radix enim bulbi & gethyi caule omnino carebit: & in totum omnia quae natura sub terram distendi voluit, caulis nimirum expertem fortientur naturam; si totum radice consummari placuerit. Ac proinde tuber, quod nonnulli aschium vocant, & uingum; & quicquid sub terram aliud latitat, radices proculdubio erunt. quorum nullum forma constat radice. Haec enim naturae viribus, non locis, discerni oportet. Sed forte rectè id quidem dicitur; illud tamen radix nihilominus est. Sed illa quoque radice differentia reddi debet: ut alia tanta, alia talis sit; alteraque alimentum ab altera capessat. quamquam & ipsae & earum carnosae ille alimentum sibi attrahere videntur. Arorum itaque radices rustici alunt, antequam germina edere inceperint: redduntque ampliores, dum germinandi impetum cohibent. Omnium enim eiusmodi naturam deorsum versus potius vergere manifestum est. Caules enim atque in totum partes supernae, breves imbecillesque sunt. Inferae autem, grandes, frequentes, validae. Nec solum in praedictis, verum etià in arundine, gramine, denique omnibus, quae arundinacea iisque familiae sint. Quaeque ferulaceae, horum quoque radices grandes atque carnosae.}

IVLII CAESARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

Ὅτως δὲ πελείας αἱ διαφοραὶ τῶν ριζῶν. Nullo modo debuit haec pars, tanquam diversum caput, à superioribus separari. Quippe de radicibus etiamnum hic sermo est: ac † λαχανώδων, ἔσπεύει ἔσπεύει. Nimis autem obliviosè carneas repetit radicum differentias. Iam enim narravit, atque sanè haud ita pridem. Praeterea cum σαρκώδεις dixerit, tum alias, tum ραφανίδων; emendat: atque ἐκ σαρκῶς καὶ φλοιῶν.

Al. ἢ γνατωδεις. Suprà etiam de olea, tale quid, ut haec ad illam ex analogia referantur. Dicit, καὶ ἔσπεύει καλάμων. At qui si nullam referant naturam calariorum: cuiusmodi est, sigillum Salomonis, atque ea herba quam Trasi nostratos appellant: alij à sapore, Dolceghini.
 Λεπτωδεις, quasi λεπιδωταὶ ἔσπεύει. verum (porriguntur) de suo cum addidit Theodorus, nemo ferat. Neque enim exterior tunica accrescit continuo interiori: at porrigere,

gere, est spatium occupare. Theophrastus autem festivo dixit, aut zōis est ἀειμαρτίνων, nihil mundus. Et το ἀειμαρτίνων, signatissime. at, τὸ αὐτὸ, paulo audacius.

Τὰ κεφαλοβαρῆ, ἔκ κρημνίζα. Theodorus κεφαλοβαρῆ, capitata, rectè. κρημνίζα, terra condita, non rectè. Sed sic, quæ capitata sunt; Et præterea radicales ab his demittunt. Nam quæ capitata sunt tantummodo, nec demittunt, non sunt duplici radicis fulta genere. ut tubera, testiculi sacerdotis, hastula regia. At allium, Et cepe, Et bulbus esculentus, utramque. Notabis autem duplicem differentiam. Alia namque demittunt à capitibus radices. Alia supra capita, ut testiculi canis. Est præterea tertius ordo. Etenim capitatum illud, quibusdam corricosum tunicis multum, ut cepis. quibusdam solidum: ut hermodactylo. item nonnullis una, ut cepis. alijs multiplex, idque non uno modo; aut enim conferta intra membranam spicatum: ut allia. aut separata: ut testiculis, alijsque. Theodorus abusus est verbi vi; exhibere; cum dixit, duplex genus radicis exhibere videntur. Signatè prætores veteres, paulo laxius oratores.

Οὐ γὰρ λατόμη. Posset quis dicere, unam esse radicem, cum radiculis: sicut amygdalo, Et juglandi: quemadmodum supra dicebamus. Non inquit, ita est: neque enim magnitudine, aut crassitudine, sed toto genere differunt. Quippe rapum maximam habet interdum cum modicis filamentis: quæ inter se sunt ejusdem generis. At spica allij, Et fibra demissa, tota speciei natura, diversa sunt. Menda duo in codice. ἀλλὰ λείον ἰχθυος τὸ ἴδιον. Scribe, ἀλλὰ ἀπὸ ἰχθυος.

ἐμφανιστέτη ἢ ἢ ἢ τὸ ἄρον, ἔκ ἢ τὸ κρημνίζα. Quin dicebat genere differre, non solum crassitudine? Addidit hæc verba, ad ostendam generis diversitatem, in diversis generibus plantarum. Quoniam ari radix bulbosa est, cyperis, non est, iccirco movet questionem; an bulbosa hæc, radicis nomine naturæque censei debeant. Dubitationis rationes brevissimis statuit propositionibus. Prima hæc: quod sub terra est, radix esse debet. Contraria propositio, quæ natura sua diversa est ab radice, non est radix. Ponit diversitatem: quia radix ab summo crassa, ubi demittitur, attenuatur: at bulbi de contrario, à summo ad imum crassescunt. Altera ratio adversarij: radicis natura est, à lateribus radicales alias fundere, quæ ἐπιφύαδες appellabamus supra: at ejusmodi nullam bulbi. Tertia ratio assertiva, quia Et contradicit, Et statuit modum controversiæ ex eo, quod cum docuit, quid non sit: docet nunc quid sit. Bulbi, inquit, hi videntur esse potius è natura fructus, aut cymæ. Vulgata vox hæc apud Galenum, Et alios autores, pro esculento in summis oleribus. In brassicis præcipue apud Latinos. Veneti etiam nunc cimoli, omnem summitatem eo verbo declarant. Itali nunc: etiam Hispanis usus non absimilis. Quemadmodum igitur cymæ censentur ratione caulium: ita hæc natura proportionem ad radices. Itaque cum sit natura ἔκρητι, id est exuperet radicis naturam: non erit radix. Concludit postea Theophrastus radicem esse differentiam Et addit, ἀειμαρτίνων τὸ ἴδιον ἀειμαρτίνων. Mendam autem sedum est, atque aded informe: ibi,

ὅθεν τὸ οἰεῖν ὅτις. ἀλλήλων τὸ κρημνίζα. ἐπιφύαδες τὸ ἀειμαρτίνων ἴδιον. Hæc omnia omisit Theodorus.

Τὸ γὰρ εἶναι πᾶν λέγειν τὸ κρημνίζα τὸ ἴδιον. Quia argumentum unum ex illis erat hoc. Ab radicibus alias item fundi. Adversarius diluat sic. Bulbus non est radix solus, sed totum illud, bulbus scilicet, ac fibra, simul radix est. Negat hic, Et addit rationem, καὶ γὰρ ἀνάκαυλον τὸ βολβόν. Si enim ita esset: igitur etiam initium caulis, bulbi, cepe, atque ejusmodi, essent radices: propterea quod sub terra sunt. Hoc est autem absurdum. Ut hæc summa sit, non esse verum illud, radicem esse, quod sub terra omne. Præterea, vinguum, ac tuber, essent radices: at esse, negat. neque enim radicis officium facere. Quare haud quaquam à loco accipiendam esse definitionem, ut de essentia radicis sit, esse sub terra: sed ab officio, Et forma. Hanc deinde propositionem probat, ait que, rectè dici hoc: Locus enim non debet mutare substantiam: eas tamen nihilominus esse radices, atque formali differentia differentes. Quam bene verò intellexerit Theodorus hæc, satis patet. Sic enim vertit. Radix enim bulbi, & gethyi, caule omnino carebit. At nulla ratio dicitur hoc nobis, neque ex prioribus concluditur hæc. Decepit eum vox ἀνάκαυλον, ut sit sine caule. At ἀνάκαυλον est pars cauli subjecta, Et supra bulbum, quæ sub terra est. Ceterum nemo propterea dicat bulbum caule carere; multum enim etiam supra terram habet. Et paulo supra de fibris. αἱ κρημνίζα ἢ τὸ κεφαλὸν ἢ κρημνίζα φαίνονται βίβαν, ἔκ τρηπιδότην. Theod. videntur radices, & coalescunt. Quin bulbi ipsi quoque coalescunt; quare nulla esset ratio. Sic intelliges, unum ex argumentis de radicem natura est. Radicis officium est, attrahere: ut remittat in caulem; at bulbus non videtur attrahere à terra, sed ab radice, sicut fructus; iccirco in fine, quando solvit questionem; ait: τρηπιδότην ἴδιον τὸ ἴδιον. quare hic, τὸ τρηπιδότην, vult significare, attrahunt: non autem, coalescunt. Nullus enim sensus hinc educi queat. Itaque post solutionem, ut ostendat Bulbos quoque attrahere, atque remittere in caulem, ait, καὶ τὸ κρημνίζα, καὶ ἀντὶν αἱ σαρκοειδὲς ἰσχυροὶ ἔλαιον: etiam bulbosa illi videntur attrahere. Grandescunt enim olitorum cura, si adempto caule succum retinere coguntur. Cujusmodi exemplo utitur in aro. Puto etiam in λατομίας libris, raphanum fieri grandiolem: verum hoc argumentum, aut non est necessarium, aut non est verum. Satis enim erat, si dixisset: crescunt, ergo attrahunt. Non igitur necessarium exemplum est: aut si crescunt, quia attrahunt à radiculis, five fibris: jam non est verum, iccirco esse radices, quia attrahunt. Non enim à terra statim, id quod radicis proprium esse profitetur adversarius: quemadmodum illud quoque infirmaverit adversarius sic: Ais rusticorum opera grandescere radicem ari deorsum versus, ita verò si cohibeatur: alioquin naturam caulis obtinebit. Etenim ad hunc eundem modum caudices, si amputentur, crassescunt ima. Hæc pars Et corrupta in codice, Et perplexa ab autore, exercendi ingenij, ac judicij gratia, paulo fusius animadversa est. ἀίψον lege hic, Et alibi. proxima enim effigies elementorum. εἶπον εἶψον.

ROBERTI CONSTANTINI ANNOTATIO.

Ὀϊτον.) Ita passim legitur. i. oetum. Plin. lib. XXI. cap. XV. Et Indi hodie vocant hetich, voce corrupta. Depingit Thevetus in America Observationibus, quomodo

infra describit Theophrastus, cujus verba non fideliter idem Plinius exposuit.

IOANNIS BODÆI A STAPEL NOTÆ ET COMMENTARIUS.

Ἐυλαδεις.) Plin. lib. XIX. cap. VI. Quibusdam surculose, ut ocimo: alijs carnosæ, ut betæ, aut magis etiam num croco. (qui anno M. DC. XXXV. Plinium edidit, notat in altero codice scriptum esse aro, aut asphodelo: tam croco, quam aro, aut asphodelo radix carnosæ) aliquibus ex cortice Et carne constant, ut raphano, rapis. Quorundam geniculatæ sunt, ut gramini. que rectè non habent radicem, statim plurimis nascuntur capillamentis, ut atriplex, Et blitum. Scilla autem Et bulbi, Et cepe, Et allium non nisi in rectum radicanter, Et c. Ἐυλαδεις; melius Theodorus quam Plinius vertit. rectius enim radices lignosæ, quam surculosæ dicuntur.

Ἀγρωστίων.) Radices geniculatas dicit. An itaque ἀγρωστὶς à ποσά diversa? Sic videtur. Πόσας nomine intelligit, quo jumenta & quadrupes vescuntur, & ex quo foenum. ἀγρωστὶς vero gramen, quo utuntur Medici. ἀγρωστὶς dicitur ab agris; qui Græcis ἀγρωστὶ nominantur, ἔκ τρηπιδότην ἔκ τρηπιδότην, quod in agro consistat. Erymol. auctor nomen illud impositum scribit, quod pecudes in agris hoc gramine pascantur. ab ἴδιον τὸ ἴδιον,

fit με. ἴδιον. π. ἴδιον, ἴδιον, ἴδιον, ἴδιον, ex quo fit ἴδιον & ἴδιον, & cum ἀγρωστὶς ἀγρωστὶς, & per synæresin ἀγρωστὶς, Doricæque dialecto ἀγρωστὶς. Vocatur etiam, teste Suida, ἀγρωστὶς, de qua voce alibi plura. Nam arbor quædam, si non corruptus codex Theophrasti, nomen illud obtinet. ἀγρωστὶς, ait Suidas; ἴδιον βοτάνης ἢ κρημνίζα ἀγρωστὶς. Theocr. Scholiast. Eidyl: ἴδιον. Ἀγρωστὶς ἢ πὸς τὸ ἀγρωστὶς κρημνίζα ἀγρωστὶς, ἀλλοὶ δὲ τὸ ἀγρωστὶς φασι εἶναι βοτάνης ἀγρωστὶς. ἴδιον ἴδιον κρημνίζα φασι κρημνίζα. Agrostis ab agricolis agris vocatur, alij agrostim herbam porraceam dicunt, quæ proprie vocatur colleχίδα. Non tantum hæc herba agrostis nomine gaudet, sed etiam ἀμπελὸν λευκὸν, vitis alba sic vocatur. Vide cap. ult. lib. IX. Latini ἀγρωστὶν, gramen vocant, a gradiendo, quod geniculatis internodiis mirifice ferpat: vel à gignendi fecunditate, quod crebro ab iis novas spargat radices. Βικανίσειν, vel βικανιστὶν λέγουσιν, si liceat, gramen à Belgico Græs deducam, quod à celeritate crescendi nomen habet. Gramen, quo utuntur Medici, luculenter satis describit Diosc. lib. IV. cap. XXX.

Άζωσις,

Gramen Medicum.

Άζωσις κλημάτια ἔχει γονατώδη ἔρποντα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ δὲ τῶν κλάδων ἀεὶ τέρμα· ῥιζὰς γλυκίαις, γονατώδεις. φύλλα δέξια, σκληρὰ, πηλοῦ, ὡς κηλᾶμα μικροῦ, καὶ φοῖβον βόας καὶ κτήνη. Gramen viticulas habet geniculatas, per terram repentes, quæ à suis articulis radices spargunt dulces, internodijs distinctas, folia acuminata, dura, lata, ceu arundinis parva, quibus boves & jumenta pascuntur. Eo, licet pecudes vescantur, alterum tamen, de quo supra, majus, & melius nutrimentum præstat. Marcellus Empiricus hoc, Gramen odorum appellat, Cap. xxvi. Herba, inquit, quæ gramen, dicitur, nodorum xxvii. ex vino ad medias decocta, & expressa, atque colata, potaque strangurioso ex vini cyatho una mixta data, adeo potenter succurrit, ut ubi sine tormento urinam facere cœpit, dari non oporteat. Gramen istud nulli pharmacopæo, vel parum exercitato, incognitum.

Calamagrostis.

Est & aliud genus apud Baravos nō infrequens, quod calamagrostem vocant. Meminere veteres arundinacei graminis. Diosc. lib. iv. cap. xxxi. Καλαμάζωσις (legunt κηλαμάζωσις) μάλιστ' ἐστὶ κατὰ τὰς ἀγροτάτους ἐστὶ δὲ κτηνῶν ἀναγκασιᾶ βρωθήσι καὶ μάλιστ' ἢ ἐν Βαβυλωνίᾳ ἐστὶ τῶν ἰσθμῶν φουμίον. Arundinaceum gramen priore majus est omni ex parte, jumenta porro in pabulo sumpsum necat, maximeque quod in Babylonis regione secus vias nascitur. De gramine isto hæc adversariorum auctores tradunt. Pratis udis, sed strigosis, macilentis, & sabulosis, neglectis familiare, quod apprime Babylonio respondet, ac quam caninum gramen altero tantum majus est, calamis & folijs rigidioribus, scabris, quibus ad herundinem vallatoriam non parum accedit, nec pabulo cedit, nisi multum esuriant, & penuria melioris admodum laborent veterina, nec eo greges vescuntur, quippe quibus non modo ingratisimum, verum etiam maciem, sitim, & tabem conciliare creditur, linguam & oesophagum vulnerat, & arctat, sanguinem in ventriculum elicit, unde tumefactio, inflammatio, & mors plerumque. quod si in Babylone fuerit enatum, ubi id maleficij pernicie adferre proditur, siccius, rigidius, grex vero imbecillior & alvo duriore, minus mirum illius esu jumenta illic enectum iri. Sic enim videas interdum jumentorum labra, & fauces cruore manantia, & sauciata, quæ cum reliquo & stramine per senescia, hujus aut similia folia esitarint, medie inter arundinem & gramen est natura, figura, radice geniculata, alba, promissiore & longo reptatu vagata, compressiore tamen & crassiore, canario sive medico graminis simili, sed vallatorium æquante; spicata panice aut sorgi comosa lanugine. Gramen arundinaceum variat ratione loci, quod in arenosis nascitur spica est crassiore, quod in montosis, dumetis humidis, spica est tenuiore. De scilla, aro, croco, videat lector, quæ lib. vi. & vii. annotavimus.

Κυπρίδα.) Diversa substantia, formaque ari, cyperi-que radix. Ari carnosa, crassa; cyperi, præcipue longi, tenuis, nervosa. Malè vertunt gladiolum, huic radix carnosa, non secus ac ari, neuriquam nervosa.

Κύμα.) In Ald. & Basileens. codice κύμα legitur, nescio cur κύμα reposuerint. κύμα, inquit Hesych. ὕδατος ἐπιπέδου βία, καὶ τὸ ἐπὶ τῆς κηλῆς, καὶ τὸ θανάμιον κύμα. unda, tempestas, factus, germen. κύμα Medici vocant coliculum vel cauliculum brassicæ, (ut infra lib. vii. ostendam,) qui prima germinatione producit, quem cymam Celsus, Columella & Plinius, vocant. Κύμα etiam dicitur, quasi κύμα, scærus, qui primo vere edicitur in plantis; Latini turionem & asparagum

asparagum vocant. Hoc loco pro primo germine sumi debet.

Corruptus codex, in Ald. & Basiliens. scriptum reperio, τῆτο δὲ ὡσαυτὲ κῦμα ἢ καρπὸς * ὅθεν καὶ οἱ ἔντε ὄφτις, ἀέλιοντες κ' κρυαῖς. ἐπὶ δὲ τῶν ἀλλων τοῦτο μὲν ἐστὶ. ἐπὶ δὲ τοῦ αἰῶνος ἢ φύσις ἢ κατὰ ρίζαν. ταύτη δὲ ποιεῖται ἔχει. Hæc omnia omisit doctiff. Gaza, credo quod corrupta judicaret, nec quomodo restituerentur, videret. Lego, ὅσον κῦμα ἢ ὄφτις ὡσαυτὲ κῦμα κ' καρπὸς (vel καλῶς.) ἐπὶ δὲ τῶν ἀλλων τῶν μὲν ἐστὶ, unde non malè (pulchrè) quidam ὄσων, id est oculum vocant; idem etiam in alijs observatur. Hesyck. ὄσων. ὀφθαλμῶν, reperitur etiam in tertia declinatione apud Orpheum; ὀφθαλμῶν ὄσων ἐστὶν ἐν ὄσωνις rupilla mortales sunt in oculis mortalium. Hesiod. in scuto Herc. Ἐπαλιῶν ὄσωνις πρὸς λαμπομένησι δεδορκῶσι. Sed cur ὄσων vocarint, id est oculum; non difficile est; rationem reddere, nempe quod bulbos sit, gemma stirpis, id est, unde nova germina, folia, caules, flores, fructus prodeunt. Theoph. ὀφθαλμῶν, solet vocare in arboribus, aliisque stirpibus. Vide lib. I. cap. XIIII. ὡς γὰρ ἔστιν ἐν ἀλλοῖς, ὅπου κῦμα ὀφθαλμῶν ἐν καλῶμα γόνυ. Idem lib. III. cap. XI. ὅθεν ἐξ ὀφθαλμῶν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πλάγῃ. Latini oculum vocant. Cato de re rust. cap. VI. Ibi oculos arundinis pedes ternos alium ab alio serito. Ergo exuberans illud ὡσαυτὲ κῦμα vel κῦμα non ineptè potest vocari ὄσων. Cæterum loci hujus sensus hic est. Disputat Philosophus utrum quod sub terrâ latitat, & quo nutrimentum stirpes trahunt, radix sit. Dubitationem inquit, faciunt capitata, sive bulbosæ radices, quales capra, scilla, arum. Quum enim earum globus ille, extrema sive infima sua parte latior sit, diverso à cæteris radicibus modo extrema parte tenuioribus, & filamenta sive capillares radiculae, ex eo globo, non ut in aliis radicibus ad latera, sed sub ipsomet globo adnascantur; face- re hoc suspicionem possit, globum illum fructum, aut primum germen, oculum, gemmam potius esse quamdam: radices verò, fibras illas esse, per quas in globum attrahitur alimentum. At vero cum ex eodem globo nasci caules, flores, semina videamus, sunt harum fructus, semina. Radix vero erunt cum globo fibræ, sed radix peculiarem naturam sortita. Alioquin neque eandem esse radicem formam necesse est; neque refert, ad latera fibræ nascantur, an alibi. Sunt ergo hæc, & quicquid sub terrâ latet, verè radices.

Et hæc aliter in Ald. & Basileens. codice leguntur, ἔστιν ἀνάκαυλον πῦ βολβῶν, ἢ ὅθεν γήνην ἔστω ὄσων κατὰ βάθος ἐστὶν, ἵππου αἱ ρίζαι. Si, inquit, globum cum fibris radicem dicas, pars caulis subjecta, gethyi, bulbique, & quicquid sub terra latet, radix erit. In vulgatis codicibus, contrariam habemus lectionem, sine sensu, καὶ γὰρ ἂν ὁ καυλός,

τοῦ βολβοῦ, ἢ ὅθεν γήνην, ἢ ὄσων ὄσων κατὰ βάθος ἐστὶν, ἵππου ἀερία, id est, si globum cum fibris radicem dicas, etiam caulis bulbi, gethyi, & quicquid sub terram latet, radice carebit. Pro ἀριζόν, doctiff. Gaza ἀνάκαυλον legit: radix, vertit, bulbi & gethyi caule omnino carebit, & in totum omnia, quæ natura sub terram distendi voluit, caulis nimirum expectem fortiter naturam, si totum radice consummari placuerit. Non video, cur caule carebunt, quæ natura sub terra distendi voluit.

Καὶ τὸ ὄσων δὲ.) Apud Athenæum, ut supra docuimus, τὸ ὄσων, ὁ καλῶς πρὸς γαστήριον, καὶ ἐπὶ ἀλλοῦ ὑπόγειον. Ex hoc loco scribunt γαστήριον ἢ τὸ ἔργον. Ego ἀσκίον, seruo. Sic tuber vocatur, quod umbram non faciat: sub terra enim latet. Hesyck. ἀσκίον μὴ ἔχον σκίαν. in Ald. & Basileens. codice ἀσκίον legitur. Lege οὐτὸν, vel ὄσων. Hesyck. οὐτὸν τὸ ὑποῖον οὐκ ἔστιν. Plin. lib. XXI. cap. XV. Mandunt Ægyptij oetum, cui pauca folia. Vide cap. sequens. Rectius oetum, vertit Plinius, quam vingum Gaza.

ἢ ὄσων ἐστὶ ρίζα.) In Ald. & Basileens. αὖ ὄσων ἐστὶ ρίζα. Hæc verba viro maximo, cujus codice, cum Plinio, & M. SS. collato, usus est Cl. Heynsius, imposuerunt, ac coegerunt, supra scribere ἐπίστω ἀριζία. Vertunt, quorum nullum forma constat radicis: cum tamen capite sequenti oetum, vel ut Gaza vertit, Vingo tribuat, μακροῖν ρίζων, magnam radicem. Codex itaque corruptus, aut ubi contradicit Theophrastus. Doct. ff. Salmasius, in exercitationibus Plinianis, nunquam satis laudandis, restituit, καὶ ἐπὶ πᾶσι ὑπογείων, ὁ ὄσων ἐστὶν ἢ ρίζα, vel καὶ ἐπὶ πᾶσι ὑπογείων ἐστὶν, ὁ ὄσων ἐστὶν ἢ ἔστιν. Et siquid aliud sub terra nascentium, quod nihil nisi radix est. Priori correctioni subscribimus. Et ita legendum, quæ sequuntur, ostendunt.

Τὴν δὲ τοῦτο μὲν ὄσων λέγεται, ρίζα ἢ ὄσων ἢ πῶν ἐστὶν.) Concludit tandem, globum bulborum cum fibris, etiam vingum, & tuber radices esse. Sed radicem inquit esse differentiam, neque eandem formam necesse esse; & has quidem hanc, illas aliam habere figuram.

Διῆται.) Utrum διῆται, ut in Basileens. & Ald. an vero, ut in Lugd. διῆται legas, eodem redibit. Utrumque transmittere significat. Sed διῆται magis familiare Theoph. lib. v. de caus. διῆται τῶν προφῶν. lib. II. de caus. διῆται ἐξω. Porro non tantum ari radices majores fiunt, si germinandi impetū cohibeas, sed omnes carnosæ. Nam quod foliis, flori, cauli, semini destinatum est, radix retinet; copiosius itaque habet alimentum. Necesse ergo crescat, majorque fiat. Plin. lib. XIX. cap. V. Celerius tamen proveniunt satæ bulbis circa latera natis, & ut crescant, folia quæ his sunt ampla, destera circa obruuntur: ita succum omnem trahunt in se capita. De ari historia vide lib. VII. cap. XI.

Κ Ε Φ . Ι Α . CAP. XI. De Croco, perdicio, vingo, laferpicio, magudari, & platano in Lyceo.

Ποδῶν ΑΙ. † Σπάλαξ ΑΙ. † οὐτὸν ΑΙ. οὐτὸν. Hes. ΑΙ. ὅσων Plin. † lege φύλα καὶ μεγάλα. † βάθους ΑΙ.

Ποδά ἢ τῶν ποδῶν ἔχει πιαύτας ρίζας. Ποῖον, † ἀπάλαιξ, κρόκον, καὶ ῥοπιδίκιον καλῶ μῖρον. καὶ γὰρ τῆτο παχείας τε καὶ πλεῖστος ἔχει τὰς ρίζας, ἢ φύλλα. καλεῖται ἢ περδίκιον, διὰ τὸ τῆς περδίκας ἐγκυλίωσιν καὶ ὀρύττειν ὁμοίως ἢ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ καλῶ μῖρον † εἶγγον. τὰ μὲν γὰρ φύλλα, μεγάλα. καὶ ὁ βλαστὸς αὐτῆ βροχίς. ἢ δὲ ρίζα, μακρά. ἔστιν ὡσαυτὲ καρπὸς. διὰφέρει τε καὶ ἐστὶ περδίκιον καὶ συλλέγει δὲ, ὅταν ὁ ποταμὸς ἀποβῇ, ἐφέροντες βαμῆς. φανερῶτατα δὲ καὶ πλεῖστων ἔχοντα πρὸς τὰ ἀλλὰ διὰφορὰν, τὸ σίλφιον καὶ καλῶ μῖρον μαγυδάρις ἀμφοτέρων γὰρ τῶτων καὶ ἀπάντων τῶν ποιῶτων τῆς ρίζας μάλλον ἢ φύσις. ταῦτα μὲν ἐν ταύτῃ λεπίδα. ἐν αὐτῇ δὲ τῶν ριζῶν, πλείων διόξαιεν αὐτῶν ἔχειν διὰφορὰς πρὸς τὰς εἰρημίας ὅσον αὐτῆς δὲ ἀχιδνῆς, καὶ τὸ ὁμοίως τῶν δὲ ἀκῶν. φέρουσι γὰρ ἀμφοτέρων καρπὸν ὅκ ἐλάττω τῶ ἀνω. καὶ μίαν μὲν ρίζαν τὸ σαρκῶδες τῆτο παχείας ἔχει τῶν κατὰ τὸ βάθος. τὰς ἄλλας ἐφ' ἃν ὁ καρπὸς, λεπιοτέρως ἔπ' ἀκρῶν,

P Leraque etiam herbaceorum radicibus ejusmodi Vocitatur, continentur; ut aspalax, crocum: quodque percrassas, plundicum vocitatur, quod perdices se ad id volu- resque ra- tent, terramque suffodiant. Pari modo, quod Ægyptii tices quam vingum appellant. Erenim folia † ejus ampla, & ger- folia habet. men pusillum: sed radix longa & in modum † fructus perdicium & cibo idonea. Colligunt id cum amnis effusus fuerit: quod perdi- eoque deorum aras exornant. Evidentissimam & maxi- ces. mam præ cæteris differentiam laferpicio obtinet: † Ejus non & quæ Magydari nominata est. Harum enim utri- magna. que omnibusque hujusmodi natura radicibus potius con- † Fructus, stare tota videtur. Igitur hoc ita sumendum est. Quas- præstans est & cibo ido- dam autem ex radicibus plures differentias præter pre- nea. dictas fortiri apparet; ceu arachidnæ radix, ejusque, quod simile est araco. ambæ namque fructum non mi- In exte- norem superno afferunt. Pars ipsa carnosâ, radicem no tenuio- simplicem, crassam, altius infingendam mittit. cæteras res, ac mul- vero, quibus insidet fructus, † tenues ac summo cespite tisfariam i cohærentes agit. loca † arenosa potissimum amant. fiffas habet. Neutrum folia gerit, neque foliis quicquam simile. † Sabulosa. † Sed quasi utrimque † Sed quasi binorum fructuum partibus inter se oppo- utrimque sitis, fœcunda potius extant, quod mirum profecto est. fructifer. Naturæ

καὶ χιζοῦρας πολλαχῆ. Φιλίαι δὲ μάλιστα χωρία
τὰ ὑφάμμα. Φύλλον δὲ εἰδένον ἔχει τῶν, εἰδὲ
ἴμοια πῖς φύλλοις ἀλλ' ὡσπερ ἀμφίκαρπαι μᾶλλον

† καὶ γδ. Al. πᾶντων διοκῆσιν αἱ ρίζαι πρὸς τὸν αἰῶνα, † καὶ
† Decif. Al. Φύεσται. εἰς βᾶθ. † δὲ εἰδεμία καθήκει πλεον, ἢ
ὄσον ὁ ἥλιος ἐφικνεῖται. τὸ γὰρ θεομόν, τὸ θυγῶν,
εἰ μὲν ἀλλὰ ταῦτα μεγάλα συμβάλλεται πρὸς
βαθύρριζον. καὶ ἐπι μᾶλλον πρὸς μακρορριζίαν ἢ τῆς
χώρας φύσις, εἰάν ἢ κέφῃ καὶ μαυῆ καὶ εὐδιόδο. ἐν
γὰρ ταῖς τοιαύταις, πρὸς αὐτῶν καὶ μείζους αὐξήσεις.
† καὶ ἐπὶ πῶν
Al. Φανερόν δὲ † καὶ τῶν ἡμερωτάτων. † ἔχουσι γὰρ ὕδωρ,
† ἔχουσι
Al. ὅπου οὐδὲν δίσπειν, ὡς εἰπεῖν "εἰάν ὁ πῶστος ἢ κενός
Al. μηδὲν τὸ ἀππεταῖν, καθάπερ φρέατος ἢ ὄχετος τι-
Al. νός. ἢ γὰρ ἐν τῷ Λυκείῳ ἢ πλάτανος, ἢ κατὰ
Al. Bas. τὸν ὄχετον, ἐπὶ νεᾶ ἔσται πρὸς τῆς τελευτῶντα πύχους
† γδ. Bas. ἀφῆκεν, ἔχουσι τὸ πῶν τε ἀμα καὶ προφύω. δόξαιε ἢ, ὡς
εἰπεῖν, ἢ σπηῆ μακρορριζοτάτων εἶναι. καὶ ὁλως δὲ
μᾶλλον τὰ μαυῆ καὶ εὐδιόδο. πάντως ἢ τὰ νεώτερα
† παλαιῶν, εἰάν εἰς ἀκμὴν ἤκωσιν, ἢ δὴ βαθύρριζο-
πρὸς καὶ μακρορριζοπρὸς. συμφθίνουσι γὰρ καὶ αἱ ρίζαι
τῶ ἀλλοσώματα. πάντων δὲ ὁμοίως οἱ χυλοὶ πῖς
Φυτῖς δεινότεροι πῖς δὲ, ὡς Ἰπίπαι. διὸ καὶ ἐνίων πιναί, ὡν οἱ καρπὸι γλυκεῖς.

Naturæ viresque † plantarum tot differentiis variant. † Radicum.
Radices omnium prius quam partes supernæ au-
gescunt. nulla tamen subire altius potest, quam solis
calor attingat. calor enim est, qui vim habet gignendi.
Cæterum vel natura humi ad radicis altitudinem, lon-
geque magis ad longitudinem plurimum conferre vi-
detur; si levis, rara, transneatque facilis sit. Nam in
ejusmodi locis ulterius producitur; & majora incre-
menta sequuntur. Constat id maxime in genere urba-
nissimorum. Hæc enim si aquæ copiam habent, in quan-
tum libeat progredi possunt. Præsertim si locus inanis
sit, nec aliquid obstat; ceu puteus, aut aliquis aquæ-
ductus. Quemadmodum in Lyceo platanus apud aque-
ductum; novella adhuc, circiter tria ac triginta cubita
emisit: cum simul & copiam alimenti & loci liberale
spatium adeptæ fuisset. Ficum, ut ita loquar, longissi-
mam radicem habere putaveris. Ad summam, quæ
raro corpore sunt, rectamque agunt radicem, longius
mittunt: & novæ, si ad vigorem ætatis suæ pervene-
rint, magis quam veteres, longitudineque altitudi-
neque radicis fulciantur. Quippe cum etiam radices
una cum reliquo corpore diminui soleant. Succum pariter
omnium radicum † insuaviores quam fructus sui
habentur. † quarundam etiam penitus fere insuaves.
Quamobrem sunt, quæ radicem fortiantur amaram,
quamquam fructus ipsa prædulces pariant.

"Cum locum
nacta simul
& nutri-
mentum
fuisse.
† Efficacio-
res.
† Quarun-
dam succi
toto saporis
genere; non
solum exce-
dunt, verum
etiam rece-
dunt, à suc-
co cætera-
rum par-
tium.

IULII CÆSARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

Διαφέρει δὲ καὶ ἰδιότητι. Theodor. cibo idonea; tacuit
τὸ διαφέρει. Significat autem excellentiam. De vingo
autem, quid sit, apud nostrates nihil habemus.
rejus illa Theodor. ὅταν ποταμὸς ἀπέσῃ. Cum annis effusus
fuerit. Nā sanè quo tempore annis effusus est, aquis stagnan-
tibus impediuntur quo minus colligant; ubi effunditur operit:
ubi abiit, aperit. Tunc igitur colligunt. Sic ex castris, &
oppidis, & tectis; in campos effusam turbam legimus apud
Virgilium, & Livium.

Σίλφιον, καὶ μαροδάρας. Ita habes Theophrastum autorem
ejus sententiæ, quæ non statuit nomina hæc, tanquam par-
tium, ut scapi, & radicis: sed quasi sint species diversæ. Vi-
debis recentiores, & Plautum in Rudente. Sic & alibi, lib. 6.

Φιλίαι χωρία ὑφάμμα. Theodorus, Arenaia. non. sed aut
quibus arena subest, aut sabulones. Sunt enim sabulones,
agri misti ex sabulo, & terra.

Αἱ ἰδίαι ἐν φύσει, καὶ διωάμεις ὁμοίως ἔχουσι διαφορὰς. φύσιν,
intelligit constitutionem ex partibus. διωάμεις, officia δὲ δὲ
φύσεως, ut dicebat Ἰλκεν, καὶ τριφῶν, καὶ τριφιδῶν. φέρει κερπὸν
διπλῶς, ὡς τὴν ἀμφίκαρπαι. Felix vox. Theodorus, binorum
fructuū partibus oppositis. Non, sed ut, ἀμφιόδο. Neque
enim hic, partem, ponenda vox, sed singulis supra subterque
fructibus. Nisi, susque deque, alterius esset usus, significa-
tio erat adequata; susque deque fructifera. Male etiam
addit Theod. (plantarum,) hic enim radicem tantummodo
sunt differentiæ. Satis ad hoc argumenti, quod adhuc ean-
dem persequitur historiam.

Αὐξάνουσαι. Nunc etiam φύσιν, persequitur. Quare minus
commode videtur epilozum fecisse illum. αἱ ἰδίαι οὐδὲ φύσει,
&c. Augeri enim, & esse μοιόδο, natura est. Quod au-
tem ait, tantum demitti, quantum solis calor occupare pos-
sit: & Plinius videtur putare pro falso: & nos negamus
esse verum. Neque enim sol attactu gignit, sed vi quadam
sparsa, ac distributa. Nam metalla quonam modo gignerentur?
Plantarum generatio à quo sit, in libris de semine ge-
nitali à nobis dictum est. Augmentationem autem, nemo ne-
get esse ab anima: quæ quidem tam in radice, quam in stipite
una est. Sobolem autem, ejusque vim, non tam suaapte im-

pressionem penetrare eo usque, quo demittatur radix, quam
recipi ab iis partibus, quæ ei expositæ sunt, atque reddi radi-
cibus, quæ ad certum usque modum, pro rei forma, proce-
dant: par est. Alioquin sanè radices omnes pares essent, at-
que æquales, in ejusdem generis loco, atque agro: quo in loco
solis vis æquè descendat.

Βαθύρριζα, καὶ μακρορριζα. Quia potest esse μακρορριζα, &
tamen ἐπιπλαταία.

Ὁ πῶστος δίσπειν, quod supra ὀποσιῶν πρὸς ἔρχονται.
ἔχουσι τόπον τε ἀμα, & προφύω. Theod. loci spatium libe-
rale adeptæ. Malim sic; Locum nacta simul, & nutri-
mentum. Plinius nō rectè putat falsum. Loci naturam con-
ferre ad magnitudinem, & parvitatem. Comparat enim
Theophrastus idem radicis genus. Verba quoque ipsius Plinij
minus satisfaciunt. Ea sunt. Idque natura loci tenuio-
res; sive gravissimas dixere. Grandissimas, legerem.
Neque enim tenue gravi opponitur; neque plene tenui,
grande. longitudo enim cum tenuitate servari potest, quæ est
una ex tribus dimensionibus.

Πάντα ἢ πῖς φύσιν. A locis supra differentiæ accidenta-
les: nunc essentielles ab ætate. Sanè rectè dicit, συμφθίνουσι.
contabescunt radices simul cum cæteris partibus. Aliquando
verò etiam plus putrescunt enim citius sæpè: quia humor
uberior. Recta vero naturæ lege haud ita fit: sed ut in cor-
de animalium reciprocus ille recursus, qui ab Aristotele di-
citur ἀναλλῶ.

Πάντων δὲ ὁμοίως οἱ χυλοὶ πῖς φύσιν δεινότεροι. Theodorus
insuaviores. Minus plene sententiam est executus. Suave,
est modus saporum, item insuave. Competit enim omni-
bus. Sic in raphano radix, suavior, quam in folijs, tamen si
acrior: sed δεινὸν hic, validum; efficax, vehementis signifi-
cat. Ita raporum vescimur radice, folijs minus. Sic pa-
nacea, siferis, carotæ, quorum succus vehementior, at non
insuavior. Mira verò brevitæ. Sic δὲ ὡς τῶστω. Quarun-
dam succi toto saporis genere non solum excedunt, verum
etiam à succo partium cæterarum.

ROBERTI CONSTANTINI ANNOTATIO.

Λυκεία. Varro Rei rust. lib. I. cap. xxvii. Aliæ enim
radices angustius diffundunt, ut cupressi; aliæ latius, ut
platanus, usque eo, ut Theophrastus scribat. Athenis in Ly-

ceo, cum etiam nunc platanus novella esset, radices trium
& triginta cubitorum egisse.

Omn.) Plin. lib. xix. cap. vi. Sponte nascentium quædam numerosiore sunt radice, quam folio, ut aspalax, perdicium, crocum. Duo notanda. Primum, quod sponte nascentium quædam numerosiore radice, quam folio scribat, & inter ea, crocum, perdicium, aspalax recensat. Cui Theophrastus de solo perdicio hoc tradat. Extra omnem est controversiam, croco plura folia, quam radices esse. Deinde quod $\pi\omega\delta\acute{\iota}\nu$ vertit sponte nascentium quædam. Botanicus doctiss. $\pi\omega\delta\acute{\iota}\nu$ interpretatur, quæ herbæ vulgari simile folium, id est longum & angustum, habent, quales sunt crocus, perdicium, aspalax. $\pi\omega\delta\acute{\iota}\nu$ ergo gramen erit vulgare. Sed quis tradidit, huiusmodi folia ferre aspalax, & perdicium? croco graminea, id est longa, & angusta esse folia; non inficias eo. $\pi\omega\delta\acute{\iota}\nu$ malo cum doctiss. Gaza vertere, *herbaceorum*, pleraq; enim herbaceorum, id est, quæ sub herbæ classe comprehenduntur, radices habent, quales præcedenti capite diximus. Vox enim $\pi\omega\delta\acute{\iota}\nu$, ad omnes differentias, capite præcedenti traditas, referenda videtur, non ad postrema verba capituli, $\kappa\alpha\iota\ \tau\acute{\alpha}\tau\omega\ \rho\acute{\iota}\zeta\eta\sigma\iota\ \mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\alpha\iota\ \kappa\alpha\iota\ \pi\alpha\rho\acute{\alpha}\lambda\epsilon\iota\varsigma$. nam crocus magnam non habet radicem. Plinius, ut dixi $\pi\omega\delta\acute{\iota}\nu$, vertit, *sponte nascentium*. An itaque legit $\pi\omega\delta\acute{\iota}\nu$, ut in Basil. & Ald. legitur codice, ac $\pi\omega\delta\acute{\iota}\nu$ accepit, pro $\tau\acute{\alpha}\ \epsilon\upsilon\ \pi\omega\sigma\iota$, quod obvia & vulgaria quæq; denotat: plantæ autem triviales, ac vulgares sponte nascuntur. Queritur an crocus inter plantas quæ sponte nascuntur, sive triviales, & vulgares, referri debeat. In Bateria sponte non nascitur, sed in hortis colitur: verum in Anglia, aliisque regionibus juxta vias reperitur. Ipse etiam Theophr. crocum laudat, optimumque dicit, ac pulcherrimum, quod juxta semitas, aliaque loca, pedibus trita comestantium, exit. Vide lib. vi. c. vi. $\Lambda\ \sigma\acute{\alpha}\lambda\alpha\zeta$. Ita etiam legit Plinius, in Basileens. & Ald. $\sigma\acute{\alpha}\lambda\alpha\zeta$. Doctiss. Plinij interpres, Dalecampius notat quosdam pro aspalace, asphodelum legere. Asphodelum $\pi\omega\delta\acute{\iota}\nu$ esse non nego. Sed qua auctoritate lectio hæc confirmetur, non video. Ego nihil mutare audeo; quod apud Plinium, & Theophrastum scribatur aspalax. Aspalax inter reliquas ignotas reponam plantas, usque dum eam ex Græcia ad nos aliquis attulerit.

$\kappa\alpha\iota\ \tau\acute{\alpha}\ \tau\acute{\upsilon}\tau\omega$.) In perdicij historia Gaza hæc verba $\kappa\alpha\iota\ \tau\acute{\alpha}\ \tau\acute{\upsilon}\tau\omega\ \pi\alpha\rho\acute{\alpha}\lambda\epsilon\iota\varsigma\ \kappa\alpha\iota\ \pi\omega\delta\acute{\iota}\nu\ \epsilon\chi\epsilon\iota\ \tau\acute{\alpha}\varsigma\ \rho\acute{\iota}\zeta\eta\varsigma\ \eta\ \phi\acute{\upsilon}\lambda\lambda\alpha\varsigma\ \kappa\alpha\iota\ \lambda\acute{\epsilon}\iota\tau\epsilon\iota\ \tau\acute{\omega}\ \pi\epsilon\rho\delta\acute{\iota}\kappa\iota\omega\iota$, non vertit. Interpretor: *Habet enim crassas, pluresque radices, quam folia. Nomen autem ei perdicium &c.* Plin. lib. xxi. cap. xvii. *Perdicium & aliæ gentes, quam Aegyptij, edunt: nomen dedit avis, id maxime eruens, plurimasque habet radices.* Nusquam tradidit Theophrastus, in usa cibi venire perdicij radicem, sed crassas, & plures habere, quam folia. $\pi\epsilon\rho\delta\acute{\iota}\kappa\iota\omega\iota$, de quo nobis sermo, non est parietaria sive parthenium, quod Plinius lib. xxi. cap. xxx. à Celso perdicium, & muralium vocari tradit. Parietaria, nec crassas, nec plures radices, quam folia habet. Dubitant alij, an chondrilla bulbosa, ab adversariorum auctoribus Pena & Lobelio, chondrillæ pusilla, maritimæ, luteæ, bulbosæ, nomine descripta, sit perdicion Theophrasti. Crassas habet radices, & plures quam folia. Iconem lib. vii. cap. xi. ubi de cichoreaciis nobis sermo, apposui.

$\text{O}\ \mu\acute{o}\iota\alpha\varsigma\ \delta\acute{\iota}\epsilon$.) Lego, $\delta\acute{\iota}\mu\acute{o}\iota\alpha\varsigma\ \delta\acute{\iota}\epsilon\ \epsilon\ \tau\acute{o}\ \epsilon\upsilon\ \Lambda\iota\gamma\acute{\iota}\omega\tau\omega\ \kappa\alpha\iota\ \lambda\acute{\iota}\mu\beta\omega\iota\ \delta\acute{\iota}\mu\acute{o}\iota\alpha\varsigma\ \tau\acute{\alpha}\ \rho\acute{\iota}\zeta\eta\ \kappa\alpha\iota\ \phi\acute{\upsilon}\lambda\lambda\alpha\ \mu\eta\ \mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\alpha\iota\ \kappa\alpha\iota\ \delta\ \beta\lambda\acute{\alpha}\tau\epsilon\ \alpha\upsilon\tau\acute{\omega}\ \beta\rho\alpha\chi\acute{\upsilon}\varsigma$. Pari modo quod Aegyptij $\sigma\upsilon\iota\tau\omega\iota$ appellant folia ejus non magna & germen pusillum. Plin. lib. xxi. cap. xv. *Mandunt & oetum cui pauca folia, minimaque, verum radice magna.* Doctiss. Dalecampius oetum ab Indis & Æthiopicibus *betich* appellari scribit; proxima sanè elementorum effigies. Plantam nunquam conspexi; audio foliis esse bryoniæ; huic non sunt parva, nisi respectu radices.

$\Lambda\ \rho\alpha\kappa\acute{\iota}\delta\eta\varsigma$.) Doctissimi botanici aracidnam asserunt, anblatum sive $\alpha\ \phi\upsilon\lambda\lambda\omega\iota$, quod foliis careat, huic radix quidem succulenta, squamisque contexta, albicans; non tamen simplex, sed ex minusculis aliquot constans; non crassa, sed mediocris. Addo, nec infra, nec supra terram fructum ferre, sed in vasculis parvis postquam destoruit, contineri semen parvum. Alij $\chi\alpha\mu\alpha\iota\ \sigma\acute{\alpha}\lambda\alpha\sigma\omega\iota$, sive glandem terrestrem (vulgo *Herttaecher*) aracidnam statuunt; quod ex legumi-

nosa familia, nulla magis, quam hæc, cum aracidna quadrare videatur. Nam $\alpha\ \rho\alpha\kappa\acute{\iota}\delta\eta\varsigma$ & $\alpha\ \rho\alpha\kappa\acute{\iota}\delta\eta\varsigma$, cicerculæ species est, quam foliis & fructu refert, & $\alpha\ \rho\alpha\kappa\acute{\iota}\delta\eta\varsigma$ tuber; & sicuti ex duobus, unum est conflatum nomen, ita etiam ex araco & tubere mixta planta inveniri debet. Posteriora concedo, sed glandem terrestrem, aracidnam esse, nego. Supra terram enim fert folia; nec supra, nec infra terram, fructum fert: magnitudine æqualem; immo nullum infra terram. Nam quod mulieres, puerique comedunt, fructus non est, sed radix. Porro hunc locum, his verbis exscripsit Plin. lib. xxi. cap. xx. *Aracidna quidem & aracos cum habeant radices ramosas ac multiplices, nec folium nec herbam ullam, aut quicquam aliud supra terram habent.* Mirabilem hanc plantam inter ignotas referam, donec aliquis ex Græcia aut Aegypto nobis eam communicarit. Nonnulli pappas Peruanum, arachidnam statuunt; quod perbellè ipsis videatur, radices convenire historia. Quæ de foliis scribit Theophr. parum integre recitata iidem docent, quod Lectoris iudicio committo.

Glans terræ, Glans terrestris.

$\text{O}\ \mu\acute{o}\iota\alpha\varsigma\ \tau\acute{o}\ \delta\acute{\rho}\alpha\kappa\omega\iota$.) Clariss. & doctiss. Clusius lib. iv. exotic. plantam quandam describit, quam ab Honorio Bello à Creta, $\delta\acute{\rho}\alpha\kappa\omega\iota\ \delta\acute{\iota}\mu\acute{o}\iota\alpha\varsigma$ nomine accepit. Similis ferè nobis nata, ex Hispanico semine, à Guilhelmo Boelio botanico insigni misso. Ejus imaginem adpingi curavi. Infra supraque terram siliquam fert parvam, sed magnitudine & formæ æqualem, in qua semen rotundum, cauliculos statim à radice emitit plures, quincunciales, aut paulo majores, tenues, humi procumbentes, foliola à caulium geniculis exeunt, glabra, angusta, parva, in mucronem desinentia, araco sive ciceræ Dodonæi non dissimilia, sed minora, bina uni insistentia; inter quæ medius hæret capreolus, flores purpurei, siliquæ parvæ, araco non dissimiles, in singulis siliquis semen rotundum, unicum, colore foris obsolete, sive nigricante, intus ex luteo albicante. Rara hæc, & hæcenus nondum descripta planta. Nam quam Clusius delineat, folia habet extrema parte latiuscula, & quodammodo cordis, ut vulgo pingi solet, figuram imitantia, per medium secundum longitudinem nervo secta, qui extremam foliorum partem non nihil superat. Neutra cum delineatione $\delta\acute{\rho}\alpha\kappa\omega\iota\ \delta\acute{\iota}\mu\acute{o}\iota\alpha\varsigma$ convenit; utriusque folia, neutri radix crassa, altius terræ infixæ.

Ἀράκο ὁμοιον.

Araco similis planta ex Hisp. missa.

Ἡ ὄσον ὁ ἥλιος.) Tacite reprehendit Theophrastum Plinius lib. xvi. cap. xxxi. Quidam non altius descendere radices, quam solis calor tepesciat, idque natura loci tenuioris crassiorisve, dixerunt: quod falsum arbitror. Apud auctores certe invenitur, abietis planta cum transferretur, VIII. cubitorum in altitudine; nec totam resosam, sed

abruptam. Maxima spatio atque plenitudine & citri est: ab ea platani, roboris, & glandiferarum. Plinij sententia nobis probabilior videtur. Vide annotata summi viri Scaligeri.

Quod de platano tradit, refert Varro lib. I. cap. xxxvii. ut annotavit doctiss. Robert. Constantinus.

K E Φ. IB.

C A P. XII.

Qualitas radicis Iridis & ficus Indicae, & lupini vis.

* Φυώδεις.
Al. Ger.
fortè Ἰουδαίος
† Γεωδ.
‡ Συκῆ Al.
Bas.

Αἱ δὲ καὶ Φαρμακώδεις, ἐνταῦθα ἐνωθεῖς. ὡς αὐτὸρ αἱ τῆς ἱερῆς. Ἰδία δὲ ῥίζης φύσις ἐδωά-
μισ γῆς Ἰνδικῆς συκῆς. ἀπὸ γὰρ τῆ βλαστῶν ἀφίησι,
μέγιστος δὲ αὐτῶν σὺν τῇ γῆ ἐρίζωθῃ. καὶ γίνεται περὶ
τὸ δένδρον κύκλω συνεχὲς τῆ ῥίζῶν, ἐκ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
τῆ στελέχους, ἀλλὰ ἀφεσηκός. ὡς ἔρα λησιον δὲ τῆ τῶν
μαλλον δὲ τῶν πινὰ Ἰαμμασιώτερον, εἰ πῆς ἐκ τῶν
φύλλων ἀφίησι ῥίζαν. οἷον Φασὶ περὶ Ὀπῆντα πα-
ελον εἶναι, ὃ καὶ ἐδωάται ἐστὶν ἡδύ. τὸ γὰρ αὐτῶν Ἰερῶν
Ἰαμμασιῶν ἡ πῶν, ὅτι αὐτῶν ἐν ὕλῃ καθέει ἀπαρη, ἀχίρει
πῶ ῥίζαν περὶ τῶν γῆ, καὶ βλαστῶναι ἀπὸ τῶν
ἰχθῶν. ἀλλὰς δὲ τῆς πῶ τῶν ῥίζῶν ἀφῶρεος ἐκ
τῆ τῶν Ἰερῶν.

Sunt & medicatae nonnullae, odoratae aliae; ceu iridis. Natura visque peculiaris radicis fico Indicae.

Illam enim à germinibus mittitur: quatenus se fico parenti conjunxerit, tellurique tutò inhaerescit. Fit itaque circum arborem frequens radicum concursus: qui caudicem nequaquam attingit; sed ab eo paulo distat. Huic simile, vel potius quodammodo mirabilius, siquid ex foliis radicem dimittat: qualem circa Opuntem & herbulam esse quandam enarrant: cui datum est, ut & mandi suavitate possit. Quod enim in lupinis inspicitur, minus mirum: ut si sub alta serantur materia radices obstitentes summum versus terrae percendant, valenterque germina edant. Radicum differentias iis conspiciari ipsis debemus.

Quoad sese terra applicet, ac radices agat.

Herbam. Quae etiam cibo grata sit, & suavis gustus. Si alta terra serantur, radicem partiuntur versus terrae summum, ut valenter germina edant.

IVLII CAESARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

Αἱ δὲ καὶ Φαρμακώδεις. Cum incepit dicere de saporum natura, aut ibi fuit statuendum caput diversum, aut hoc quoque continuandum. Quid quod & alias subnectit germinandi potestates? ita etiam confusè à superioribus abstraxit Theophrastus.

Proprium radicis Indicarum ficuum, emitti à sobole. Sic enim ait, ἰδία ἡ ῥίζης φύσις, καὶ δωάται, οἷον τῆ Ἰνδικῆς συκῆς, ἀπὸ γὰρ τῆ βλαστῶν ἀφίησι. Igitur φύσις ἀφίησι πῶ ῥίζαν. sequitur μέγιστος δὲ αὐτῶν σὺν τῇ γῆ, ἐρίζωθῃ. Theodorus, quatenus se fico parenti conjunxerit, tellurique tutò inhaerescit. Non queo intelligere, quomodo parenti se jungant rami, qui à parente prodeunt. An verò radix se jungit & minime. Sanè qua ratione σὺν τῇ γῆ, quod mox est, ἐκ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν? omnino non est scribendum τῇ συκῆ, sed, τῇ γῆ. Scilicet quoad sese terre ita applicet, ut radicetur. Sic etiam in quarto; αὐτῶν δὲ σὺν τῇ γῆ, adverte verba. Tutò potius, quàm tutò; & inhaerescit, neque tempore, neque modo respondet priori verbo illi, conjunxerit. Hujus arboris descriptionem habes elegantissimam apud Plinium, quam accepit ex quarto hujus: adeò ut sub ea editare potius, quàm ejus historiam legere videaris. Communem hanc habent naturam Peruviana, Menta, & aliae herbae: ut rubus. Pleraque enim verticem quoquo reflexum, deo ex unquo defigunt, atque radican ita.

fissem equidem curforem potius: id quod nec semel feci. Theodorus autem ambitiose, & minus Latine dixit illa verba suavissima; ὃ καὶ ἐδωάται ἐστὶν ἡδύ. Cui, inquit, datum est, ut & mandi suavitate possit. Datum est, ambitiose. Mandi, pro comedi, minus proprie. Multa manduntur sanè, eaque neutiquam cibi gratia: veluti pyrethrum, & mastiche. Latine verò nemo dicat: manditur suavitate: purissime & fidelissime diceres. Qualem, inquit, ad opuntem, esse herbam pusillam, quae etià cibo grata sit, & suavis gustu.

Ὅ, π ἂν ἐν ὕλῃ καθέει ἀπαρη. Materiam hic terram vocat, ad proportionem consuetudinis, qua etiam mater dicitur. Si, inquit, lupinus ultra terra cooperiatur, radicem reciproco motu agit ad summum terra, ex qua emittat caulem. Nam ex illa profunda parte, in quam demissum est semen, emittere caulem nequeat. Plinius, mirifice terram, inquit, amat; sed terra operiri non amat. Apposuit causam, ubi dixit, βλαστῶναι ἀπὸ τῶν ἰχθῶν. Historia versatur circa radicis vim: ut etiam ascendat, quo germinet. Itaque dixit, ἀπὸ τῶν. Partitur radicem: ut partem relinquat ibi, ubi satum est, partem reciproco sursum agat. Theodorus male, obstitentes. Obstitero quiescentis, at & pertinacis; recipiendi potius verbum persequutus esset; & ἀπὸ τῶν, percendant, malè; nihil enim scinditur. Non enim dicat terram aperiri. Ait enim ille, ἀπὸ τῶν ἰχθῶν: & ἀπὸ τῶν ἰχθῶν, ut valenter edant germina; non expressit, τὸ ἀπὸ, quae videtur esse causae formalis nota.

D 2 ROBERTI

Ποδελιον. Plinius lib. XXI. cap. XVII. Opuntiam vocat à loco: at si Opuntia est quam depingit Mathiolus, nosque cum suo fructu ficus modo, sed spinoso vidimus,

herbula non est: itaque ποδελιον, non herbulam verto: sed ut contemptim dictum, herbam quandam.

IOANNIS BODÆI A STAPEL NOTÆ ET COMMENTARIUS.

ΕΝΙΟΥ ΔΕΙΔΕΙΣ.) In Basil. & Ald. φουδεις, quod corruptum: odoratum, vertit Gaza, ενωδεις restituunt; rectè, si sic scriptum est in MSS. codicibus; alioquin eodem sensu, ηνωδεις legere malle; quod proprius ad antiquam accedat lectionem. Ονωδεις odoratus, jucundi odoris. Theophrast. lib. III. cap. XV. de terebinthi fructu loquens. ηδ άμα δε άμεπιλω ητηνωδη η ηνωδεις εγεν. Plinius lib. XIII. cap. XIX. Cum vite matu- rescit, non grandior faba, odore jucundior, tractu resinofus. Idem Theoph lib. & cap. V. Τδντε άλλων άουωδειςων, μετε πα κο παριτηνα, ηδ πα ηνωδη, ητω συνημνον ειναι φασι. Plin. lib. XVI. cap. XL. In plenum dici potest, utique quæ odore præcellant, ea æternitate præitare: à prædictis morus proximè laudatur. Homer. Odyf. IV. Εη ηελαμεις ηνωδη η λυθεν. Hesych. Ονωδεια, ενωδη ενοςμα, ηνωδεις, ηνωδεις εχοντα. Ινδικη συκη. De ficu Indica; ejusque mirabili historia, vide cap. V. lib. IV. hist. Plin. lib. XXI, cap. XVII. Item circa Opuntem Opuntia est herba, etiam homini dulcis: mirumque, è folio ejus radice fieri, ac sic eam nasci.

Si planta, quæ vulgo ficus Indica vocatur, cujus imaginè addidimus, opuntia est; rectè ποδελιον herbæ vertit. Indica hæc ficus appellata, arboris specie, absque caudice, & ramis adolescere videtur; tota enim nihil aliud, quam ex foliis folia apparet; perbellâ foliorum annuorum succretione & connexu. Folium siquidem in terram depactum, mox radices agit, & alia ex se promit, à quibus & aliis prodeuntibus, succedunt rursus & alia, donec ad arboris altitudinem pervenerint, effulis interim, & veluti ramis, ab uno nempe, subinde duobus, aut tribus foliis enatis. Oblonga autem ficus Indicæ, lataque sunt folia, & pollice nonnunquam crassiora, è quibus candicantes, tenues, oblongæ, acutæque prominent spinæ (quandoque tamen in Belgicâ absque his provenit) in extremis autem foliis, primum flores erumpunt, oblongi, calathi mali punicæ quadantenus æfigie; luculentiore magnitudine & luteo colore. Deinde fructus subsequitur, turbinata forma ficibus quodammodo similes, nec minores, spinulis ambitu horridi, cute miniata purpurascente, intus succo cruento, languineo, colore manus veluti mora inficiente, granis durissimis, & pulpa ficulnea; sed gustu insuaviore, quorum fastigium foliosa quædam instar coronæ ambiunt; esu multo lotium cruentum cieri plerique asserunt. Nasceitur etiam ex durissimo semine, decimo sexto à die satæ, & quandoque altero, tertioque demum mense, erumpit. Cum primum exit, folia duo crassa, mucronata, rubentia ostendit; è quorum medio quasi pili candicantes, & rubescentes simul emergunt; quos statim sequitur folium iisdem vestitum, & hirsutum totum, nec latum, sed teres, progressu temporis paulatim in latitudinem comprimitur, aculeis rubentibus, & albicantibus, mollibusque armatum, jucundissimo naturæ spectaculo. Illud etiam observatum, caudicem facere, quando è semine enata fuerit. Ab Indis Tuna vel tunas vocatur. In Insulis Peruvianis, & potissimum Hispaniola sponte crescit. Translata in Hispaniam, Italiam, Galliam fructus etiam maturos profert; sed frequentius Hispania maturum fructum videt, quam Italia, Gallique. In Germaniæ ac Belgicæ hortis hanc quoque reperiri, non raro contingit, sed haudquaquam fructum proferentem: floret tamen si æstas fervida. Hyemis impatiens, quare apprimè munienda; loca tamen nimis conclusa non fert; facile ab externo humore putrescit; imbres autumnales, nec non qui primo vere cadunt, odit.

Opuntia, vulgò ficus Indica. Fructus item rudimentum cum flore: & Folium.

Quod de lupino tradit Theophrastus, non semel observavi.

ΚΕΦ. ΙΓ.

CAP. XIII.

Quæ arbores enodes, quæ nodosæ; qualitas nodorum, cæci, rodi, cradæ, gongri.

† Enodem dico, non que nodo penitus caret, talis nulla arbor esse

† Deest Al. Bas. † Τὸς δ' αὖτ. Al. Bas.

Τὸν δένδρον † δὲ καὶ ταύτας αἰῶς λάβοι Διφορίας. ἔστι γὰρ τὰ μὲν ὄζωδη τὰ δὲ αἰόζα, καὶ φύσει ἕτερον, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον. videtur, sed quæ pauciores, quam aliæ habet, palustria vero nodo carere dicuntur, quod in totum careant ut in junco, cypero, typha videre est: arborum alijs paucos nodos habere contingit sua natura, uti fico, lauro, sambuco; in summa omnibus ijs, quibus cortex.

Arborum autem vel tales differentia capi possunt. Sunt enim aliæ nodosæ, aliæ enodes, tam natura quàm loco, plus minusve. † Enodes, inquam, non ut nodo

omnino

άνοξα δὲ λέγω, ἡ ἄση μὴ ἔχειν ὅλως ἔδεν γὰρ,
τίφη, κύπειρος, ἡ ὅλως εἶπ' ὅτι τῶν λιμνωδῶν,
ἀλλ' ὡς ὀλίγως ἔχειν φύσει ὕδρ' οἶον, ἀκτῆ, δάφνη,
σुकη, ἡ ὅλως πάντα τὰ λειόφλοια, ἡ ὅσσ' ἔχει

Tiph. Al.
Dact. Al.
Bas.
Dact. Al.
Bas.

Pυγμαπί-
δοι Al.
Bas. forte
σηματώδου.
Al. Bas.

† Οφρυς.
† Φηλυκρανίαν

† Καςπί-
ας. Bas.

† Κασσιό-
δοι Al.

† Πυγμα-
πίδοι Al. Bas.

† Al Bas.
† Al Bas.

omnino careant, talis enim arbor nulla esse videtur.)
Sed liquid ejusmodi fit, locum inter alia obtinet; ut
juncus, tiphera, gladiolus. Ad summam, si quid inter pa-
lustria sit. Sed ita enodes accipi volo; ut nodos paucos
naturæ ordine habeant: quales sambucus, laurus, ficus.
denique omnia; quibus cortex levis, quæve concavo &
laxo corpore surgunt. Nodosæ, olea, pinastræ, oleaster.
Horum alia in umbrosis & à vento silentibus & dilutis
locis: alia in apricis & hybernis & gelidis & macris
& aridis. Nam inter eas genus idem sortiuntur quæ-
dam minus nodosæ. Ad summam, montanæ campe-
stribus & sicca palustribus nodosiores. † Item ratione
fatus. Etenim crebræ enodes atque † proceræ: raræ
nodatiores contortioresque affurgunt. Fit enim, ut al-
teræ sint in umbrosis, alteræ in apricis. Mares quoque
fœminis nodosiores, ubi sexus haberi uterque potest;
ut cupressus, abies, ostrys, cornus. Genus enim quoddam
cornum fœminam vocant. Sylvestres nodosiores ur-
banis: tam simpliciter, quam quæ sub eodem genere
statuuntur; ut oleaster oleæ, caprificus fico, pirus pira-
stro. Hæ namque omnes nodosiores. Omnes spissæ
raris corpore magna ex parte nodosiores. Mares enim
sylvestresque spissiores, præterquam, si qua ob nimiam
spissitatem omnino enodis sit, aut paucissimis nodis; ut
buxus, ut celtis. Quibusdam nodi inordinati, utque
fortè evenit: quibusdam ordinati tam intervallo quam
numero, ut retulinus. Ob id † eas egregias vocant.
Quibusdam enim paritas fere undique servatur. Qui-
busdam † assidue grandius, quod crassiori adjacet parti;
idque pro ratione, quod in oleastris & arundinibus præ-
cipue patet. Geniculum enim veluti nodus est. Quidam
invicem respondent; ut oleastrosum. Quidam pro-
miscui, utque fors tulit, extant. Sunt quædam binis; quæ-
dam ternis, quædam pluribus nodis, nonnullæ quinis.
Abietis recti & nodi & rami, quodammodo infixi: cæ-
teris autem minime. Quamobrem abies validissima est.
Malo perfectæ nodi peculiares: faciebuse enim bellua-
rum similes extant. Vnus prægrandis: alii circa eum
parvi complures. Nodorum alii cæci, alii fœcundi.
Cæcos appello, quibus nullum germen enasci potest.
Qui non solum natura sed etiam læsione fieri solent:
cum pars arboris ictu aliquo disjecta, ad vulnus con-
solidandum enitens, oris undique plagæ circumactis,
callo cicatriceque tumuerit. Crassioribus ramis id po-
tissimum evenit: nonnunquam etiam caudicibus. Ad
summam, quamcumque partem caudicis ut rami † inci-
deris vel disjeceris, nodus ibidem nascitur: tanquam si
quod unum est dirimens, alterum principium facias.
Sive ob eam ipsam † læsionem, sive ob aliam causam.
Ictus enim naturæ contrarius est. Ramuli omnium no-
dosiores semper videntur: quia minimum iis internodium
interjacet. Quemadmodum ficulnei, qui nuper
provenerint, tactu asperissimi sunt, & vitis palmitum
summitates. Ut enim nodus in cæteris; ita gemma in
vitæ, & geniculum in arundine. Quibusdam veluti cra-
dæ gignuntur; ceu ulmo, robori, & præcipue platano.
Quæ si in asperis, aridis, ventosisque locis stent, ita om-
nino fiat necessè est. Denique, qui proximus terræ
& quasi juxta caudicis caput concreverit, hic senescens
crassior redditur. Nonnullæ gongros à quibusdam vo-
catos habent: vel quod pro arboris natura respondeat;
ut olea. Quippe cum nomen id maxime oleæ conveniat,
eoque morbo plus quam cæteræ laborare videatur.
Premnum id nonnulli appellant; alii crotonam, alii
alio nomine utuntur. Rectis † unistirpibus minusque ab
imis plantigeris, id aut nullo pacto aut minus accidere
solet. † Olea & oleaster, vel caudicum concavitates
peculiarem in modum habere videntur.

Nodosæ,
quædam no-
dosiores. ad
summam.
† Alis.
† Erectæ.

Quibusdā
sine ordine
ac fortuito.
† Dignæ
quarum rati-
o habea-
tū.
† Subinde.

Aut cum
fractæ fuerint,
aut vim passi,
aut abscissi.
& quasi
ambusti &
mutilati
fuerint.
† Tusis
vel incisuris
& Mutila-
tionem.

† Radice
simplici.
† Solet sæpe
vero ijs que
à radice so-
bolem emit-
tunt acci-
dit.

IVLII CÆSARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

Τῶν δὲ ἰσίδρων. A partibus aliis alios venatur affectus. Αλλ' ἐπιπρῆστον ἄλλων. Id est, enodem dico, non que penitus nodo careat: sed que pauciores, quam alie, habeat. Theodorus, sed siquid ejusmodi sit, locum inter alia obtinet. Oratio autem Theophrasti corrupta videtur. Ait enim prius: ἀλλ' ἐπιπρῆστον ἄλλων. Et mox. ἀλλ' ἄτι δλίγους ἔχον, Dixit autem, φύσει ἄτι, quia infra, κατὰ τὸν φύσειον. Quare non est corrupta lectio: sed æquivoce accipit, τὸ ἄνοτον, ut sit in arboribus ἄνοτον secundum τὸ ἔπρον. in palustribus autem τὰ ἄνοτον; consulum tamen contendat quispiam.

Πυγματώδεις. Recte faciunt cum corrigunt: at non recte corrigunt. πυγματώδεις, nulla analogia est, ὡς τὸ τὸν πυλῶν. Theodorus omnino aliter legit, et posuit, gelidis, fortasse, πυγματώδεις, ut infra.

Ἐπὶ τῷ κατὰ τὸν φύσειον. Et differentiam ponit ab arte, et reducit ad principia naturalia. Nam, inquit, crebra paucioribus constant nodis, rara pluribus. Propterea quod aeris spatio fruuntur illa angustiore, hæ plus insolantur. Propositio superior emittit hanc conclusionem, ἐν τῷ φύσειον ἰσίδρων. Nota μανῶν, et πυκνῶν, non à situ partium in constitutione totius, ut densum, et rarum: sed à situ totorum in loco. Crebrum sive frequens, et infrequens, sive raris locis dispositum. De hoc alibi ex Aristotele, Platone, Galeno. Itaque infra, τὰ πυκνὰ καὶ μανῶν ἰσίδρων. Verba verbis his contraria sunt: at non sensus. Ibi enim à concretione totius, ex vicinia partium.

Ἀνεκτος ἔστι ἰσίδρων. Theodorus inordinati, et ut forte evenit. Sine ordine, ac fortuito situ.

Ἀξιολογώτερον καλῶς. Propter dispositionem ramorum vocat ἀξιολογώτερον. Theodorus, egregias, sensu optimo: ad verbum, digne, quarum ratio habeatur.

Τῶν δὲ μανῶν αὐτὸ τὸ κατὰ τὸ πάχος. Theodorus. Quibusdam assidue grandis; malè. Assiduum enim æqualitatem significat; melius, subinde, τὸ αἰῶν. Plinius brevius; omnium terræ proxima crassiora.

Τυφλοὶ καὶ φύσει. Et πρώτοι. Plinius urbanissimè; quod natura sit, si non evaluere: aut pœna, cum amputatos cicatrix hebetavit. In Codice Græco ita legimus. Distribuit τὴν πηλοσπις τὰ ἄνω. ἢ ὅταν μὴ λυθῆ, ἐκείνη ἔσται. Et ἡ δόξα ἴσως, καὶ οἷον ἰπικαυθῆς πηλοσπις. Cum aut coacti, vim passi, aut abscissi, et quasi amputati, mutilati fuerint. καὶ λυθῆ, coacti. fasciis enim circumvinciunt olitores ἐ corticibus: ita quispiam dicat. Cum ipsis liberum non sit, sed vim patiantur, aut obiectu scandulæ, vel scutulæ, aut obnixu proximi rami. Theodorus

autem longè diversa utitur lectione. Cum arboris ictu aliquo disjecta ad vulnus consolidandum enitens, oris undique plagæ circumactū callo, cicatriceque tumuerit. Verum non omnes nodi tumidi sunt: sed quidam infra tumorem subsidentes servant æquam trunci superficiem, ut nos videmus in cupressis nostris nostra manu attonsis. Præterea unam tantum assignat causam, quæ rarissimè evenit. Quis enim dicat, arboris ictu tantum disjici? Contemplare etiam, quid sit illud, disjecta. Nam disjecti potius; nodi scilicet. Etiam non una ratio cæcorum nodorum. Nam quidam cœunt in idem penitus: quidam sinum intus cavum habent, labiis circumtumentibus. Iccirco verba Theodori ambitione sua, superant puritatem auctoris, neque explent rem ipsam. Vide an, καλῶς: non, καὶ λυθῆ, aut si μανῶν, ἢ ὅταν καλῶς.

Ἐπιπρῆστον, ἢ ἐπιπρῆστον. κόπτεται eundere, τίμωι incidere. male Theodorus ἐπιπρῆστον, disjeceris.

Διαιρῶν τὸ ἔπρον. Non dixit, ἀφαιρῶν τὸ ἔπρον. Relinquitur enim aliquid, ad quod arcessuntur alia principia ad novam generationem; πρῶτον autem læsionem Theodorus, minus plene. Læsis enim amplior significatus, mutilationem potius. Nam cum statuat, τὸ κατὰ τὸν φύσειον, et substituat τὸ ἀξιολογώτερον τὸ ἔπρον, quid aliud sit reliquum τὸ πρῶτον, quàm mutilari?

Ὅτι κατὰ φύσει τὸ κατὰ τὸν φύσειον. Theodorus: ictus enim nature contrarius. actionem intellexit Theodorus, et dixit nature contrariam; mihi potior alia sententia excogitata est. Materiam, quæ à plaga arcessitur, non est apparatus in principijs, vel nodorum, vel oculorum: sed in subsidijs. veluti in poro sarcoide in animali. Equivoce enim dicitur nodus hic, et nodus ille prior.

Διὰ τὸ μηδὲν εἶναι μέσον ἀξιοκαλῶν. Sic lege, ἢ ἀξιοκαλῶν. propterea quod ramuli breves sunt, et multas gemmas edunt simul, ut ita dicam, botulatum: iccirco videntur nodosiores; intervalla enim nulla sunt.

Ὅτι κατὰ τὸν φύσειον. Hæc verba fidelissimè transtulit Plinius.

Κεράδιαι sunt verrucæ nodis similes in quercubus, in olea gongri. περιμανῆ αἰῶν, αἰῶν κατὰ τὸν φύσειον: Videtur enim arboris ricinus. κατὰ τὸν φύσειον Atheniensibus quid sit, interpres Nicandri et Pollux animadvertere, ficum eo nomine sylvestrem, κατὰ τὸν φύσειον ejus frondes. Item machinam in scenis, ut diximus in primo Poëtices. In secundo historiarum τὸν κατὰ τὸν φύσειον vocat Theophrastus surculum ficus. Nota casuum variationem, ut sæpe in historia animalium apud præceptorem; οἷον τὸ οἷον κατὰ τὸν φύσειον γινώσκται, κατὰ τὸν φύσειον κατὰ τὸν φύσειον, καὶ ἐν καλῶν. Nam ἐπίου, sine præpositione, ἄνω, in recto, ἐν καλῶν cum præpositione.

ROBERTI CONSTANTINI ANNOTATIO.

Τῶν δὲ μανῶν &c. Plinius tamen vocis ἰσίδρων ambiguitate deceptus cap. xxx. lib. xvi. passim de ramis ait, quod Theophrastus hic de nodis.

IOANNIS BODÆI A STAPEL NOTÆ ET COMMENTARIUS.

Ὅτι κατὰ τὸν φύσειον. Supra cap. v. quas significationes vox ἰσίδρων habeat, dixi. τὸ ἰσίδρων, æquivoca significatio, se felicit Plinium, quæ Theophrastus de nodis, de ramis scribentem lib. xvi. cap. xxx. ut rectè Constantinus; Arborum, inquit, quædam simplices, quibus à radice caudex unus, et rami frequentes; ut olivæ, fico, viti; quædam fruticosi generis; ut paliurus, myrtus, item nux avellana: quinimo melior est, et copiosior fructu, in plures dispersa ramos; in quibusdam omnino nullus, ut in suo genere buxo, loco transmarina; quædam bifurcæ atque etiam in quinque partibus diffuse &c. Bene fecisset Plinius, si arboris nomen, quæ ramis caret, adscripsisset. Sed daturne arbor enodis? Hoc argumentum ipse solvit Theophrastus ἰσίδρων esse, inquit, quæ paucos nodos, nature ordine habent.

Ἀκτὴ, δάφνη. Inter enodes numerat, sambucum, laurum, ficum. Non multos nodos habet ficus, paucos laurus, sambucus an multos an paucos habeat, quilibet experientia facillè comperiet. Vulgata arbor, duros instar aliarum arborum nou habet, sed molles, idque quia concavo & laxo corpore: tales Theophrastus inter enodes numerat. Plinius loco citato, quædam dividuæ, nec ramosæ ut sambuci. Immo, liceat dicere, ramosissima, plurimis quippe donata ramis.

κατὰ τὸν φύσειον. In Basil. & Ald. πυγματώδεις. Non malè fortasse corrigunt, πυγματώδεις locis concretis, duris, congelatis, ὡς τὸ τὸν πυλῶν, quod concretum significat; ut apud Polybium πύγμα τὸ χιόν, nivis con-

cretio, καὶ τὸ τὸν πυλῶν, congelo, denso, astringo frigore, πυγματώδεις Theodorus gelidis, frigore concretis.

Ἰδιαιτέρας. Et hoc de ramis Plinius loco citato, malis proprium genus; (ramorū) ferarum enim rostro reddunt, adherentibus uni maximo minoribus. Theophrastus nodos similes ait personæ, larvæ, imagini.

Εἰσι δὲ τὸ ἰσίδρων οἱ μὲν τυφλοὶ. Plinius loco citato, Ramorum (vulgo romanorum ineptè legitur) aliqui cæci, qui non germinant, quod natura fit, si non evaluere; aut poena, cum deputatos cicatrix hebetavit.

Pessimè hæc Plinius: quod Græcus auctor, de nodis, Latinus de ramis: Quæ dividua in ramo natura est (rectè dixisset, quod nodus in cæteris est) hæc viti in oculo, harundini in geniculo.

Κεράδιαι. Vox hæc plures apud Medicos habet significationes. Galen. in Glossis κεράδιαι οἱ ἀκρῆμοις, fici rami majores, Erotianus. οἱ δὲ τῆς σικκῆς φύλλα, οἱ δὲ τῶν κλάδων, alij fici folia, alij ramos κεράδιαι vocant. Nicand. Scholiast. κεράδιαι δὲ τὸ ἀγρῶν σικκῶν λίγαι, crada Poeta fici sylvestrem appellat. Theophrast. lib. ii. cap. vii. ramum fici κεράδιαι vocat, φυτόν τε καὶ ἢ σικκῆν ἵαν τις κεράδιαι παχύνει δασύμοις σφόδρα πύση &c. Eidem lib. iv. cap. xvi. κεράδιαι vitium est, præsertim in ficu, cum in articulos & cacuminum digitos (sic loquitur Plinius) vis morbi erupit, ramique denigrantur. Hoc vero loco, crada est, verrucosa extuberatio, quæ præcipuè arboris divisuras occupat, quibus caudex primum velut in ramorum brachia distinguitur.

Γόγγυρος.) Γόγγυρος Athenæo lib. III. piscis est, etiam Aristoteli lib. VIII. hist. animalium. Nonnulli γόγγυρον interpretantur, hiantes, in arborum truncis & caudicibus, fissuras. Sed aliter Galenus lib. VI. Epidem. sect. III. Aphorif. X. Γόγγυρος δὲ τὰς ἀειφειρεσέτους ἐξοχὰς μετὰ σκληρότητος, οἰκίπερ ἰσίν, αἱ γινόμεναι παρὰ τῶν δένδρων ἐπιφύσεις, αἱ καλῶς γόγγυρος, αἱ δὲ Θεόφραστου, αἱ τῶν ἀειφειρῶν φυτόν ἔχουσαι, κατὰ λίξιν ὄντες. ἕνια δὲ ἴσχει τὴν καλυμμένην ὑπὸ πινῶν γόγγυρος, ἢ τὸ ἀνάλορον, οἷον ἡ ἐλαία. λέγουσι δὲ ἔτι οἱ κατὰ Θεοφράστου ἀκνησθῆναι πινῶν γόγγυρος ἀνομαζόντων τὰς τριώσους σκληρότητας, ὅταν αὐτῶν τεσσάρων συσῶσιν. Quod est, γόγγυρος verò rotundiores cum duritie eminentias, quales in quibusdam arboribus gignuntur adnascens, quas γόγγυρος vocant, ut & Theophrastus lib. I. de plantis his verbis scripsit. Quaedam verò habent à quibusdam vocatos γόγγυρος, aut quod proportionem respondeat, ut olea. Dicunt autem nonnulli & nunc quoque in Thessalia, se audire quibusdam vocari γόγγυρος huiusmodi durities, cum circa collum constiterint. Idem repetit in Lexico: Γόγγυρος βεγγυροκίλιον δὲ τὸ ἐν τοῖς περὶ τῶν δένδρων ἐπιγενομένων προγγύλων ἐξοχῶν, αἱ δὲ Θεόφραστου ἐν τῶν ἀειφειρῶν, αἱ δὲ λέγουσι. ἕνια δὲ ἴσχει τὴν καλυμμένην ὑπὸ πινῶν γόγγυρος ἢ τὸ ἀνάλορον, οἷον ἡ ἐλαία. Id est, γόγγυρος gutturis ramicem, quem bronchoceleum dicunt, à rotundis in arborum truncis enatis eminentijs, velut etiam Theophrastus in primo de plantis, his verbis scribit; quaedam verò à qui-

busdam vocatos gongyros habent, aut aliquid proportionem respondens. Ex his Galeni locis constat, particulam esse delendam, ac legendum ὑπὸ πινῶν γόγγυρος. Lege etiam ἕνια δὲ ἴσχει, deleto καὶ. Eundem hunc affectum περιμενὸν vocari ait. περιμενὸν arboris truncus. Aristophanis Scholiastes περιμενὸν significare ait, εἰλεχθῆναι καὶ ἰρίζαν. Pro radice usurpatam, hæcenus non legi. Hoc, ut dixi, loco vitium jam descriptum, quod περιμενὸν etiam vocari, ait Philosophus.

Φοινὴ δὲ ἀρβυλλοειδής.) Asteriscum, quo in Basileensi codice locus hic notatur; non rectè sustulit Lugdunensis editio. Lego πολὺ δὲ ἀρβυλλοειδής, id est, frequenter hoc morbi genere laborant arbores, quæ sobolescunt. Ut sit sensus; quæcunque sunt unistripes, adnatisque carent, hoc vitio nunquam, vel raro corrumpuntur: contra quæ adnata habent, quæque ab radice repululant, facile & frequenter gongyrum acquirunt. Sed maximè, præcipueque hoc malum patitur olea, & oleaster. Cæterum falsum est, dactylum sobolescere: singulari constat caudice, nec unquam adnata protulit. Ac si δένδρον, id est arbores dantur μονόριζα, palma inter eas recenseri debet. Vide cap. sequens & VIII. lib. II. ubi de palma agitur. Vide & supra cap. IX. ubi de radicibus differentiis loquitur Philosophus.

Κ Ε Φ. Ι Δ.

C A P. XIV.

Quæ longæ & ramosæ arbores.

Ἐστὶν ἰσὶν ἐν τῶν μὲν εἰς μῆκος ἀυξητικὰ μά-
λιστα μόνον οἷον ἐλάτη, Φοινὴ, κυπάριςσι.
καὶ ὅλως τὰ μονοστέλεχη, καὶ ὅσα μὴ πολὺ ῥίζα
μηδὲ πολὺ κλάδα. τὰ δὲ, ὁμοίως τούτοις ἀνάλογως
καὶ εἰς βάθος. ἕνια δὲ ὁμοίως ἀυξίεται οἷον, ἡ μη-
λέα. τὰ δὲ πολὺ κλάδα καὶ μείζω τὸν ὄγκον ἔχει τὸν
αἰῶν κατὰ πρῶτον. ἔ μὲν, ἀλλ' ἐν μέγιστόν γε συμ-
βάλλεται πρὸς ἕκαστον ἡ ἀγωγή, καὶ ὁ τόπος, καὶ ἡ
προφή. σημειῖον δὲ, ὅτι ταῦτα πυκνὰ μὲν ὄντα,
μακρὰ καὶ λεπτὰ γίνονται. μανὰ δὲ, παχύτερα &
βραχύτερα, καὶ ἐὰν ἰσὶν ὁμοίως ἀυξίεται τὸ ὄζυς,
βραχέα. ἐὰν δὲ ἀνακαταίρει, μακρὰ κατὰ πρῶτον ἢ
ἀμπέλ. ἰκανὸν δὲ καὶ κείνο πρὸς ἕνισιν, ὅτι καὶ
τῶν λαχαίων ἕνια λαμβάνει δένδρον ἀήμα, κα-
τὰ πρῶτον ἐπιπύον τὴν μαλακίαν, καὶ τὸ τεύτλον, ἀπαντα
δὲ ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις ἐξαυξίεται καὶ τὸ αὐτὸ καλλίσον.
ἔπειτα καὶ τῶν ὁμογενῶν ἀνοστέλεχα καὶ μείζω & καλλίω
τὰ ἐν τοῖς οἰκείοις οἷον, ἐλάτη ἡ Μακεδονικὴ τῆς
Παρνασίας καὶ τῶν ἄλλων. ἀπαντα δὲ ταῦτα καὶ ὅλως
ἡ ὕλη ἡ ἀργία καλλίων καὶ πλείων τῶν ὄρων ἐν τοῖς
πρὸς βορείοις, ἢ ἐν τοῖς πρὸς μεσημβρίαν. ἐπὶ δὲ τὰ
μὲν, ἀείφυλλα. τὰ δὲ φυλλοβόλα.

Sunt igitur aliæ in longitudinem tantum aptæ pos-
tiffimum excrecere: ut abies, palma, cupressus.
Ad summam: quæ simpliciore affurgunt caudice:
quæque haud multis radicibus neque ramis frequenti-
bus patent. Aliæ pro sua natura his ipsis respondent;
tam longitudine quam profunditate. Nonnullæ illico
in ramos sparguntur: ceu malus. Quaedam ramosæ
molemque superiorem grandiore gestantes: ut puni-
ca. Verumtamen ad singula & locus, & alimentum, &
cultus plurimum valet. Indicium, quod eadem si crebre
ferantur, excelsæ gracilesque reddentur: si raræ, bre-
viores atque crassiores. Et si confestim ramos succi-
das purgesque, excelsæ; ut vitis: si relinquant, breves af-
furgent. Quin etiam illud fidem satis præstare potest:
olerum enim nonnulla arboris figuram capeffunt: ceu
malva betaque. Et, ut dictum jam est, omnia in locis
fuis melius augescunt: nam & inter ea quæ genus idem
fortiuntur, quæ suis in locis manent, enodiora, am-
pliora, pulchrioraque extant. Ut abies Macedonica
præstantior quam Parnasia cæteræque spectatur. Quæ
quidem omnia, atque in totum sylvestris materies,
pulchrior & commodior & copiosior parte montis
Aquilonia quam Meridiana enascitur: aliæ item per-
petuo virent: aliæ folijs deciduis sunt.

Ὅρις ΑΙ.

Amputes.

Debitis sibi locis, grandiora, meliora, & pulchriora evadunt.

IVLII CÆSARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

Μανὰ καὶ παχύτερα, καὶ βραχύτερα. Rare arbores cras-
siores, & breviores. Secala apud nos si feratur cre-
bra, pusilla est: si rara, grandior.
Καὶ ἐὰν ἰσὶν ὁμοίως πρὸς ἕνισιν ὁμοίως ἀυξίεται. Theod. hic interpretatur
ὄζυς ramos. Huius sententiæ cum due sint partes: amputatas
grandescere: dimissas ramescere, ac fieri breviores: hanc illi
præposuit Philosophus: huic illam Theodorus. Ramos succi-
das, idem dixit: malim intelligere ab imo succidi truncum:
ramos autem decidis. Latini amputare, sane Græca præscri-
ptione ἀνακαταίρειν. ἀνά, ἀπὸ: καταίρειν, putare. unde pu-
rum, putum.
Ἀπαντα δὲ ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις ἐξαυξίεται. Theodorus omnia in
suis locis augescunt. Pronomen, suum, apud Legum inter-
pretēs valde efficax est ad proprietatis circumscriptionem:
itaque hic accipiendum est. Latius philosophi, quo quidque
loco positū est, tunc ajunt suum, atque à proprio distinguunt.

Explicatius dicas, debitis sibi locis. ἰσὶν, augescunt. minus
plene: nam etiam paulò diversis natura locis, nihilominus
crescunt. At hic est, τὸ ἴ. ita dicas, excrefcunt; id est, exu-
perant vulgare incrementum, & τὸ αὐτὸ καλλίσον. Theodor.
omisit. Mira verò suavitas orationis. purius sic dicas, gran-
diores, & meliores sive pulchriores evadunt. Itaque repetit
mox, μείζω καὶ καλλίω. καλλίω enim utrumque Græcis significat,
bonum, ac pulchrum: quod & Plautus ac ceteri sunt imi-
tati. Forma haud mala; rectissime consulentes veritati, nul-
lum enim malum, pulchrum. Est enim malum ad proportio-
nem falsi: falsum ad proportionem non entis: pulchrum ad
perfectionem entis: sicut & verum, & bonum. Addit igitur,
ἀνοστέλεχα ad speciem, καλλίω ad usum fructuum.
Ἐπὶ δὲ τὰ μὲν ἀείφυλλα. Hinc erat initium capituli sequen-
tis, à differentia sumpta ex folijs.

IOANNIS BODÆI A STAPEL NOTÆ ET COMMENTARIA.

Οἰον ἐλάτη.) Plin. lib. xvi. cap. xxx. Omnium terre proxima crassiora. In longitudinem excrescunt abies, larix, palma, cupressus, ulmus, & si qua unistirpia. Malè, inter hæc, Plinius recenset ulmum. Inter unistirpia, ac quæ sponte sua in longitudinem excrescunt, ulmus numerari nequit.

Ἡ κοιλία.) Idem Plin. lib. xvi. cap. xxxi. Quædam statim in ramos sparguntur, ut mali. Quod de punica

scribit, non semel observavi; plurimis furculis prædita reperitur.

Μαλά κὲ παχύτερα &c.) Mala comparatio, arboris & herbæ. Philosphus arborem arbori comparat, non arborem herbæ.

Ἀμπέλου.) De vitis natura quæ observavunt botanici, plebi nota.

Κ Ε Φ. Ι Ε.

C A P. X V.

Quæ semper vireant; & quibus folia decidant; ut platanus in Creta, & quercus Sybari.

Τῶν ἰσθμῶν ἡμέρων, αἰφύλλα, ἐλαία, Φοινίξ, Διάφνη, μύρρινος, πύκνης πιχρῶ, κυπάριττος. τῶν δὲ ἀγρίων, ἐλάτη, πίκκη, ἀρκυθῶ, σμίλαξ, θύια, κὲ τῶν Ἀρκάδος καλεῖσι Φειλόδρυν Φίλυρα, κέδρος, πίτυς, μύρρικη, πύξος, πρίνθος, ἀγρία, κήλασρον, Φιλύκη, ἡ ἀφάρκη. ταῦτα δὲ φύεται παρὰ τὸν Ὀλυμπον ἡ ἀνδραχνη, κέμαρος, τέρμιθος, ἀγρία, διάφνη. δοκεῖ δὲ ἡ ἀνδραχνη καὶ ὁ κέμαρος παρὰ τὸν κατὰ Φυλλοβολαίην, τὴν ἴσχατα τῶν ἀκρεμόνων αἰφύλλα εἶχεν Ἰππιφύειν δὲ αἰεὶ τὰς ἀκρεμόνας. τῶν ἰσθμῶν ἔνδρων, ταῦτα. τῆς Ἰαμνωδῶν, κυπρίος, βαίτη, ῥάμνος, κάλαμος, κεδρίς. ἐστὶ γὰρ πικρὸν ὃ ἐξ ἰσθμῶν τῶν Δελφικῶν καὶ ποσειδῶν, πήζανον, ῥάφαιος, ῥοδωνία, ἰωνία, ἀβρότονον, ἀμάρακον, ἔρπυλλον, ὀρίγανον, σέλινον, ἰπποσέλινον, μήκων. Ἐξ ἀγρίων εἶδη πλείω. Διαμύριε δὲ καὶ τῶν ἐνταῦθα πικρῶν, ἃ δὲ ἄλλα δοποῦσθαι οἶον, ὀρίγανον, ἡ σέλινον. ἐπεὶ καὶ τὸ πήζανον κακῆται καὶ ἀλλάττειται. πάντα δὲ καὶ τὰ ἄλλα τὰ αἰφύλλα, εὐνοφυλλότερα, καὶ ἔχοντα ἵνα λιπαρότητα καὶ δόδια. ἐνια δὲ οὐκ ἔντα τῆς φύσεως, ὡς τὸν τόπον ἐστὶν αἰφύλλα. καθ' ἑαυτὴν ἐλέχθη παρὰ τὸν Ἐλεφαντίνην καὶ Μέμφει. κατωτέρω δὲ ἐπὶ τῶν Δελφικῶν μικρὸν πένυ γρόνον Διαλείπει τὰ μὴ αἰεὶ βλαστάνειν. ἐν Κρήτῃ ἡ λέγεται παλάτανος ἵνα εἶναι ἐν τῇ Γορτυναίᾳ, ὡς πηγῆ πηλῆ καὶ Φυλλοβολαίᾳ. μυθολογῶσι δὲ, ὡς Ἰππιφύει ἐμίσθητῃ Εὐρώπῃ ὁ Ζεὺς. παρὰ τῆς πηγῆς πάντας Φυλλοβολαίην. ἐν δὲ Συβαίρει δρυὶς ἐστὶν ὃ σῶσιπιος ἐκ τῆς πόλεως, ἡ καὶ Φυλλοβολαίᾳ. φασὶ δὲ ἐβλαστάνειν αὐτῶν ἅμα ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ μετὰ κύρα. λέγεται δὲ καὶ ἐν Κῦπρῳ παλάτανος εἶναι τοιαύτη. Φυλλοβολαίᾳ δὲ παρὰ τὰ τῶν μετοπίων, καὶ μετὰ τὸ μετοπίων παρὰ τὸ ἰσθμῶν τῶν ἰσθμῶν, τὸ δὲ βραδύ. ὡς καὶ τῶν χειμῶνος Ἰππιλαμβαίην. οὐκ ἀνάλογον δὲ αἰφύλλοβόλιας ταῖς βλαστήσεσιν, ὡς παρὰ τὸν πρῶτον βλαστήσονται παρὰ τὸν Φυλλοβολαίην, ἀλλ' ἐνὸς πρώτῳ βλαστάνει μὲν, ἔθεν δὲ παρὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ πινῶν καὶ ὑστερεῖ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀμυγδαλή. τὰ δὲ, ὀψιβλαστῆ μὲν, ἔθεν δὲ, ὡς εἶπεν, ὑστερεῖ τῶν ἄλλων, ὡς παρὰ τὴν σκαμίνος. δοκεῖ δὲ καὶ ἡ χύρα συμβάλλεσθαι καὶ ὁ τόπος ὁ ἐνικμος παρὰ τὸ Διαμύριον, τὰ γὰρ ἐν τοῖς ξηροῖς ἔσθ' ὅλως λεπτογείους παρὰ τὸν Φυλλοβολαίην, καὶ παρὰ τὸν πρῶτον παρὰ τῶν νέων. ἐνια δὲ, καὶ παρὰ τὴν πεπαιγμένην τὸν καρπὸν, δοποῦσθαι τὰ φύλλα, καθ' ἑαυτὴν αἰφύλλοβόλια καὶ αἰφύλλοβόλια. τῶν δὲ καὶ αἰφύλλων ἡ δοποῦσθαι καὶ ἡ ἀγρίων κατὰ μέρος. ἔσθ' ὅλως τὰ ταῦτα αἰεὶ Διαμύριε. ἀλλὰ τὰ μὲν βλαστάνει, τὰ δὲ αἰφύλλοβόλια. τῶν δὲ παρὰ τὸν πρῶτον παρὰ τὸν πρῶτον καὶ μετὰ τὸν πρῶτον ἡ καὶ κατὰ ἄλλων καὶ ὡς ῥα, Ἰππιφύειον, καὶ τὰ μὲν παρὰ τὴν Φυλλοβολαίην, οὕτως ἔχει.

Virent ex urbanis perpetuo, olea, palma, laurus, myrtus, pini genus quoddam, cupressus: ex sylvestribus, abies, pinaster, juniperus, similax, thuia, & ea quam Arcades phellodryn appellant: tilia, cedrus, picea, myrica, buxus, ilex, aquifolia, celastrus, philycia, acuta spina, aphaeca (quæ monte Olympo proveniunt) portulaca, arbutus, terebinthus, laurus. Portulaca atque unedo folia inferiora dimittunt, cacuminibus perpetuo virent, & ramisque assidue præpostero gignunt. Hæc in arborum genere. Fruticum autem, edera, rubus, arundo, rhamnus, cedrula. Est enim quiddam pusillum, quod nunquam arborescit. Suffruticum herbarumque, ruta, brassica, rosa, viola, abrotonum, sampucum, serpyllus: origanum, apium, equarium, papaver: & sylvestrium genera complura. Ex his quoque nonnulla cacumine perdurant amissis reliquis: ut apium, equarium, origanum. Nam & ruta affligitur atque mutatur. Omnia vero tam in his, quam in reliquis generibus, quæ coma perpetua virent, foliis angustioribus sunt: & pinguedinem quandam suavemque olentiam reddunt. Nonnulla, quanquam sua natura semper vivere nequeant: tamen ex loci causa folia nunquam dimittunt: ut dictum de his est quæ in agro Elephantino Memphique proveniunt. Atqui inferius ea parte quam Delta à triquetra figura vocitant; parum intercedit temporis, quin perpetuo vireant. In Creta insula, agro Gortynensi, platanum apud fontem quendam stare asseverant; quæ nunquam folia deperdit. Iovem sub ea cum Europa concubuisse fabulantur. Quercus in agro Thurino est, Sybari perspicua, quæ nunquam folia dimittit: eam non una cum aliis germinare ajunt; sed post ortum caniculae. Talem & in Cypro esse platanum fertur. Omnibus autumno & per autumnum folia decidunt, aliis tamen ocyus, aliis tardius: ut quædam etiam ab hyeme occidunt. Foliorum jactura non ita germinationi responderet; ut quæ prius germinaverint, prius folia dimittant. Sed nonnullæ germinant quidem præmaturius, sed nihilo ante ceteras folia dimittunt: quin imo quibusdam tardiores inceptant: ut amygdala. Quædam ferotinae germine esse solent, sed nihilo, ut ita dixerim, tardius quam ceteræ folia deperdunt: ut morus. Regio autem solumque madidum plurimum ad perdurandum conferre videntur. Quæ enim in siccis atque in totum tenuibus locis extant, prius folia dimittunt: & veteres prius, quam novæ. Quædam & antequam fructum percoquant, folia deperdunt: ut ferotinae fici, & piri sylvestres. Illis quæ perpetuo virent occasus ortusque vicissim occurrunt. Non enim semper eadem durant: sed alia proveniunt, alia exarescunt; idque circa æstivum solstitium maxime factitari videtur. An quibusdam etiam post Arcturi ortum, & aut secus in aliqua regione fiat; considerandum relinquo. Foliorum occasus ita se habet.

Laurus sylvestris. Arbutus. Ramosque semper agnoscunt.

Hippocissinum.

Depravatur.

Illamque illic sola vivere, ceteras folia amittere; in agro Sybarino conspicietur ex urbe, quercus, cujus folia nunquam decidant, eamque non una cum aliis germinare dicebant.

Hyemem attendant. Quisimo serius quam alia quedam amittunt folia. Semper virentium frondibus particulatim decidantibus, illico alia subnascuntur. Aut alio quodam tempore.

Μυρική. Φιλύκη. Ἐξ ἀγρίων. ἀφάρκη. ἡ ἀφάρκη. ἀγρία διάφνη. ἀνδραχνη. κέμαρος. Σίλινον, ἰπποσέλινον. καὶ Βασί. Ἐκ τῆς πόλεως. Βραδύπερον. ἡ αἰφύλλων. Βλαστήσεως. ἡ χύρα. Θεοδ. αἰφύλλων κατ' ἄλλων καὶ ἄλλων.

IULII CÆSARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

Folij differentias jam hinc... Verum hoc ad tempus: ut perpetuum dignoscas folium, & annuum. Omisit autem...

Animadvertes, thujam ignotam nobis, nisi ex historia. Plinius hanc sententiam cum exequeretur, dimisit hic, & urbanas definiuit...

Est aliud, quod à Plinio animadvertas. Ait ille, in delicijs apud Homericam Circe...

Nota κόμαρ, & ονάρ, præter species supradictas. Καδρίς. Speciem observabis à Cedro distinctam.

Ρόδωνιά, ἰωνιά. Voces complectentes hęc flexu species omnes, itaque leviter nimis Theodorus...

Τὸ πηγυρον κερκῶτι. Theodorus, Ruta affligitur; melius, depravatur.

Πάρις ἢ ἄλλων. Ponit affectuum differentias, τὸν φουδῖαν, ληταῖα τῆται, ἰωνδῖαν.

Μικρὸν πᾶν χρόνον διαλείπει. Parū intercipit temporis, quin perpetuo vireat. ita Theodorus, intercipit, absolute posuit...

Τὰς ἢ ἀλησίον πάσας φουδοβολῖν. Theod. omisit hęc omnia: atqui ad rem faciunt.

Ἐν ἢ Συβαρίαι δρῦς ἐστὶν ἰσοπόπτῳ ἐκ τῆς πύλης. Theodorus. Quercus in agro Thurino est, ubi Sybaris conspicua.

Ἐπὶ τῷ ἢ χειμῶνος ἐπιλαμδάνει. Theodorus, ut quadam ab hyeme occupentur...

Ἄλλα τῷ πῶν ὕστερῃ. Theodor. Quinimo quibusdam tardius incipient.

Ὅτι δὲ ἢ ὕστερον ἢ ἄλλων. Subintellige, folia amittunt.

Ἐ δὲ τὸ ἄλλῃ, καὶ ἢ ἀήθης κατὰ μέγῃ. Theodorus, occasus, ortusque vicissim occurrunt.

ROBERTI CONSTANTINI ANNOTATIO.

Ἄγεια δάφνη, laurus sylvestris, sive agrestis, quæ nullo hominum cultu sponte provenit...

Ρόδωνιά, ἰωνιά. Rectè Theodorus: Rosacea, & violacea. Nam ἢ ρόδωνιά, ἢ ἰωνδῖαν dicit.

Γορτυνιά. Varro Rei rust. lib. I. cap. VII. Itaque Creta ad Coryniam dicitur platanus esse...

amittat. Itemque in Cypro, ut Theophrastus ait, una. Item Sybari qui nunc Thuri dicuntur...

IOANNIS BODÆI A STAPEL NOTÆ ET COMMENTARIUS.

Ἄειφύλλα.) Hoc capite agit de plantis, quibus folia perpetuo virent, & autumno cadunt.

Τῶν δὲ ἀζρίων &c.) Plin. lib. XVI. cap. XXI. Sylvestrium generis folia non decidunt; abieti, larici, pinastro, junipero, cedro, terebintho, buxo, ilici, aquifolia, suberi, taxo, tamarici &c.

Φίλυρα.) Inter perpetuifolia Theophrastus refert φίλυρον, cum vel pueris constet, tiliam quam Linden vocant, folia amittere.

Μυρίκη.) Quæri potest, utrum μυρίκη inter ἀείφυλλα

recenseri debeat, quippe folia hyemis injuria facile eadunt; & licet diligenter adversus hyemis sævitiam defendatur arbor...

Ἄγεια, δάφνη.) Scribe ἀγεία δάφνη. Id est sylvestris laurus, quæ tinus vocatur.

Ὅνισος.) Plin. lib. XVI. cap. XXI. Inter utraque genera sunt Adrachne in Græcia, & ubique unedo; reliqua enim folia decidunt his, præterquam in cacuminibus.

tumque ad extimas mittatur partes: hæc etiam cau-
sa, cur folia in cunctis plantis parte terræ proxima,
primum defluant, quod primum hæc nutrimento
destituantur. Alia etiam de causa arbuti tantum cau-
cum semper viret. Quippe natura illud, quod in
reliquis perpetuifolio plantis inservit ad conserva-
tionem foliorum, in arbato consumit in novis pro-
ducendis ramis.

Θαμνάδων.) Plin. loco citato: Non decidunt autem & in
fruticum genere quibusdam, (vulgo cuidam) rubo & Scalamo.
Ρόδωνιά.) Doctiff. Gaza vertit rosam. Malunt alij
in plurali rosacea, nonnulli rosarium, id est planta-
rium rosarum. Sic libro IV. cap. XIII. χρῶμα pro
junci planta cum suo cespite sumitur. lib. VI. cap. III.
Ἀσπαράγῳ, pro asparagi sylva. Hesychius, ρόδωνιά ὁ τόπος
ἐντὶ φύττει πρὸς ῥόδα, καὶ γὰρ ἐκ τῆς ἰωνίας ὄρεος πρὸς τὴν κε-
λωνιά ἐντὶ τὰ κελύφα. Rhodonia locus ubi rosa nascitur, Ionia
ubi viola, Crimonia ubi lilium. Sed rosa, hæctenus cog-
nita, folia amittit. Hæc vox & alias habet significatio-
nes. Suidas: Ρόδωνιά; ἢ ῥόδων φύτεια. ὅσπερ ἰωνία ἢ ῥῶν.
Ρόδωνιά. ἔστι ἰδρὸν ὃ ῥόδων λεγόμενον. ἄλλοι δὲ ἐν τῷ ρόδωνιάφῳ ἔπι
φασὶ κελύφου, ἔπειτα δὲ εἰδὲ ἄμιστος φέρουσι τὰ φύλλα ὡς ῥο-
δάφνην τὴν ῥόδα κατὰ τὸ χρῶμα. Rhodonia rosarum plantarium,
ut Ionia violarum, rhodonia, rosarum pratium. Alij rhodo-
daphnen ita vocari scribunt, nonnulli vitis quoddam genus
novas ferens colore rose similes. Rhododaphnem, id est,
laurum roseam vocari scribit, & hoc significatu Pli-
nius accepisse videtur. lib. XVI. cap. XX. Harum generi
non decidunt, olea, lauro, palma, myrto, cupresso, pinis, edera,
Rhododendro, & quædam herba dicitur Sabina. Rhododen-
dron, ut nomine apparet, à Græcis venit, alij Nerion voca-
runt, alij rhododaphnen, sempiternum fronde, rose similitu-
dine, caulibus fruticosum; jumentis caprisque, & ovibus ve-
nenum est; idem homini contra serpentium venena remedi-
um est. Nerion luculenti à Dioscoride describitur lib.
IV. cap. LXXXII. Νήριον, οἱ δὲ ῥοδόδαφνη, οἱ δὲ ῥοδόδενδρον,
ἴσμεν ὅτι γινώσκουσιν ἀμυγδαλίαν μακρότερον, καὶ παχύτερον (vetus
τεροχρῆμα) ἔχον φύλλα (hanc periodum ex vetusto codice
in hunc modum legit Lacuna: Ἀμυγδαλίη φύλλα ἔχον
ὁμοία, μακρότερον καὶ παχύτερον, καὶ πλατύτερον καὶ τεροχρῆμα.)
τὸ δὲ αἰὲθ ροδόδαφνης καρπὸν δὲ (vetus cod. καρπὸν δὲ φέροι ἀς
κίερα) ἐμφερὲς ἀμυγδαλίαν ὡς κίερον, ἀνωγμένον πλάτην ἐλασθεῖς
φύττει, ὁμοίον τοῖς ἀκανθίνοις (vulgar. cod. ὑακινθίνοις, vetus
quidam ἀκανθίνους πεπύθησι) πύσποισι. ῥίζα δὲ ἀπείρη, καὶ
μακρὰ. ἔλαιον δὲ γούσπερον ἀλκυονα. φύττει ἐν ὄρει δάφνησι, καὶ
ὡς ῥοδόδαφνησι (vetus caret.) τόποις ἐν ὄρει ποταμῶσι. (Ald.
πρὸς ἄσπετον) ἰσχυρὰν δὲ ἔχει τὸ αἰὲθ, καὶ τὰ φύλλα, κυνῶν
(vetus κτηνῶν ἴσμεν πάντων φαρμακῶν) ἴσμεν, καὶ οἶον, καὶ ἡμίονον,
καὶ τὰ πρὸς αἰσῶν τετραπόδων δὲ ζῶων φαρμακῶν, ἀνθρώπων δὲ στυγερῶν
σώσιν οἶον πινόμενα ὡς ὄλεθρον καὶ θάνατον, ἐμάλλον ἢ πηρῶν ὡς ῥο-
δάφνης τὰ ἀσθενέστερα (vetus ἀσθενέστερα) ῥῶν, ὡς αἴγας καὶ
σφόδρα; ἰπῶν τὸ δάπνον, ὡς αὐτῶν πῆν, δάπνον οἶον. Doctiff.
Saracenus, ἀντὶ ὡς κίερον, legit ὡς κίερας, seu potius ὡς κί-
εραπὸν ἀνωγμένον, vel si mavis κίεραπὸν δὲ ἐμφερὲς ἀμυγδαλίαν
καρπὸν καὶ ἀνωγμένον, πλάτην. Nerion quibusdam rhododaphne,
alijs rhododendron vocatum, frutex est vulgaris notitie, lon-
gioribus, crassioribusque folijs, quam sint amygdalina: flore
ad rose similitudinem conformato, & siliqua, fructui amyg-
dalina proxima, quæ quidem debiscens lanosa quadam na-
tura acanthij pappos representante plena reperitur, radice
acuminata & longa, lignosa, atque gustanti salsa. Nascitur
in viridarijs, maritimisque locis, & jecus amnes. Flores ac
folia canibus, asinis, mulis, & plerisque quadrupedibus ve-
nena sunt: hominibus vero contra venenatarum bestiarum
morsus præsidia, si è vino bibantur, eoque magis ruta addita,
imbecilliores autem animantes, uti capræ ac pecudes, si
aquam biberint, in qua illa maduerint, moriuntur. Quæ
lectio mihi probetur, infra dicam, nunc alia conside-
rabimus. Primo an Νήρις, cujus apud Nicandrum in
Ther. fit mentio, sit Νήριος Dioscoridis:

Νήριον, πηρῶν οἶον ἀσθενέστερον ἐν δὲ τὸ ὄλεθρον
Δεψάδων βλάστον.

Nerimque, & latè ducentem germina rutam,
Surculus addatur Thymbræ.

Placet botanicis exercitatissimis Νήρις, rhododen-
dron esse, credo quod Dioscorides præscribat, ad-
versus serpentum venena cum ruta. Dioscoridis
sententiam confirmat Plin. lib. XXIV. cap. XI. Rhodo-
dendron ne nomen quidem apud nos invenit Latinum, rho-
dodaphnen vocant, aut nerium. Mirum, folia ejus quadrupedum
venenum esse, homini vero contra serpentes præsidium:
ruta addita è vino pota, Pecus etiam & capræ, si aquam bi-
berint, in qua folia maduerint, mori dicantur. Contra
Galenus in lib. VII. de simpl. homini etiam venenum
scribit, Νήριον ἢ ῥοδόδαφνη, γινώσκουσιν ἄπειρον ἴσμεν ὅτι
τὸ σώματ' ἐκ τῆς πλάτης ἢ, ἀσθενέστερον ἐστὶ ἀνωγμένον, ἔστι ἢ
λαμψομενὴ ὄλεθρον τε, & δηλητήριον, ὅσπερ ἀνθρώποις μέρον, ἀλλὰ
& τοῖς πλάτεις ῥοδόδαφνης. Eadem ferè repetit infra
Littera e. Ροδόδαφνη, κατὰ ἰδρὸν τῶν ὄλων ὄσιν ἀδηλητήριον
ἐστίν, ὅσπερ ἀνθρώπων μέρον. ἀλλὰ καὶ ῥῶν πλάτεις ῥοδόδαφνης.
Nerium, aut rhododaphne notus omnibus frutex, fors quidem illicitus,
digerendi vim obtinet, porro si intra corpus assumatur, per-
niciosus ac venenosus, non tantum hominibus, sed plerisque
etiam pecudibus est. Rhododaphne tota sua essentia venenum
est, nec tantum homini, sed plerisque pecoribus. Cæterum
Dioscoridem & Galenum conciliare doctiores stu-
dent, ac dicunt, quod hominibus sanis venenum est,
id ipsum à serpente demorsis remedio esse: sunt enim
venena plerumque aliorum venenorum ἀλεξιφάρμακα.
Sed liceat tantorum virorum pace dicere, quod
auguror; vocum vicinitatem deceptum dico Dios-
coridem. Νήρις, Nicandro planta à rhododendro mul-
tum diversa, nec alia quam nardus montana. Dios-
corides lib. I. cap. VIII. ἢ δὲ ἀρετὴν ὄλεθρον, καὶ ἀμύνην δὲ ῥο-
δάφνης καὶ θυλακίης καὶ νήριος. Nardus montana, quæ à quibusdam
Thylacitis & neris appellatur. Nardum montanum ad-
versus venenatarum bestiarum ictus, morsusque va-
lere, nemo in dubium facile vocabit. Νήριον itaque &
νήρις plantæ diversæ. Νήριον deducunt ab ἢ particula
negativa, & ἔρεμα ἀμο; quasi inamabilis herba: alij
à Nymphis Nereidibus nomen impositum scribunt;
Nereus Deus marinus, ὡς τὸ ἢ καὶ ῥῶν οἶον ἡρόδωτον
οἶον. A particula ἢ & ῥῶν, quod fluere significat, quasi
Deus natans; maritima planta nerion, quæ sic voca-
tur ἀπὸ τῆς ῥῶν, quod corpus minimè fluidum red-
dat, sed potum, repente intolerabile exciter angu-
stias: intumescit enim venter, & subsequitur universæ
corporis inflammatio, omnisque humidi extinctio.
Rhododaphne nuncupatur à flore rosæ simili, & fo-
liis laurinis. Rhododendrum, id est rosea arbor, à
rose flore; & hæc de nomine. Folia laurus amygda-
linis comparat Dioscorides, rectius laurinis compa-
rasset, ac dixisset esse acutiora & tenuiora. Sūt tamen
amygdali forma, sed latiora, majora, crassiora, a spe-
riora, durioraque, & hæc causa, cur lectionem anti-
quam quam repperit doctiff. Lacuna, neutiquam re-
jiciendam puto. Flores, ait, ad rosæ similitudinem
esse. Rosea diluta purpurifera nitent Augusto mense,
amygdalinis aut mali majores, quos interdum ru-
bellos, interdum albos producit. Horum similitudi-
ne deceptus quondam fuit Lucius Apulejus sub
asini Metamorphosi, dum rosas quæreret, quarum
pastu in pristinam formam restituendus erat. Nam
cum procul rhododaphne vidisset suis floribus vesti-
tum, ratus eos esse veras rosas, aperto ore tanta avi-
ditate accurrit, ut parum abfuerit, quin eas primo
occurfu imprudens devoraret: verum is, cum in plan-
tarum historia, & viribus earum indagandis, dili-
gentissimus auctor esset, non immemor nerij flores
de pasto, asinis venenum præsentaneum esse, labra
submovit, dimissisque ad terram auribus, abiit.
Utrumque genus floruit in horto Lugduni Batavo.
Floribus pereuntibus, succedunt siliquæ digitalis
longitudinis, teretes, in quibus semen longum
fuscum, læve, lanosis floccis albidis implicitum, qui
& vento, sicuti pappi, abripiuntur,

Nerium

Nerium, Rhododaphne, Laurus rosea,
Rhododendrum, Oleander
floribus rubellis.

Nerium floribus albis.

Dioscorides amygdalæ comparat: similitudo fructus rhododendri, cum amygdala, intelligenda prorsus est, vel de exigua filiqua, & adhuc adolescente, vel ob corticis viriditatem & crassitiem: alioquin haud rectè adulta filiqua angusta, oblonga, nullo subjecta duro & lignoso nucleo, lanuginosis tantum villis, cum amygdala compareretur. Sed locum corruptum puto, ac legendum, καρπὸν δὲ ὄσπερ καρπὸν ἀνιοχμείων; omiſſis ἀμφερῆ ἀμυγδαλά, quas voces sciolum quendam addidisse puto. Lego etiam ἀκανθίσις, non ὑκανθίσις, tum quod hyacinthus nullos habeat pappos, tum quod experientia doceat, lanam qua refertus est fructus rhododendri, similem esse pappis spinarum sive carduorū Non admodum est frequens, nisi tepidioribus ad meridiem mareque vergentibus fluentorum crepidinibus, & littoreis, cujusmodi ad Olbiam Galloprovinciae, Genuam Ligurum, & Libornam arcem maritimam Thufci, Thyrrhenique maris. Plantam deleteriam dixi. In Hispania hujus succo sagittas nostris temporibus infici, ut lethalia vulnera fiant, ex relatu aliorum tradit doctiss. Camerarius. Murum sylvestrium aditus nerio claudi jubet Palladius lib. x. cap. xxxv. qui hoc flore dum exire conantur percutunt. Simile quid tradit Cassianus Bassus lib. xiii. cap. v. Οἱ δὲ κατὰ Βιθωνίαν ἱμαίεσι, ῥοδωδάφνης φύλλοις τὰς ὀπὰς ἐμφορεῖται, ὥστε αὐτὸς ἐξίναυ ἀποδόντες, τοῖς ὀδόντι ἀπτε-
δαυ. ἀπτερόροι γὰρ ἀσφῆριστοι. In MSS. codicibus paulo aliter locus hic legitur, eodem tamen sensu. Οἱ δὲ κατὰ Βιθωνίαν ἱμαίεσι, ῥοδωδάφνης φύλλα εἰς τὰς ὀπὰς ἐμφορεῖται, ὥστε αὐτὸς ἐξίναυ ἀπτερόροι. Οἱ δὲ ὀδόντι ἀπτε-
δαυ. Qui vero in Bithynia rei periculum fecerunt, rhododaphnes folia in foramina obdunt, quo mures prodire gestientes, illa dentibus contingant. ex contactu enim necantur. Haecenus de rhododendro. Restat inquiremus, quæ planta ῥοδωνία Theophrasto vocetur. Quod non intelligat rhododendrum, probatur ex cap. vi. lib. vi. ubi agit de rosis: Φύται μὲν ἡ ῥοδωνία, καὶ αὐτὴ ἀπτεροειδῆ, ἔχει δὲ τὸ ἀπτερόρον ἐν τῷ μύλῳ κηκώδες ἢ ἀκανθώδες, ἔχει δὲ πνα χροῦ. Rhododendrum non habet semen quod sub flore malo inclusum est, lanugine enici modo aut echini carduorum obductum, sed flori subsequitur filiqua, à mali forma plane diversa. Ῥοδωνία rosam interpretor. Atqui rosa hyeme foliis vidua. Ad hoc respondeo, non omnem rosam folia amittere. Datur

enim rosa, cui perennis frons, qualis rosa delcairo vulgo dicta; id est rosa ex Cairo urbe Ægypti delata. Dissert hæc à vulgari rosa, quod Octobri vel Novembri mense floreat, flore quidem rosæ forma, sed liliorum positu. Adversus hyemis injurias munienda. frigoris enim impatiens. De hac aut simili rosa verba Theophrasti intelligenda.

Μήκων.) Inter αἰείφωδα numeratur μήκων papaver, cum in totum semine maturo intereat. Dicendum, non omne papaver interire. Corniculatum plures in horto nostro duravit annos, tandem floruit, semen tulit, periit. Sed vulgare papaver, cur inter perpetuifolia numerare non licet? interit quidem quotannis, sed novis statim prodeuntibus plantis, quæ tota hyeme virent; & ea quidem de causa inter perpetuo virentes plantas numeratum à Theophrasto.

Εἰ δὲ Συβάρει.) Similiter Plin. lib. xvi. cap. xxxi. In Thurino agro, ubi Sybaris fuit, ex ipsa urbe conspicietur quercus una, nunquam folia dimittens nec ante mediâ æstatem germinans, idque mirum & Græcis auctoribus proditum, apud nos postea sileri. Eundem Theophr. locum descripsit Varro. Vide Annot. Constantini. Meminit excellentiss. Lobelius quercus perpetua fronde virentis. Hujus querceta, inquit, in Gallo Provincia oriri audio. Glandes nostratibus similes sunt, quales D. Christophoro Plantino hoc anno serendas misit eruditissimus D. N. Rache apud Lutetianos Medicus, & Chirurgus clariss. & stirpium omniumque naturæ opum, ut siquis alius, gnarus. Ego hoc observavi, tenellas ac nondum adultas quercus, folia diutius retinere, quam antiquas. Vidi mense Decembri viridem quercum: eandem tamen Ianuario mense folia amisisse, conspexi. Idem Plin. l. xi. cap. i. Est Gortynæ in insula Creta juxta fontem platanus una, insignis utriusque lingue monumentis, nunquam folia dimittens. Statimque et Græcia fabulosa superfuit, Iovem sub ea cum Europa concubuisse; ceu vero non alia ejus generis esset in Cypro; sed ex ea primum in ipsa Creta (ut est natura hominum novitatis avida) platani satæ regeneraverunt vitium: quandoquidem commendatio arboris ejus non alia major est, quam solem æstate arceri, hyeme admittere. Ex hoc Plinij loco malè in Basileens. codice scribi αἰεὶ ἀκλωή πνα, cognoscimus. lege κλωή, ut in margine Basileens. cod. scriptum est; vel κλωή, quomodo in vulgatis legitur codicibus. Pro soli cælive varietate qualdam

quasdam arbores folia retinere, & amittere, recen-
tiorum constat experimento. Suber perpetua fron-
de in Italia ac Hispania viget, circa Pyrenæos mon-
tes foliis Hyberno tempore exiit; quod de φειφ
observavit Theophrastus lib. III. cap. XVI.

Φυλλοβολία.) Quod de amissione foliorum dicit, ut
plurimum, immo semper ferè verum. Pauca plantæ
autumno nova folia promunt, sed hæc, æstate, vel ad
finem veris eadem amittunt. Perdit sub finem veris,
vel prima æstate folia colchicum, novaque emittit
postquam defloruit autumno. Idem in mandragora
observavi. Vidi crocum autumno statim à flore folia

nova produxisse; novi eadem vere flaccida, ac perisfa-
se. Frustra quis ea æstate, quæ nullibi conspicua,
quæret. Qui hæc ignorat; an in Botanicorum clas-
sem referri meretur? De autumnali narcisso taceo,
de papavere nihil dico, nec de anemonum quibus-
dam generibus quicquam proferam: autumnali tem-
pore folia promunt: primò vere florent, ac paulo post
folia cadunt, quod neminem later. Rectè adagium,
una hirundo non facit ver. Una exceptio, legis vim
non infringit. Sic nec crocus, nec papaver, nec col-
chicum, & si qua sunt similia, Theophrasti sententiæ
adversantur.

Κ Ε Φ. Κ Α.

CAP. XVI.

De foliorum differentia & figura: de lauræ Alexandrina.

ΤΑ δὲ φύλλα τῶν ἄλλων δένδρων ὅμοια πέν-
των αὐτῶν ἐαυτοῖς. τῆς δὲ λεύκης, ἔτῃ κητῆς, καὶ
τῆς καλεμνῆος κρότωνος, ἀνόμοια ἔπεροσχημονα.
τὰ μὲν γὰρ νέα, περὶ φερῆ τὰ δὲ παλαιότερα, γωνιοει-
δῆ. καὶ εἰς τὸ ἡ μεταστάσις πάντων. τὰ δὲ κητῆς,
ἀνάπαλιν* νέκ μὲν ὄντι, ἐγγωνιώπερα, περὶ σφύρα
δὲ, περὶ φερῆσερα. μεταβάλλει γὰρ καὶ ἔτος. ἴδιον δὲ
ἔτῃ τῆς ἐλαίας, καὶ τῆς Φιλύρας, καὶ τῆς Πηλέας, καὶ τῆς
λέυκης συμβαίνει. ἐρέφειν γὰρ δοκεῖσι τὰ ὑπὲρ μετὰ
τροπῆς ἡμετέρας. ἔτῃ γὰρ γινώσκουσιν, ὅτι γινώσκουσιν
τροπῆς. πάντα δὲ τὰ φύλλα διαφέρει, καὶ τὰ ὑπὲρ
καὶ τὰ περὶ. ἔτῃ μὲν ἄλλων τὰ ὑπὲρ ἢ περὶσε-
ρα καὶ λειότερα. τὰς γὰρ ἴνας καὶ τὰς φλέβας ἐν τοῖς
περὶσεσίν ἔχουσιν ὡς περὶ ἡ χεῖρ. τῆς ἐλαίας δὲ λειο-
τέρα, καὶ ἢ τὸν λεία. λεία δὲ ἔτῃ τῆς κητῆς. πάντα
δὲ ἢ τὰς περὶσεσὶν ἐκφανῆ ἔχει τὰ ὑπὲρ. ἔτῃ
γίνεται τῶν ἡλίω φανερά, καὶ ἐρέφεται τὰ πολλὰ περὶ
τὸν ἡλιον. διὸ καὶ ἔραδιον εἶπῃν, ὅπότερον περὶ τῶ
κλωνι μαλλίον ἐστίν. ἢ μὲν γὰρ ὑπτίότης, μαλλίον δοκεῖ
περὶσεσὶν ἢ δὲ φύσις ἔχει ἢ τὸν βέλεται τὸ
ὑπτίον ἄλλως τε καὶ ἢ ἀνάκλασις διατὸν ἡλιον. ἴδοι
ἢ ἂν τις, ὅσαι πυκνά καὶ κατάλληλα. κατὰπερ ἢ τῆ
μυρρίνων. οἰονταὶ δὲ τινες καὶ τὴν ἢ περὶ τῶ ὑπτίω
διατὸν περὶσεσὶν εἶναι, διατὸν ἐνικμον αἰετῶ τὸ καὶ
χνοῶδες εἶναι. ἔ καλῶς λέγοντες. ἀλλὰ τῆς μὲν
ἴσως συμβαίνει χωρὶς τῆς ἰδίας φύσεως, καὶ διατὸν μὴ
ὅμοιως ἀλλοιοῦσθαι. ἢ δὲ τῆς περὶσεσὶν διατὸν φλεβῶν ἢ
ἰγῶν ὅμοιως. ἀμφοτέροις δὲ ἐκ ἡμετέρας εἰς ἡμετέρον,
ὅσαι εὐλογον μὴ ἢ ἔχουσιν περὶσεσὶν μὴ δὲ βάλθη ἢ διόν.
ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς φειφὸς διὰ τίνων, ἔπεροσ λόγος.
διαφέρουσι δὲ ἔτῃ τὰ φύλλα περὶσεσὶν διαφοραῖς. τὰ
μὲν γὰρ ἐστὶν πλατύφυλλα, κατὰπερ ἀμπελῶ, συκῆς,
πλατάνου. τὰ δὲ στενόφυλλα, κατὰπερ ἐλαίας,
ἢ ροῖα, μύρρινος. τὰ δὲ ὡς περὶ ἀπλοφυλλα, κα-
τὰπερ πευκῆς, πίτυς, κέδρου. τὰ δὲ οἷον σαρκοφυλλα
(τῆς τῆς), ὅσαι σαρκώδες ἔχουσιν τὸ φύλλον) οἷον κυπά-
ρισιος, μυρσῆς, μηλιάς. τῆς φρυγανικῶν, κνέωρος,
σειθῆς. καὶ τῆς περὶσεσὶν ἀκρίων, πάλιον, τῆς τῆς ἔπερὶ
τῆς σῆτας τῆς ἐν τῆς ἡματίαις, ἀγαθόν. τὰ γὰρ αὐτῆ
τῆς τῆς ἢ ραφαῶν ἄλλον τῆς σαρκώδης, ἔτῃ
τῶν πηγαίων καλεμνῶν. ἐν πλατεῖ γὰρ καὶ ὅσαι ἐν
εργολότητι τὸ σαρκώδες. καὶ τῶν ἡμετέρων δὲ ἢ ἢ
μυρσῆς σαρκώδες τὸ φύλλον ἔχει. εἶναι δὲ ἢ καλαμῶ-
φυλλα. κατὰπερ ὁ φειφὸς, ἢ ὁ κητῆς, καὶ ὅσαι τῆς αὐτῆς.
ταῦτα δὲ ὡς κατὰπερ εἶπῃν ἢ γωνιόφυλλα. καὶ γὰρ ὁ
καλαμῶ, καὶ ἢ κῆπερος, ἢ ὁ βέτομος, ἢ τῆς ἄλλων
ἢ τῶν λιμνωδῶν, τῆς αὐτῆς. πάντα δὲ ὡς περὶ ἐκ δὲ εἶναι

folia vero in ceteris omnibus arboribus sibi ipsa
familia sunt. Populi autem, atque ederae, ejusque,
qui croton vocatur, dissimilia figuraque diversa
habentur. Nova enim orbiculantur: veterata in an-
gulum exeunt. Inque id omnium mutatio desinit. At
ederae contra. Dum enim nova est; angulatiore folia
gerit: cum autem ætate provec̄ta fuerit; rotunda.
Nam ea quoque apta est foliis immutari. Illud sane pe-
culiare, quod oleæ, tiliæ, ulmo, populo evenire vide-
tur. Vertunt enim partes supinas mox post solstitium
æstivum: eoquæ argumento rultici solstitium confectum
intelligunt. Omnia folia parte prona supinaque inter
se distant. Ac cæterorum pars supina viridior atque
levior est. Nervulos enim & venas in pronis habent
sicut manus. Oleaginum vero pars ea ipsa candi-
dior minusque levis. Edera quoque frondes leves par-
te supina habet. Omnia, aut certe plurima, parte
supina perspicua pendent: eaque soli exponuntur,
vertunturque magna ex parte solem versus. Quapro-
pter haud facillè dixeris utra pars potius ad ramulum
vergat. Quippe cum resupinatio quidem partem
proximiorẽ pronam reddat: natura vero non minus
supinam velle videatur. Præsertim cum reflexus solis
causa fiat. Facile id spectari in iis potest, quæ crebra
ordinataque sunt: quemadmodum myrti. Nonnulli
& alimentum parti supinæ per pronam deferri existi-
mant: quia madida semper lanuginosaque est. Sed
non rectè. Id enim absque natura propria fortasse
contigit, quia non simili modo alterantur. Alimentum
vero per venas aut nervos æque ambabus defertur
partibus. Ex altera enim ad alteram deferri, nulla ratio
est: cum meatus non habeat, neque ima quæ subeat.
Sed de alimento, quibus tandem ministrantibus offe-
ratur, altera disputatio esse debet. Folia vero pluribus
ipsa quoque differentiis inter se distare videntur.
Quippe cum arborum aliis ampla sint; ut viti, fico,
platano: aliis angusta; ut oleæ, punice, myrti: aliis
rara; ut pino, abieti, cedro: aliis veluti carnosæ;
scilicet quia pulpa constant: ut cupressu, myricæ,
malu: & in fruticum genere: cneoro, stibæ. Et
herbarum: sempervivæ, polio; quod contra vermi-
culos noxios vestimentis interpositum valet. Nam
betarum folia aut brassicarum, earumve, quas rutulas
vocant, alio modo carnosæ sunt. Caro enim in latitu-
dinem distenditur, non in rotunditatem crassatur.
Myricæ inter frutices foliorum carnosum. Nonnul-
lis arundinacea: ut palmæ, coici, cæterisque simili-
bus: quæ (ut in universum loquar) foliis angularibus
constant. Et enim arundo, gladiolus, butomus, cæte-
raque palustria, foliis ejusmodi sunt. Cuncta autem
folia, quasi ex duobus constare videntur; mediumque
veluti carinam habere: unde & cæteris meatus me-
dius amplius porrigatur. Differunt item figura: alia

Φειφός Al.
† πωδέσερα Basf.
† εσφωδ Basf. Al.
εσφω Al. Basf.
† εχον Al.
† δριών Al.
† ροῖα. σαρκοφυλλα Al. Basf.
† ερσικη.
† γωνιόφυλλα Al. Basf.
† Fortè ἐν- δθεν δὲ τῆς. μιλίαι Alj.

Croton, vulgo ricinus vocatur.
† Angulata vetera conspiciuntur.
† Vertere videntur.
† Olea.
† Splendida sunt parte supina.
† Cum non habeat spatia, quibus sese à prona in supinam penetrat.
† lata.
† ensifolia.
† picea.
† Suffruticium genere casie.
† joebe.
† nec non rutarum.
† erice.
† cyperus.
† Cuncta autem folia, quasi ex duobus coagmetata habere videntur, aut in medio carinata sunt, aut intrinsecus amplo meatu per-

enim

† *ωδραγώνιζοντα*, κατὰ περ τὰ τῶν σμίλακ[⊙]. καὶ τὰ μὲν ἔφυλας καὶ οἶον περιωάδη, κατὰ περ τὰ τῆς ἐλάτης, καὶ τὰ τῆς πτερίδ[⊙]. τρέπον δὲ πνα αἰσά καὶ τὰ τῆς ἀμπέλας. καὶ τὰ τῆς συκῆς, ὡσπερ αὐτὸ εἶποι τις, "σκολοπώδη. ἔνια δὲ καὶ ἐν τριμας ἔχοντα. κατὰ περ τὰ τῆς πτελέας, καὶ τὰ τῆς ἡρα- κλεωπικῆς, καὶ τῆς δρυός. τὰ δὲ καὶ τὸ *ωδρακαθί- ζοντα* καὶ ἄκρ[⊙] καὶ ἄκρ[⊙] τῶν πλαγίων οἶον, τὰ τῆς πρίνης, τὰ τῆς δρυός, καὶ σμίλακ[⊙], καὶ βάιτα, ἔ παλίερα, καὶ τὰ τῶν ἄλλων. ἀκαυθώδες δὲ ἔκ τῶν ἄκρων, κατὰ τὸ τῆς πύκνης, καὶ πίτυ[⊙], καὶ ἐλάτης, ἐπὶ δὲ κέδρας, καὶ κεδρίας. Φυλλάκαυθον δὲ ὄλωσ. ἐν μὲν τῆς δένδρ[⊙] οἶον ἐστὶν ἐδέν, ὡν ἡμεῖς ἴσμεν ἐν δὲ τῆς ἄλλοις ὑλήμασιν ἐστὶν οἶον ἢ τὰ ἄκρ[⊙] να, ἔ ἡ δρυπίς. ἔ ὁ ἀκαυ[⊙], καὶ ἀεθὸν ἀπαν τὸ τῶν ἀκαυθωδῶν γῆ[⊙]. ὡσπερ γὰρ φύλλον, ἐστὶν ἀκαυθω πασιν· εἰ δὲ μὴ φύλλα τις παύτα γήσει, συμβαίνοι αὐτὸ ὄλωσ ἀφυλλα εἶναι. ἐνίοις τὸ δὲ ἀκαυθω μὲν εἶναι, φύλλον δὲ ὄλωσ ἔκ ἔχειν, κατὰ περ ὁ τὰ ἀσπα- ραγ[⊙]. πάλιν δὲ ὅτι τὰ μὲν ἀμυγδα, κατὰ περ τὰ τῆς σκίλλης ἔ τῶν βολβῶ. ἔ δὲ ἔχοντα μίχρον· καὶ τὰ μὲν μακρὸν, οἶον ἡ ἀμπέλ[⊙], καὶ ὁ κίττος. τὰ δὲ βραχυῶ ἔ οἶον ἔμπεφυκότε, κατὰ περ ἐλάια. καὶ ἔχ' ὡσπερ ἡ τῆς πλατάνης καὶ τῆς ἀμπέλας περσση- τημῶν. Διαφορὰ δὲ, καὶ τὸ μὴ ἔκ τῶν αὐτῶν εἶναι πλὴν περσφυσιν, ἀλλὰ τῆς μὲν πλείους, ἔκ τῶν ἀκρεμόνων. τῆς δρυός ἔ ἔκ τῶν σελέχης τῶν ἡ λα- χαυωδῶν τῆς πολλῆς εὐτὸς ἔκ τῶν ῥίζης, οἶον κρομμύς, σκοροδά, κικωρέας. ἐπὶ δὲ ἀσφοδελα, σκίλλης, βολ- βῶ, τὰ σχυραγῆς, καὶ ὄλωσ τῶν βολβωδῶν καὶ τῶν δὲ τῶν δὲ, ἔχ' ἡ περσφύμονον ἐκφυσίς, ἀλλὰ ἔ ὄλωσ ὁ καυλὸς ἀφυλλον. ἐνίοις δὲ ὅταν γῆται φύλλα, εἰσὶς οἶον, θρεκαδίνης, ἀκώμης, σελίνης, καὶ τῶν σι- σερῶν ὁμοίως. ἔχει δὲ ἔνια τῶν καὶ τὸν καυλὸν λείον περσφύτον, εἰ τὰ ἀκαυθίζοντα, ὡς ἡ θρεκαδίνη. ἔ τὰ ἀκαυθώδη πάντα. ἔ τῶν θρεκαδίνων πνα. καὶ ἐπὶ δὲ μαῖλλον, οἶον βάιτα, παλίερα[⊙]. κωνίη δὲ Διαφορὰ πάντων ὁμοίως δένδρ[⊙] ἔ τῶν ἄλλων. ὅτι τὰ μὲν, πολὺ φύλλα, τὰ δὲ ὀλιγόφυλλα. ὡς δὲ ἔπὶ τὸ πᾶν τὰ πλατύφυλλα, τὰ δὲ στενόφυλλα, τὰ δὲ ὀξύφυλλα, τὰ δὲ ἔφυλας, κατὰ περ μύρριν[⊙]. τὰ δὲ, ἀτακτα καὶ ὡς ἔτυχε, κατὰ περ ἀεθὸν τὰ πλείους τῶν ἄλλων λῶ. ἴδιον δὲ ἔπὶ τῶν λαχαυωδῶν, οἶον κρομμύς, γητεῖς, τὸ κειλό- φυλλον. ἀπλῶς δὲ αἱ Διαφορὰ τῶν φύλλων, ἡ μεγέθει, ἡ πλῆθει, ἡ σχήματι, ἡ πλατύτητι, ἡ κειλότητι, ἡ στενότητι, ἡ τραχύτητι, ἡ λειότητι· καὶ τῶν *ωδρακαθίζοντα*, ἡ μὴ· ἐπὶ δὲ κατὰ πλὴν περσφυσιν, ὅταν ἡ δὲ ἔ. τὸ μὲν ὅταν, δὲ ῥίζης, ἡ κλάδ[⊙], ἡ καυλῶ, ἡ ἀκρέμον[⊙]. τὸ δὲ δὲ ἔ, ἡ Δια- μίσχ[⊙], ἡ δὲ αὐτῶ. ἔ εἶδη πολλὰ ἐξ αὐτῶ. καὶ ἔνια καρποφόρα μεταξὺ περσφύμονον τὸν καρπὸν· ὡσπερ ἡ Ἀλεξανδρεία δάφνη ἔπὶ φύλλοκαρπ[⊙]. αἱ μὲν αὐτὸ Διαφορὰ τῶν φύλλων κωνιωτέρως πρὸς αἱ εἰρηται, καὶ σχεδὸν εἰσιν ἐν τῆς.

enim orbiculara; ut piri: alia † oblonga; ut mali; † oblongo- alia in acutum producta & in angulum † depressa: ra. ut ederae Ciliciae. Ad haec alia multifida & quasi † desinen- ferrata: ut abietis, filicis. Vitis quoque aliquatenus tia. fissa: fici, laciniata; & (ut ita dixerim) " crucifor- † cornicis pedem refe- rentia. Nonnulla † insecta: ut ulmi, † roboris, nuci- que avellanæ. Quaedam cum extremo tum lateribus † cum inci- sinuata confidunt: ut ilicis, roboris, smilacis, rubi, furis. paliuri, aliorumque: pini quoque, † laricis, abie- † quercus. tis, atque etiam cedri, & † cedriae extremitate pungen- † aculeata ut ilicis maris ac feminae, smi- lacis aspera, tia. Quod spinas omnino pro foliis habeat, nullum rubi. inter arbores est; quod nos quidem noverimus: † piceae. at in genere materiae humilis spinæ pro foliis: ut † aquifoliae. acano sive chamæleote. spinoso. His enim omnibus loco folij spina oritur. Quod si quis folia hæc esse negaverit; carere folijs ea omnino sequetur. Ut quaedam aculeata quidem sint; folium vero habeant nullum: ceu asparagus. Rursus alia pediculo carent: ut scillæ, bulbi: alia habent. Et alia longum; ceu vitis, edera: alia brevem; ut quasi infixæ cohæreant: ceu oleæ: non sicuti † platano, † platani & vitis propendentia atque tremula. Illud aut viti ap- pensa. quoque differentiam facit: quod non ex eisdem † agnascan- partibus † pendeant; sed plurimis quidem ex " ger- tur. mine, nonnullis vero ex ramo: robori etiam ex cau- † furculo. dice. Oleribus ex majore parte † folia illico ab radice † pediculi. excunt; ut cepæ, allio, intubo erratico. Ad hæc as- † quorū non solum ea fulæ regiae, scillæ, bulbo, ficyrinchio; atque in † solum ea totum bulbosis: † quorum non solum quod primum † caulis pars, oritur, verum etiam caulis omnino sine foliis est. † qua exit prima, verū etiam totus deinceps sine folijs est. Quorundam enim foliis jam perfectis caulis conven- † levem. nienter talis affurgit: ut lactucæ, ocymi, apij, & frumentorum. Simili modo nonnulla ex his caulem primo " mitem, post horridulum spinulis gerunt: ut lactuca. Et cuncta folia spinosa redduntur. Atque etiam magis in fruticum genere: ut rubus, passus. Omnia autem pariter arborum atque reli- quorum differentia † publica, quod alia multis foliis † communis alia paucis constant: & alia latis, alia † angustis. Et † angustis, alia acutis, alia ordinatis; ut myrtus: alia inordinatis, utque alia ordinatis. forte inciderit: ut major pene pars cæterarum plan- tarum. Peculiare in oleribus, ceu cepæ, gethyo, foliorum concavitas. Ad summam foliorum discrimen, aut magnitudine, aut multitudine, aut figu- ra, aut latitudine, aut angustia, aut cavitate, aut asperitate, aut levitate. Aut quod aculeis horrent, vel non. Ad hæc " dependentia, unde, quo. Vnde, id " agnata. est, ab radice, aut † germine, aut caule, aut ramo. † furculo. Quo; id est, † pediculo, aut sine ipso: cujus etiam † aut à pe- generis complura spectantur. Etiam fructifera non- diculo, aut ab ipso, sc- nulla fructum foliis interceptum gerentia: ut laurus, fo- Alexandrina; quæ fructum super foliis gignit. Folio- rum differentias jam communius diximus. Hisque multæ sunt species eorū que sine pe- diculo ha- rent. foliorum quaedam fructifera fructum medijs folijs amplectentia, ut laurus Alexandria, quæ folia super fructus dorsum gerit.

IVLII CÆSARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

Supra ἔκ τῶν ἔχειν, καὶ μὴ. Hic ex qualitate, ac simili- tudine. Τὰ μὲν γὰρ ἔκ τῶν παλαιότερον γινωσκῶν. Theodo- rus, in angulum exeunt: non expressit verbum Theophrasti. Namque populina in angulum: edera aliqua etiam in angu- los; qui quidem crotoni etiam sunt frequentiores.

Καὶ εἰς τὸ μεταστροφῆς πιντων. In hoc mutatio omnium. Id est, quæ mutantur, in angulum mutantur. Sanè Scabi- osa, Malva, & alia. At Trifolium acidum, quam Iu- liolan Romanæ voce appellant Itali, Barbari barbarè alle- luja, non in angulum, sed in finum. Recessum enim ha- bent in orbe exteriori, quanto adultiora, tanto majorem: quemadmo-

quemadmodum folia quoque florum sylvestrium rosarum. Tum autem negligentia Theophrasti, qui cum ita differeret: τῆς δὲ λεύκης, καὶ κίττης ἀνομία: infert: τῆ δὲ ῥόδου ἰα ἀειφίση: inclusit etiam ederam exemplo inter ea, quæ in ἀειφίση. Et mox excludit: ac sic diceret. ἀνομία τῆς λεύκης, τῆ κίττης, τῆ κρότωνος. τῶν μίττοι τῆ δὲ ῥόδου ἰα ἀειφίση, τῆ δὲ παλαιότερον γινώσκον. οἷς λεύκης, καὶ κρότωνος: τῆ δὲ κίττης ἰερπυλίου. Tametsi ne Crotonis quidem novella sunt orbiculata.

Πάντα δὲ τῆ φύλλα ἀειφίση, καὶ τὰ ὕπνια, καὶ τὰ πρῶτα. Non est dubium, quin supinam dicat eam partem, quæ caelum respicit. Sic etiam dicit divinus Poëta, Collesque supini. Et supinum dormire, vulgus, quid sit, intelligit. Sic igitur, ait: Τὰ ὕπνια πινδύρα, Ἐλειότερα. τῆς γδ ἰνας, καὶ τῆς φλέβας ἐπὶ τῆς πρῶτης ἔχουσι. In pronis, id est, in imis, quæ terram versus spectant, habent nervos, et venas. Præterea dicit, ἀφωὴ ἔχει τὰ ὕπνια, καὶ ἔσπε χίτται ἢ ἰα φωνίση. Sunt igitur partes superiores τὰ ὕπνια. At præceptor aliter usus est, atque ita aliter, ut contrario modo. Namque τὰ ὕπνια, vocat τὰ ὑπὸ. τὰ πρῶτα, τὰ ἄνω. Ipse quoque Theophrastus in secundo ab hac sua sententia diversus, Aristotelis legibus propior fuit. De his in Commentarijs historiarum de animalibus. Theodorus parum prudenter, hæc cum suo jure esset interpretatus, alia alterius sententiæ, paribus verbis expressit. Error Theophrasti alter est, qui levitatem ab inferioribus cum amoveret parti majori, attribuit olivæ, et edera. Contrarium enim patet. Illud etiam quæres, ait: Majorem partem habere superiora frondium visus objecta. Dixit τὰ ἄνω. Quia quibusdam adeo sunt surrecta frondes, ut inferna melius videantur: præsertim in arboribus, quippe quibus rami sine sublimiores. Verum autem est, quod ait: τῆ φέτα δὲ τὰ ἄνω ἀνω ἔχουσι. Partem enim superiorem ad solem converti verissimum est. Et addit, adeo converti, ut nescias utrum latus superius, an inferius ramum versus spectet: atque ita, ut summum erat, videatur imum. Ambiguitatem declarat, et ejus causam. Nam eventu quod summum erat, imum fit. At natura non mutat eo ex eventu summis ipsius constitutionem. Hoc est quod dicit ἢ ῥόδου ἰα ὑπὸ τῆς μᾶλλον δεξιῆς τοῦ πρῶτου. Ve dicas ex supina cognosci pronam. Nihilominus tamen ἢ φύσις βούλεται τὸ ὑπὸ. Non deserit seipsam natura in ipsa supinitate, quæ supina esse pars ea videatur. Præsertim cum ex solis vi mutatio illa fiat, situs potius quam natura. Poneit deinde quorundam opinionem, alii supinam à prona: argumento esse venas, quæ in prona sunt. Alimentum enim per venas. Præterea humorem in prona esse contradicere. καὶ ἄνω λήγουσι. Est igitur sententia cum judicio. Ratio contradictionis. Sua, inquit, cuique natura est. Equè alitur sibi supina: equè prona sibi, sed non equè si inter se comparantur: in utraque enim venas esse. Superaddit autem rationem confirmationis. Non enim consistere meatuum modum, aut responsum à supina in pronam. Mihi tamen priscorum commentum magis placet: neque enim vena extant in supina, sicut in prona. Quamquam hoc maxime infirmat quod agebat, non transmeare alimentum ab uno ad alterum: potest hoc persuaderi ex frondibus, quæ ubi siderantur, membranula remanet, quæ supina et prona inter se discriminantur. Verum in ea membrana animadvertas, si subtilius intueare communem utrique transmittendi commoditatem. Theodorus, πάντα δὲ ἀειφίση καὶ τὰ ὕπνια: καὶ τὰ πρῶτα. Omnia sola parte prona. Nescio quare addiderit, sola. Deinde dicit: In olea pars supina candidior. Quasi opposueris τὰ πινδύρα. Humor enim in herbis viriditatem affert intensiorem. Igitur dicat argumenti rationem. Cum prona, sive inferna scribat, ἰερπυλίου. Illud quoque non bene Theodorus. Parte supina perspicua pendent. Atqui non pendent omnia: quia multa sine pediculo. Præterea sunt pleraque surrecta adeo, ut ramus potius ab ipsis pendere videatur: ideo prudentius Theophrastus, ἀφωὴ ἔχει τὰ ὕπνια. Theodori phalera infinitis penè locis tegunt equi decorem, atque etiam non raro frangunt impetum. Sic per ejus verba: neque ima quæ subeat: non intellexissem quid vellet Theophrastus. Cum dicit ἢ δὲ βᾶθος δὲ. Nam à prona in supinam, qui negget alimentum permeare, non potest interpretari τὸ βᾶθος, imum, sed cavitationem, aut crassitudinem. Sic dicas. Cum alimentum non habeat spatia, quibus sese à prona in supinam penetret. Sicut, leges in ἰεῦτρο. ἢ τερφὸν δὲ, peculiare Theophrasto. Resicit postremo ejusmodi disceptionem ad libros de causis, cum dicit: ἀνά ἀειφίση τερφὸν.

ἀειφίση δὲ. Aliæ differentie à figura et magnitudine. Theodorus ἀνατόφωλα, ampla interpretatus est. At amplum omnem dimensionem capit, ac signat. Græca origo, ut in originibus dictum est. Amplum, ἀνά πλάτος. Hic autem latitudo tantum indicatur. Non erunt ades amplæ, quæ plurimum occupent soli, nisi et contignationes altæ sint.

Σπαστόφωλα. Theodorus, rara. Hoc quidem illud significat. Verum neque pino, neque ejusmodi generibus rara sunt folia. Quin nullis arborum frequentiora.

Τετὸν δὲ καὶ ἄνω τῆς ὄψης. Polium ait, utile adversus tineas vestimentorum. ἀειφίση sanè, καὶ ἀειφίση.

Παράνα. Theodorus, rectè, Rutulas. Exemptum hinc tamen vocabulum hoc nullo modo intelligam.

Καὶ τῶν ἡμετέρων δὲ ἢ μωρικῆ σαρκώδης τῆ φύλλον ἔχει. supra, σαρκώφωλα. οἷον μωρικῆ, καὶ ἀειφίση. Quare frustra tam breviter repetere intervallo. Ibi igitur μωρικῆ legitur probè. Quippe Tanarici inter arbores. At hic, ἰερπυλίου potius. Est enim ejus generis folio, Erica, quam Vascones Branam vocant, alij Brugam, nostrates, Brecole.

ἀειφίση ἰα. Theodorus, et in angulum depressa. depressionem appellavit demissionem circinationis in angulum. τὸ δὲ, significat exitum à natura orbiculari.

Καὶ τῆς πρῶτης ἰα. ἢ ἄνω ἰα. Quippe habet, ut pinus, aspera, et lima, quàm serræ propiora, sua tamen natura, capillata.

Σπαστόφωλα. Theodorus, cruciformia. Decussata potius, aut palmata, melius quàm Theophrastus, qui iccirco dixit, ἄνω ἀειφίση: quia durum erat. Videbis, hic οὐλοφ, significet ne cruceam, an paxillos: quorum stipes solidus humo pangitur, rami truncati extant ad figuram digitorum: etiam præci Latini retia his sustentant. Vatosque appellabant. Haud absimilem habes modum in septimo Commentariorum Cæsaris, qui et Cervos in opere militari nominat. et pauld post, stipites demissos, qui ab ramis eminebant.

120 Ἐνα δὲ καὶ ἀνω ἔχουσι. Theodorus, insecta. Animalia quidem aliqua, ita vocat Aristoteles: et Plinius sio vertit. At in foliis neque intelligas proportionem significati, et commodius facias, si evites ambiguitatem in plantis, atque in animalibus: quam ne Græci quidem curaverunt. Melius dicas, cum incisuris.

Τὰ δὲ ἀειφίση ἰα. Theodorus. Quædam cum extremis, tū lateribus sinuata confidunt. Subiudunt melius, quàm, concidunt, et mollius, et ad verbum. In rubo sanè sinum nullum intelligas.

Κίδη, καὶ κίδη. Nota quid sit hic κίδη. Nanque aliis cedri lacryma est. Suprà fruticem habebas κίδη, δα.

Φωλακῶν. Vt non solum sit folium aculeatum, quod possit intelligi, sed etiam quod se interpretatur: ἀειφίση ἰα φύλλον ἰα ἀειφίση ἰα. Numerat, ἀειφίση καὶ ἀειφίση, verum ἀειφίση noster non est ejusmodi. Subdit autem sententiam. Si quis spinam vocet in his, non solum, necesse erat ea putare ἀφωλα. Subdit autem exemplum asparagi, in quo nihil ambigatur, folij loco spinam esse. Quid mirum? Radix est sine planta, Tubex, planta sine radice, Sempervivum avulsum, et Malabathrum, si verum est, sive capias folia pro eo toto, quod plantæ nomine censeri potest, planta sine folio, Cuscuta. Quare facilius folij loco quod quippiam habeat, à natura institui potest. Facilius enim est analogia, quàm privatio. Leges autem, οἷον τὸ ἀειφίση ἰα ἰα, non autem οἷον δὲ. Namque sic dicit. Si in fruticibus spinosis spinam esse dicas, non folium: sequetur, plantas aliquas carere folio penitus. Reddit igitur rationem exemplo manifestò, ut ambiguum tollat.

Καὶ οἷον ἰερπυλίου. Corrigunt ἰερπυλίου, sequuntur Theodorus, qui ita vertit, infixæ coherent, At omnes sanè pediculi sunt ἰερπυλίου. In olea vero perinde atque unum corpus videtur, sic et rubi, et rose. Non autem ἀειφίση ἰα, id est, appensum, ut viti, et pruno. Theodorus, propendentia; non bene. Propendent enim etiam τὰ ἰερπυλίου, et τὰ ἰερπυλίου. Tanto pejore audacia, cum addit: et tremula. Multa enim habent pediculum pendens, at non tremulum, ut Myrtus. Eadem negligentia ubi mox, ἀειφίση, illo verbo interpretatur, pendeant: immo enalcantur, aut agnascantur.

Ἐκ τῶν κλάδων. Differentia non a partibus, sed ab origine. Theodorus malè, ex germine. Namque βλάστημα est germen: at hoc etiam est ἀειφίση, antequam crescat. κλάδος autem aliud ἢ ἀειφίση, sicuti suo loco declaratum est.

Tōv δὲ λαχωνῶν οἷς πολλοὶς ἐνθὺς ἐστὶ τῆς ρίζης. Si λαχωνά sunt species ποῖος: malè suprâ definitivè ποῖος, cuius ab radice statim folia prodant. Quod si rectè definitivè, malè subiecit τὰ λαχωνά τῆ ποῖα. Scylla autem olus non est, nisi secundum certæ speciei proportionem.

Καὶ τὰ τῶν ἰσχυρῶν ἢ ἀσθενῶν μόνον ἐκφυσις, ἀλλὰ καὶ ὁ κωλὸς ἀφυλλοῦ. At ἡ ἀσθενῶν ἐκφυσις, ἐστὶ φύλλον. Quare Theodorus hic fatalem illam suam copiam feliciter exercuisset, aut ad hunc, aut etiam ad meliorem modum. Non solum ea caulis pars quæ exit prima, verumetiam totus ipse deinceps sine folijs est. Hoc autem dixit, quia multorum caulis foliatus est: ut lactuca, & betæ, & brassicæ, & aliorum.

Εἶναι δὲ ὅταν ἴσχυται φύλλον, εἶναι. Ea est brevitatis, vix ut intelligi queat. Putabam mancum esse codicem. sicut mox: ἴσχυται δὲ ἴνα τῶν ἰσχυρῶν καὶ κωλὸς. Addi possunt hæc, & a doctioribus meliora, ἀσθενῶν ἰσχυρῶν, εἶναι ἢ ἀσθενῶν ἰσχυρῶν: ut caulis primum levissimè sit, deinde edat spinulas, qualem videmus in lactuca. Dixit autem: & κωλὸν, addita conjunctionis nota: propterea quod dicturus erat: & φύλλον. Vetusior facta lactuca, ex dulci amara fit. Pro lacte, medullam fert araneosam. Caulis, qui levissimè fuerat, alicunde spinulas emittit, item folia. Et nota, ἀσθενῶν ἰσχυρῶν. est enim spinarum imitatio, non vera spina. flexus est verbi, sicuti φιδιπιζῶν.

Κοινὴ δὲ ἀσθενῶν. Nunc à multitudinis & paucitatis; hæc differentia sequitur statim illam: τὸ ἴσχυται καὶ τὸ μὴ. ut dicebamus in Sparto, ex sententia Dioscoridis. Theodorus, & hic, & alibi sæpè, κοινῶν, publica; duriusculè. Videntur autem deesse verba illa sic, τὸ ἰσχυρῶν πικρῶν, τὸ δὲ ἀπακτῶν; & Theodorus explet ita.

Ἀπὸ τῶν δὲ οἱ ἀσθενῶν. Epilogus valde utilis, consummatum enim doctrina; quemadmodum in libris de animalibus dicebamus. Postquam enim ὡς τῶν προπονunt Peripatetici, & quasi venantur: tum subjiciunt epilogos aliquando valde necessarios. Mibi magis placet ratio, atque institutum Arabum. Nam Græci dum sic fluctuant illa investigatione, cum suis τῶν, & ὡς αἰσῶν, potius videntur discere ipsi, quàm docere alios. Arabes autem positis nominibus, atque explicatis, excussisque ambiguitatibus significatorum, definiunt, partiuntur, exequuntur: primum per differentias, deinde per officia, aut fines. Tertio loco eliciunt proprias affectiones. Quarto addunt communes. Quinto solvunt questiones; atque hæc quidem ex Posterioribus Aristotelis resolutionibus. Notabis, ἢ χηματι ἢ παλατιῶν, lege ἢ κριδότην, ἢ σκρότην. Nam hæc omnia sunt modi ἢ χηματι, non autem differentie speciales ab eo distinctæ, sed ipsæ sub illo inter se. Latitudo enim est figuræ modus: quare minus diligenter posuit ἢ χηματι ἢ παλατιῶν. Sed sic, χηματι ἢ κατὰ τὰ ἀσθενῶν, ἢ παλατιῶν. Rursus infeliciter Theodorus τῶν ἀσθενῶν, transtulit per verbum, dependere. Atqui, ut dicebamus, n que in paliuro, neque in multis alijs, quæ suprâ memorabamus, pender ullum. Præterea quod id naturæ officium, quod per verbum ἀσθενῶν declaratur, sit commune, & ad id, quod est habere pediculum: & ad id quod est, eo carere. Quis dubitavit, si pendere dicas, quin genus non conveniat species? Neque enim is convenit, quæ pediculo caret. Lego ἢ δὲ ἀσθενῶν aspiratè, ab seipso, folio scilicet. Theodorus negativè: aut à pediculo, aut sine ipso: minus plenè. Quippe ea, quæ sine pediculo pendent, quaras adhuc, quo pendeant. quod si dicas positivè, per ipsum: acquiescas.

Καὶ εἶδη ποῖα ἐστὶν αὐτῶν. Theodorus, cuius etiam generis complura spectantur. Quasi dicat, multa sunt plantæ, quarum folia sine pediculo sint. Profundius est sententia Theophrasti. Ita enim dicit: quemadmodum quæ pediculo herent, non uno herent modo: ita quæ sine pediculo, non uno modo. Alio sanè in arundine: incipiunt enim ab geniculo. Aliter in porro, & bulbo, sine geniculo: ita ponet alia exempla. Verba verò Theophrasti perspicua sunt. Est species multa earum, quæ ab seipsis herent. Hæc autem est differentia inter sententiam Theodori & Theophrasti. Theodorus sic. Multa spectantur ejus generis, ut sine pediculo pendeant. Ita intelligit simpliciter admodum: multa herent sine pediculo. At Theophrastus multiplici iudicio ad hunc modum: Eorum, quæ sine pediculo herent, multe sunt species; & rectè. Non enim omnia eodem modo. Quinetiam addam audacius. καὶ εἶδη ποῖα ἐστὶν αὐτῶν, τὸ ἐστὶν αὐτῶν, ad utranque partem adduci posse: quasi dixerit, ἢ ἰκαριῶν. Multi enim modi, καὶ τῶν ἀσθενῶν, καὶ τῶν ἰσχυρῶν.

Μετὰ τὴν ἀσθενῶν καὶ κωλὸν. Theodorus, interceptum folijs fructum. Non expletur sententia. melius, quædam fructifera eo modo, ut sinu suo fructum complectantur. Lenocinium addas molliuscule, sic. Quorundam involucri, aut sinu fructus obducitur adeo, ut ipsa fructifera dici mereantur. Vtilius id animadvertas. Supra Theophrastus dicebat, caulem à natura institutum propter fructum, aut fructus, aut feminis editionem. Igitur sic moderabimur. Videmus enim hic frondes fructum ferre. Quare non de caule, quatenus caulis est; sed in quantum caulis, aut primo & per se, aut officio foliorum, quæ ferat.

Μετὰ τὴν ἀσθενῶν καὶ κωλὸν. Theodorus, interceptum folijs fructum. Non expletur sententia. melius, quædam fructifera eo modo, ut sinu suo fructum complectantur. Lenocinium addas molliuscule, sic. Quorundam involucri, aut sinu fructus obducitur adeo, ut ipsa fructifera dici mereantur. Vtilius id animadvertas. Supra Theophrastus dicebat, caulem à natura institutum propter fructum, aut fructus, aut feminis editionem. Igitur sic moderabimur. Videmus enim hic frondes fructum ferre. Quare non de caule, quatenus caulis est; sed in quantum caulis, aut primo & per se, aut officio foliorum, quæ ferat.

ROBERTI CONSTANTINI ANNOTATIONES.

Μελίαις. Alij legunt rectè μελίαις. i. fraxini. Legit tamen Plinius lib. XVI. cap. XXIV. μελίαις: sed cum diceret mali folia non esse oblonga, mucronata esse dixit; quod generalius est.

Πειραῖα. Plinius lib. XVI. cap. habet insecta pectinum modo piceæ, abieti. Theophrastus cum ait ἰσχυρῶν, & πειραῖα, duo diversa una clausula complectitur: & exempla, si sum cuique, accommodanda sunt subjectis. ἰσχυρῶν, vel ἰσχυρῶν id est rectis lineis secta & fissu.

Σμιλακῶν. Verto smilacis aspera; non autem, ut eruditissimus Medicus Matthiolus Senensis Diosc. lib. cap. CIV.

Smilacis glandifera (scilicet & ilici similis) Nam smilax arbor τὰ φύλλα ἐκ ἀκρωτηρίων ἔχει, sicut autor est idem Theophrastus lib. III. cap. XVI.

Κεδρῶν καὶ κεδρίαις. Plinius legit ἀγελίας lib. XVI. cap. XXI. pungentia, inquit, pino, piceæ, abieti, larici, cedri, aquifolij.

Τὰ παλατιῶν, τὰ ἐξόφυλλα, καὶ πικρῶν. Legi potest τὰ παλατιῶν ἢ ἐξόφυλλα. τὰ μὲν πικρῶν ἔσονται. Nam Plinius lib. XVI. cap. XXIV. semperque lata, variora, disposita, &c.

Ἐπιφωδῶκαρον. Lege lexicum Crispini.

IOANNIS BODÆI A STAPEL NOTÆ ET COMMENTARIUS.

Τῆς δὲ λευκῆς.) In arborum genere populi albæ, hederæ, ricinique folia nova diffimilia à veteribus, ait: ac quidem populi albæ, ricinique nova orbiculata, vetera vero angulata. Notabit Lector, respectu veterum, nova, id est primum è semine prodeuntia, ricini folia esse orbiculata: exatè enim rotunda talia non sunt. Contra hederæ folia noviter nata, angulata sunt, adulta five vetera, rotunda. Quod observare in herbarum genere etiam licet. Dissecta Smyrnij folia, recentern ata; orbiculata adulta, quæ caulem amplectuntur. De perfoliata hoc loco nihil dicam; observarunt Botanici folia primum post bina priora prodeuntia, ab adultis diversissima. Vide cap. XXI. lib. II. de caus.

Δουροῦν.) Recte addidit δουροῦν. Verbi vim, non expressit: Interpres, facit tamen ad rem. Etenim folia solstitio non vertuntur, sed videntur aliquo modo versa. Varro lib. I. de re rustica cap. XLVI. Propter

ejusmodi res admiranda discrimina sunt naturalia, quod ex quibusdam folijs propter eorum versuram, quod sit anni tempus, dici possit; ut olea, & populus alba, & falsx. Horum enim folia cum converterentur se, solstitium dicitur fuisse. Eleganter Plin. lib. XVII. cap. XXVIII. Decebatque hoc discrimen indubitatis notis signasse naturam. Quamobrem eas manibus ipsis agriculturalum ingessit, vertitque jussit ipsa die folia, & esse confecti syderis signum; nec sylvestrium arborum remotarumque, ut in saltos devios eundem esset, quærentibus signum, quamquam, & in his, illa visantur. Vertit oleæ ante pedes satæ, vertit tiliæ ad mille usus petendæ, vertit populi albæ etiâ vitibus nuptæ. Ad huc primum est, inquit, ulmum vite dotatam habes, & hujus vertitam. Pabulo folia ejus stringis, vitem deputas, aspice & tenes sydus. Alia parte cælum respiciunt, quam quæ spectavere pridie. Salice omnia alligas humillima arborum, ipse toto capite altior; & hujus circumagam. Quid te rusticum quæreris? Non stat per me, quominus cælum intelligas, & cælestia scias.

Ex quibus constant folia, & pediculi qualitas : & distinctio fructuum.

† οἶον παρ τῆς. Al. Bas. † deest Al. Bas. † αἰμίχων. † σαρκός. τὸ δὲ σαρκὸς μόνον, οἶον κερπῶν.

ΣΥγκειται δὲ τὰ μὲν ἐξ ἰνός, καὶ Φλοιῶ, & σαρκός. † οἶον, τῆς συκῆς, καὶ ἀμπέλης τὰ ἢ ὡσπερ ἐξ ἰνός μόνον οἶον, τὰ καλάμια, & σίτες. τὸ ἢ ὑπερὸν ἀπαιτῶν κρινὸν ἄπεισι γὰρ ἐκυπάρχει καὶ τρυφίς καὶ τῆς ἀλλοῖς τῆς ἐπετείου. † ὡς ἐστὶ μίχων, ἀνθῶ, καρπός, καὶ εἴτι ἄλλο. μᾶλλον δὲ καὶ τῆς μὴ ἐπετείου ἔδεν γὰρ ἀνθῶ τῆς. Διοκεί ἢ καὶ τῶν ἢ μίχων, τὸ μὲν, ἐξ ἰνόν μόνων συγκείσθαι καθάπερ τὰ τῆς σίτες καὶ τῆς καλάμια τὰ δὲ, ἐκ τῶν αὐτῶν, ὡσπερ οἱ καυλοί. τῶν δὲ ἀνθῶν, τὸ μὲν, ἐκ Φλοιῶ & Φλεβῶς καὶ † σαρκός μόνον οἶον τὰ ἐν μέσῳ τῶν αἰρῶν, ὁμοίως δὲ καὶ ἵπτι τῶν σαρκῶν. ὁ μὲν γὰρ, ἐκ σαρκός καὶ ἰνός οἶον, ἐκ σαρκός μόνον οἶον ἢ, καὶ ἐκ δερματῶ συγκειται. τὸ ἢ ὑπερὸν ἐκλαθεῖ καὶ τρυφίς. ἐκ σαρκός μὲν καὶ ἰνός, τὸ τὸ κερκυμῆλων καὶ σικύων. ἐξ ὑπερῶ ἢ καὶ δερματῶ, τὸ τῶν συκαμίνων καὶ τῆς ροῆς. ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλον τρόπον μεμελεσμένοι. πάντων δὲ, ὡς εἶπεν, τὸ μὲν ἐξ ὡ Φλοιός τὸ δὲ ἐντὸς σάρξ. τῶν ἢ καὶ πυρῶ.

Constant autem foliorum alia ex nervo & cortice & carne : ut fici & vitis. Alia quasi ex nervo tantum : ut arundinis, frumenti. Humor autem communis est : omnibus enim inest; tam his, quam reliquis annis : ceu pediculo, flori, fructui : quicquid aliud veniat. Vel potius & iis quæ minus annua sunt : nihil enim est, quod careat humore. † Pediculorum alii ex nervo constare tantum videntur : ut arundinis, frumenti : alii ex eisdem quibus caules. Florum alii ex cortice & vena & carne : alii ex carne tantum ; ut qui † inter lolia nascuntur. Fructus quoque simili modo : alii enim è carne & nervo : alii ex carne tantum : nonnulli etiam cute constant. Humor hos quoque omnes comitatur. Ex carne quidem & nervo; ceu prunorum, cucumerum : ex humore, & cute ; mori, punicæ. Alij secus distinguuntur. Omnium, ut sic dixerim, pars exterior cortex : interior caro. Quorundam etiam nucleus.

† diuturniora. † quæ pediculo carent, ex nervo. † medullio lolij existit aut Theod.

IVLII CÆSARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

Tὸ δὲ ὑπερὸν ἀπαιτῶν κρινόν, ἄπεισι γὰρ ἐκυπάρχει, καὶ τούτοις καὶ τοῖς ἀλλοῖς ἵπτι οἶς. μίχων ἀνθῶ, καρπός, εἴτι ἄλλο. Diligenter hic est codex cognoscendus. Neque enim verum est μίχων ἀπαιτῶν ἐκυπάρχει. Nihil verius ἀνθῶ, aut καρπός. Quare aut verbum deest, sic : ἔχει γὰρ μίχων ἀνθῶ. & cætera; aut alio casu statuas, μίχων ἀνθῶ. succus igitur communis omnibus, tam annuis, quam diuturnioribus, & magis adhuc his, inquit : neque addit rationem. Nos ad hunc modum intelligemus. Manifestum est, succo ali : aluntur autem magis. Probatio : multum brevi tempore crescunt, magis igitur necessarius. Demonstratio est à causis, materialis propter finem. Theodorus malè expressit : καὶ ἵπτι οἶς : quæ minus annua sunt. Nam minus annua, videtur significare minus quam annua. Sic Latini, plus, & minus, sine particula illa, quàm. Multa sunt, quæ annum non explent, τὰ σικύων, & alia fruges. Omnino malè sonat, commodius dicas : & quæ diuturniora.

Διοκεί ἢ μίχων. Nunc etiam pediculorum declarat constitutionem. Verum utinam ne dixisset illud. Quis enim vidit, Arundinis folia herere pediculo? sunt sanè ἀμύχα. Legetem ἀμύχων. Theodorus nihil secius atque scriptum est.

Τὰ ἢ ἐκ τῶ ἀνθῶν, ὡσπερ οἱ καυλοί. τὸ ὡσπερ significat, ὡσπερ.

τῶν ἢ ἀνθῶν, τὸ μὲν ἐκ Φλοιῶ & Φλεβῶς, καὶ σαρκός. τὸ ἢ ἐκ σαρκός μόνον. Sic legemus, sic legit Theodorus. Verum ridiculum est, ex sola carne dicere constare florem. Veram enim, nullus est flos, quin habeat. Apponit tamen exemplum, ἐν μέσῳ τῶν αἰρῶν, qui in medullio Lolij existunt, profectò ἢ quoque venas habent. Nam unde alerentur? Theodorus, inter lolia, malè. Intra, non inter. Inter enim discretæ quantitati nota est : & terminus duorum, aut plurium.

Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κερπῶν. Sic lege, οἱ δὲ ἐκ σαρκός μόνον. Non posuit exemplum fructus, qui ex carne constaret sola. Nullum equidem sine cute notum habeo in memoria. Itaque sibi non tam moderatur, quàm contradicit, cum addit : Πάντων ἢ τὸ μὲν ἐξ ὡ Φλοιός, τὸ ἢ ἐντὸς σάρξ. Igitur in omnibus aliquid, præter carnem, est. Ergo aut, non μόνον. aut non, πάντων. Addit autem, ὡς ἵπτι, quia τὸ σαρξ, non respondet. Caro enim est in quibusdam, μετὰ δὲ δερματῶ, ἢ Φλοιῶ, ἢ ὄσπκα κάρξ. & πάλιν ἐντὸς τῶ ἀνθῶ ἀδὴν σάρξ, ut prunus. Nota & illud. Mora aut ex succo & cute : item punica : tamen est caro etiam præter succum, ut prudentius dicas succulentam carnem. Itaque Plinius lib. v. cap. xviii. Carne, & succo mora constant. Intus habent præterea mora filamenta. Punica vero etiam acinum ligneum.

IOANNIS BODÆI A STAPEL NOTÆ ET COMMENTARIUS.

Quod Frumenti, arundinisque folium ex nervo solo non constat ; ideoque prudenter addidit ὡσπερ. Durius est, idcirco dixit, quasi ex nervo constare. Nā ex carne, cortice, & nervo reliquorum instar compositum est.

ὡς ἵπτι.) Rectè & ex mente Theophr. codicem restituit Lugdunensis editio. In Bas. & Ald. legitur, τῆς ἐπετείου, μίχων, ἀνθῶ, καρπός εἴτι ἄλλο. Rectè inquam addidit ὡς ἵπτι.

Διοκεί.) Lego cum magno Scaligero διοκεί δὲ τῶ ἀμύχων, idque quod folia harundinis pediculo careant.

Σαρκός.) Lege ex Basil. codice καὶ σαρκός. τὸ δὲ ἐκ σαρκός μόνον, οἶον τὰ ἐν μέσῳ. Sic legit Theodorus, sic Scali-

ger, cujus animadversiones vide. Corrige Theodori cod. & lege, ut qui intra lolia. Quin sic vir doctissimus scripserit, non dubito.

Ὁμοίως.) Lege cum Theodoro & Scaligero ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κερπῶν. Nullum ego hæcenus vidi sine cortice fructum ; quare ex sola non constat carne. Vide animadversiones Scaligeri.

Ἐξ ὑπερῶ.) Plinius lib. xv. cap. xxviii. carne & succo mora constare scribit, cū ex carne & succo, vel carne succulenta & cute conflata sint. Intus præterea, ut etiam observavit magnus Scal. filamenta habent, ut & punicæ acinum ligneum.

Κ Ε Φ. ΙΗ.

CA P. XVIII.

Semina arborum : & quæ semina congesta, & quæ discreta. De siliqua, hoc est ficu Egyptia.

† ἔχει. † deest Ald.

ΕΣχατον δὲ ἐν ἀπαιτῶ τὸ σπέρμα. τῆς τῶ ἔχον ἐν ἑαυτῷ ὑπερὸν καὶ θερμὸν σύμφυτον. ὡν ἐκλειπόντων, ἀγροῖα καθάπερ τὰ ἢ ἔρηναι αἰά. καὶ τὸ μὲν εὐδὲς τὸ σπέρμα μετὰ τὸ πειρίχον οἶον, Φοίνικῶ, καρπός, ἀμυγδάλης, ὡλεῖα δὲ τῆς τῶν τὰ ἐμπερί-

Postremum in omnibus semen est : hoc humorem caloremque insitum in se habet. Qui cum desierint, semen infecundum sicuti † urinum ovum relinquitur. Quorundam semen protinus post regmen ambiens subest : ut palmæ, † nucis, amygdalæ. Quibus ambientia plura utique sunt : ceu palmæ, Quibusdam caro

† defecerint, † irritum. † juglandis.

χοντα, ως τὰ τῆ Φοίνικ. τῶν δὲ μεταξὺ, σαρχῆ, Ἐ πυρρὴ, ὡς περὶ ἐλαίας. Ἐ κοκκυμηλέας, κὲ ἑτέρων.

† κερκίς, κηκίς Ald. † κηλοῦτα. lib. XII. † deest Al. Bas. † ἰδιώτηρ. Ald. † κηρίανον. † αἰσισ. † αἰσισ. Al. Bas. † ὁσων ἐπι. marg. Bas. † σικύου. † ὁσὺ μίνι πι. * σικυ. † ἀφ. Al. Bas. † ἀφροά γιν. † ἀφροά γιν. Basileenf. † ὁσὺ ἢ τὸ σαρχῆ. * κὲ ἢ ροιά. scribe οἶον ἢ τὸ ροιά βό. † ὁσὺ ἢ τὸ ροιά ἢ τὸ πυρρὴ. κὲ πάλιν ὁ πυρρὸς, κὲ ἢ κηρή, κὲ ἢ κίγγη. † ἢ ἢ ροιά.

ἔνια δὲ κὲ ἐν λοβῶ. τὰ ἢ ἐν ὑμῖν. τὰ δὲ ἐν ἀγγεῖφ. τὰ δὲ Ἐ γυμνόσπερμα τελέως. ἐν λοβῶ μὲν ἐν μόνον τὰ ἐπέτεια κατὰπερ τὰ κηροπὰ, κὲ ἕτερα παλείω τ' ἀγρίων. ἀλλὰ κὲ τῶν δένδρων ἔνια, κατὰπερ ἢ τε κη- ρωνία (ἢ πνα καλῆσι συκίῳ Ἀ γυμπίαν) κὲ ἢ † κερκίς, κηκίς Ald. † κηλοῦτα. lib. XII. † deest Al. Bas. † ἰδιώτηρ. Ald. † κηρίανον. † αἰσισ. † αἰσισ. Al. Bas. † ὁσων ἐπι. marg. Bas. † σικύου. † ὁσὺ μίνι πι. * σικυ. † ἀφ. Al. Bas. † ἀφροά γιν. † ἀφροά γιν. Basileenf. † ὁσὺ ἢ τὸ σαρχῆ. * κὲ ἢ ροιά. scribe οἶον ἢ τὸ ροιά βό. † ὁσὺ ἢ τὸ ροιά ἢ τὸ πυρρὴ. κὲ πάλιν ὁ πυρρὸς, κὲ ἢ κηρή, κὲ ἢ κίγγη. † ἢ ἢ ροιά.

caro & nucleus interiacent : ut olea, pruni, aliorumque. Alia filiquis includuntur: alia folliculis vestiuntur: alia vasculis continentur. Quaedam etiam nuda patent in filiquis annua: ut legumina, & sylvestrium pleraque. Quin & arborum quaedam: ceu filiqua, quam ficum Egyptianam quidam appellant: & † cercis, & coloctia circa Liparam. In folliculo ex annuis quaedam: ut triticum, milium. Simili modo vasculo inclusa & nuda. In vasculo; ut papaver, quæque papaveri similia: nam sesamæ modus quidam peculiaris. Nudo semine oleum pleraque: ut anetum, † coriannifum, cuminum, fœniculum; pleraque alia. Arborum nulla semine nudo: sed aut carne obducto, aut cute, aut † crusta; ceu glans & euboicum: aut † ligno; ceu amygdala & nux. Nulum in vasculo semen arboris est; nisi conum vasculum dixeris: quod † se jungi à fructibus potest. Semina ipsa quibusdam protinus carnosæ: ceu illa quæ nucum & glandium genere comprehenduntur. † Quibusdam caro in nucleo est: ceu oliva, lauro, & aliis. Non desunt quibus in nucleo tantum vel nucleacea & quasi retortida content: ceu cnico & similibus: necnon & multis oleribus. Palmæ profecto evidentissima: cavitatem enim nullam hæc habent, sed tota plena atque perfolida sunt. Tamen his quoque humor quidam calorque inest; ut dictum est. Differunt præterea: quod alia † congesta atque promiscua; alia discreta atque distantia: ut cucurbitæ, cucumeris: & in arborum genere, fici, mali. Quin & congestorum ipsorum quaedam putamine aliquo aut tunica continentur: ut punicæ, mali, piri, vitis, † fici. Quaedam congesta quidem, sed nullo inclusa: ut eorum quæ spicam inter annua gerunt. Nisi quis spicam ipsam ambiens quoddam esse putaverit. Quod si ita sit, racemus quoque ita se habebit, ut reliqua quæ racemata eduntur, quæque univërfa ob fertilitatem virtutemque foli prodeunt. Quemadmodum in Syria aliisque locis oleas fructificare affirmant. Quin etiam illud pro differentia quadam accipi posse videtur: quod alia uno pediculo singularique annexu congesta gignuntur: ut de racemis spicisque diximus, nullo ambiente communi tegmine provenire. Alia secus. Nam unumquodque semen aut ambiens seorsim acceptum, principium annexus proprium habere videtur: ut acini, tum vuae tum punici. Item triticum, hordeum, milium. Malorum pitorumque, ubinam conjungantur comprehendanturque; velut † membrana quadam quam caro fructus obducit, minus perceperis. Tamen vel eorum quodque principium habet proprium & naturam distinctam. Sed punici idcirco evidentissima: quod expressius discernuntur. Nucleus enim cuique adhæret. Nec quemadmodum ficum incerta præ nimio suo humore. Hoc enim inter se distant. Quamquam utraque carne quadam, & eo quod carnem cum cæteris comprehendit, continentur. Hæc enim circa nucleum unumquemque carnosum illum habent humorem. Granum vero ficarium commune quasi omnibus est: sicuti & vinaceum; & quæ his similia. Sed ejusmodi differentias plures capere fortasse possumus; quarum præcipuas maximeque naturales haud ignorare oportet. Quæ autem pro saporibus, figuris, totisque formis accipi possint, omnibus ferme exploratæ habentur: ut explanatione nulla indigeant. Nisi tantum eousque, † quod fructus figura nulla rectilinearis, neque angularis.

Quaedam planè nuda semina pro- ducunt, in filiqua non tantum annua, ut legumina & pleraq; syl- vestriū; sed etiā arbores quaedam, ut ciconia, quæ quidā ficum Egyptianam vocant. † cercis, quæ populum Lybicam dicunt. † coriannū, anisum. † pelliceo tegmine. † lignoso. jugulans. † à natura fructuum segregari potest. † quibusdā caro nucleo adheret. † ficorum grana. † inter sese congesta, alia prope distantia sunt. † cucumeris ut acinus vuae, & nucleus punici, item tritici, hordeum, milium. † membrana quadam cutacea, quam pericarpium cingit. † quod non omne fru- ctus in vo- lucrum fi- gura recti- linis, ne- que angu- late.

† πῶ. Al. † lege οὐδὲ πῶν ἀποκρί- πται ἐν θῶ- ρομαμα.

IULII CÆSARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

Plcherrima hic de semine contemplatio, quæque mereatur esse pars nostrorum librorum, quos ad hanc materiam, multis laboribus digestimus, numero septem. At in omni semine, & humorem, & calorem esse. Divina vox. Altera materia est; altera aut forma, aut formæ affecta, atque instrumentum. Alterum est principium actionis, cum proportionem ad marem; alterum passionis, ad famellam.

Ἐν δὲ ἀλλοιωτῶν. Deficientibus calore & humore, semina sterilefcere, sicut & ova intelligemus: etiam verò alterutro tantum deficiente. Theodorus, defierint. At desijt, quod fuit. Philosophus autem hic profundius sentiat, ut non solum calor, qui fuerit, abeat; verum etiam qui esse debeat, non adsit, sed desit, ut in ovib; lypenemijs, cū abijt calor & cōrumpitur, ὀσπύῳ, dicitur alibi à Theophrasto. tunc desinit: in principijs constitutionis, si non insit: deest, non desinit. Ἀλλοιωτῶν universalis, quàm ἀλλοιωτῶν. Addit autem quasi paraphrastes, urinum, de quo satis in historijs animalium.

Καὶ τὸ ἴδιον ἰσθὺς τὸ ἀπέμα μετὰ τὸ ἀεὶζον. Hæc verba excitabunt contemplationem iudicij non vulgaris. Sic enim dicit, ἰσθὺς. Statim, inquit, sub tegmine est semen in quibusdam. In alijs autem μετὰ τὸ, scilicet tegminis & seminis, est caro, & testa. Igitur opponit τὸ μετὰ τὸ ἰσθὺς. At videamus exempla τῶν μετὰ τὸ. Olivam ponit, & prunum, rectissimè. Inter nucleum enim & cutem interest caro, & testa. Videamus exempla τῶν ἰσθὺς. palmulam ponit, & juglandem, & amygdalum: quasi verò non habeat cutem juglans: deinde carnem, tum autem testam. Nam quid est πυρῶν in prunis, quod non sit in amygdalo? Neque enim semen est ipsa testa, sed quod intus. Quid quod etiam aliquid aliud præterea habet palmula? quippe membranam inter os & carnem. Quid quod ipse, cum dicit, ἰσθὺς, sibi contradicit, atque ait: πῶς δὲ τῶν τῶν ἰσθὺς, ἄς τὸ φόνικον. Postremò in utraque divisione est, & palmula, & oliva. Utraque cum carne esculenta, utraque cum cute, utraque cum testa nucleum operiente. Theodorus καὶ τὸ ἀμυγδαλῶν. Nucis amygdalæ; verum minus cautè. Namque amygdalum quoque nux est: melius, juglandis. πῶς δὲ Plinius item nucleum vocat, qui nux vicem gerat. Nuculam nos excogitaveramus: ut nucleus, quod intus esset esculentum tantum significaret. Est autem valde æquivocum nomen τῶν πῶς δὲ, si & oliva nuculam significet, & ligneum punici acini, intra quod nihil aut est, aut non apparet. Bacca quoque significatu Plinius abusus est ad hæc exempla.

Ἐν ῥησὶ ἰσθὺς οὐ μόνον τὸ ἰμῖτιον. Si volebat mox dicere: αἰθῶν τῶν τῶν ἰσθὺς ἰσθὺς, quo loco haud paucas arbores numerat: quare dicebat μόνον? quia etiam paliurus, & genista ferunt in siliquis, item opulus, quæ tanen non est cercis. At vero sic legemus, non autem, κίσις. Quid enim Galla hic. Plinius autem de Cercide nihil; de Colutea autem ubi agat, videbis. ἰσθὺς hic mendose legitur. ἰσθὺς in tertio appellat, ubi Liparitanam vocat arborem. ἰσθὺς verò & diversam, & Idæ propriam. In tertio autem miram oblivionem: non solum quia jam narratum repetit: sed etiam cum priore historia salicis folia, posteriore sanugraci attribuit. Κεραία quoque & καρυωία multis locis, atque exemplaribus scriptum invenias. Caroban Mauritana voce appellat Italia: qui Ægyptiam ficum, ridiculi.

Καὶ ὅτι μῖκρον. Præcisâ oratiõ. deest, ὁμοίᾳ, intelligit, ἰσθὺς, & ἀμυγδαλῶν, & alia.

Τὸν δὲ ἰσθὺς ἰσθὺς γυμνωτῶν. Nulla ex arboribus semen nudum fert: sed aut carne, aut cute continetur: quasi verò feniculum tum intus medullam, tum foris non habeat cutem. Quineciam ipsius lactucæ semen & cute tegitur, & medullam tegit cute.

Ἡ σαρκί, ἢ δέσμασι. Aut carne semen obducitur, aut cute, ne intellige carnem solam, etenim ipsa quoque cute ambitur, néve intellige cutem aliter, quàm solam. Cutis naturam dividit in duo, sic: τὰ ἴδια σαρκώδη, τὰ δὲ ἰσθὺς. Quid sit σαρκώδη, haud satis percipio. Theodorus ἰσθὺς, crusta, ut sit, ἰσθὺς. Sanè placet; verum contextus non placet. Sic enim scribit, aut cute, aut crusta. Igitur non videtur dividere τὸ δέσμα in crustaceum, & ἰσθὺς, at Theophrast. dividit. Sic ego dividerem, extrinum operimentum, in cutem, membranam, corium, lignum, testam, os. Cutis est in frumento: membrana in acino punici: corium in castanea. lignum in glande. testa in juglande. os, in pistacio. Notabis diligentius, si pro σαρκώδη legas ἰσθὺς, non convenire exempla de glande. Etiam illud animadvertes ἰσθὺς hic distingui τῶν τῶν ἰσθὺς, tanquam diversum ab juglande. Itaque in quarto historiarum Euboicæ arbores etiam in

Magnesia oriri, pro narratione minimè vulgari posuit: ut intelligas errorem Theodori, qui in quinto, nec semel ἰσθὺς, nucem pro juglande est interpretatus, dum Plinij autoritatem nimis securus fama sequitur.

Διὰ τὸ καριζῶν τῶν καρυωίων. Theodorus, quod abso. vi de fructibus potest. Non intelligo quid velint sibi verba hæc: at Græca ita interpretor: καριζῶν τῶν καρυωίων: à natura fructuum segregari. Conus enim fructus non est, sed vasculum fructus continens: intelligo hunc tam cupressi, quàm pinæ nucis.

Ἀπὸ τῶν τῶν σαρκώδη. Semina, inquit, protinus quadam carnæ, exempla ponit. Quæ in nucum, aut glandium genere censentur: alia, inquit, in πῶς δὲ τῶν καρυωίων: intra nuculam carnem habent, ut oliva. Quæ diligentius quidem sunt noranda. Aperta namque glandis crusta, protinus caro invenitur: & non absimili modo, oliva nucleo aperto statim carnem habet seminalem. Videtur differentia: quia oliva nucleus esculenta obducitur carne: iccirco dixit ἰσθὺς, hoc sic apparetur, ut potest. Nam sanè alterum exemplum videtur laborare: ait enim juglandem habere statim carnem seminalem. At enim verò eadem, sede & juglans habet, & oliva. In utraque primo æquè loco est caro, quanquam diverso usu. Verum id nunc non disputatur: sed de sede, atque ordine inter se, & medullæ seminalis, & integumentorum: deinde est nucleus, tum pulpa. Præterea nulla ratione convenit exemplum bacca Lauri, cum oliva. Habet enim cutis culam oliva, quæ à carne non abscedit: habet carnem, habet os: postremò intus medullam pusillam seminalem: at Lauri bacca os nullum, πῶς δὲ nullum. Sed primum, atque extrinum, corium, deinde membranam, intra quam caro firma ac solida: qualis castanea. Ea est bipartita nihil intra se continens, tantum ad verticem ligulam habet castaneæ modo, quam ligulam vulgus germen vocat.

Τὸν δὲ ἐν πῶς δὲ μόνον, ἢ πῶς δὲ ἰσθὺς. καρυωίων τὰ κικαδῶν, & καρυωίων. Hic videmus non accipi πῶς δὲ, sicuti supra: sed quomodo in punica. Similis enim grani figura in utrisque, & quæ κικαδῶν sunt, & quæ in malogranaeis. Non intelligit autem ἰσθὺς; id est contineri, in τῶν πῶς δὲ, sed ἰσθὺς: neque enim quicquam à grano ipso continetur: sed ipsummet granum semen est. Igitur ob eam æquivocationem, adiecit πῶς δὲ. Et addidit τὰ, particulam proportionalem: saltè si non sit πῶς δὲ, erit πῶς δὲ. Et quia supra σαρκῶν nominarat. At quia carnis natura humidior est, propter eam diversitatem, addidit ἰσθὺς. Et dixit κικαδῶν, ut comprehensum haberet omne genus Cimaræ, & Cardui, & Chamaeleontis, & ejusmodi. Theodorus omisit, καρυωίων. Contemplabimur ergo an πῶς δὲ appellatio applicari possit aliqua analogia ad fici granum. Id enim est καρυωίων, & os oliva. Plinius in hac materia pro eo quod est καρυωίων, hic posuit frumentum, quod diligentius est perpendendum.

Ἐμφανιστῶν τὰ τῶν φόνικον. Manifestissimum semen in palma: quia ipsummet os semen sit, ut ne dubitetur, sit ne medulla sola, an testa, quemadmodum in olea. Reddit rationem, ἰσθὺς τῶν καρυωίων ἰσθὺς. Et addit, αἰθῶν ἰσθὺς. Theodorus plenum, & persolidum. Vox illa nobis diè multumque perquisita nusquam comperta est. Palmule os, verè osseum, marmoris fragmenta fractum imitatur: ejusdem duritiam, & colorem, cum duritia & colore cornuum mistam gerit: oblongum est, sed non equaliter teres. Namque ab lateribus convolvitur in sinum: ex altera parte ubi venter est, canaliculi vestigia tenuia, atque subobscura, pertinent ab imo ad summum. Paulò infra medium ejus canaliculi, umbilicus est, at quasi ocellus quidam: sub quo, & à quo introrsum tendit tubus cum pellicula, atque intus mucro, qui germen, ut vocant, est. Igitur nulla intus cavitas, ut in oliva: sed ipsum corpus osseum, est semen: quemadmodum castaneæ caro, & in corpore mucro ille genitilis ad umbilicum. Sic describendum est, aliqui ὄσον, non ὄλον, legunt. Notabis sententiæ suæ propriam castigationem, & μῶν δὲ ἰσθὺς, tametsi non est medulla in medio, tamen in toto est humor, de quo supra dicebamus.

Διαφύρασι δὲ. Alia feminum differentia, à positu: quia quedam ἀπὸς, congesta. Non posuit exemplum, habes in papavere. Theodorus de suo addidit, promiscua, malè. Nam ἀπὸς genus est, & dividitur in promiscua, sicut in Hyoscyamò: & digesta, qualia Panicis. Suam enim queque sedem obtinent. Dixit autem, τὰ τῶν ἰσθὺς, καρυωίων. Theodorus, discreta, minus rectè. Discreta enim omnia sunt, quodcumque enim est, unum est, & ab alijs discretum, sed distantia, ita ut inter cucurbitæ semen, & semen aliud, aliquid

aliquid intersit, τὸ κενόν, significat hic propinquitatem, unde...

Kai τὸ ἀπὸν. Nunc eorum dividit naturam, quæ confer- tim nascuntur; alia contineri simul ab aliquo, alia à nullo.

Αλλὰ τὸ αὐτὴν. Afferit differentiam à pediculo, propterea

quod semina ab uno pediculo multa, quadam singula singuli. Dat exemplum eorum: ut racemi, inquit: sane incommodè...

Σχῆμα οὐδὲν ἀεὶ ἀκέραιον ἰσθμίουμοιο, οὐδὲ γωνίας ἔχει. Fru- ctus, inquit, rectilineus nullus: neque angulum ullum habet.

ROBERTI CONSTANTINI ANNOTATIO.

Εἰματὸς vox hic latius sumitur. Complectitur enim putamen, ut in nuce, corium in castanea, crustam in glande...

ἐναγγειοσπίρηματὸς. Generis esse videtur nucis moscatæ, (id est καρὸς μουσχικῆς, quæ ἑὶ ὠδὸς κάρου Actio) arbor. Fert enim nuces in vasculis: quæ macis cortex convertit.

Ἐχει τὸ καρῶδες. Falsa lectio, ἔς ἑρβῆς ἔχεται, non intel- lecta vis, errandi etiam Gazæ viro Græco occasionem præ- buit: hic ἔχεται, adhaerere significat: quod Plinius optime percipit: ita scribens lib. xv. cap. xxviii. Quædam ad- hærent, ut olivæ, lauris: superiusque posuit: Quæ-

dam statim à ligno recedunt, ut nuces, & palmæ.

Κρυχέμεις. Vide quæ adnotata sunt in Lexico Græco Crispini, in verbo κρυχέμεις.

Τὸ ἰδίον γὰρ. Vinaceis, acinis punice, & ficus granis com- mune quoddam carne, carnisque involucro contineantur. Prop- rium verò, quod vinaceis, & ficus frumentis, ut loquitur Plinius, una caro communis sit: Acinorum autem punice, sua cuique propria & peculiaris.

Οὐδὲν ἀεὶ ἀκέραιον. Fagea glans. Plinio, quæ vulgò faine, id est, καρὸς φηγῶν, & φηγὸς etiam Athen. triangula cute includitur. Quare cautius hoc sic extulit, author libri ἀεὶ ἀκέραιον, qui tribuitur Aristoteli: ἃ δὲ πάντες οἱ καρποὶ γωνιώδεις οὐδὲ πάντες ἀεὶ γωνιμίως ἔχονται.

IOANNIS BODÆI A STAPEL

Οὐαία οἰά.) Ova interpretor irrita. Plin. lib. x. cap. lviij. Tertium quod irritum est, urinum vo- cant, oritur æstate, Aristoteles lib. vi. cap. ii. hist. animal. τὰ δὲ κελάρια ὑπὸ πνοι κωλύονται...

Καρὸς.) Interpretor, juglandis, quod Græci κάρου βασιλικὸν κατ' ἰδιόχλω κάρου vocent. Gal. lib. ii. de alim. facult. βασιλικὸν πνὶς ὀνομάζουσι κάρου, ταῦτα τὰ νύκτωρ πίνονται ὀνομαζόμενα κάρου. Geoponicὸν auctor lib. x. c. lxxiii. βασιλικὸν τὰ νύκτωρ ἢ μὲν λέγουσιν κάρου. Latius antiquos Græcos hanc vocem accepisse, auctor nobis Nicandri Scholiastes: pro omni scilicet fructu, cortice tecto ligno. Οἰόφρατος, inquit, ἡμῶν δὲ τῆς πατρῆος ἔδεικται τῶν φυτῶν, κάρου αὐτὸ ἀποσηγορεύεται. κάρου δὲ λέγουσιν ὅσα τὸ ζυλῶδες λέγουσιν ἔχονται. Dolendum hos libros, si modo exitere, perijisse. Latini ad imitationem Græcorum nucem dixerunt, omnem fructum duro operimento tectum. Virg.

Castaneasque nuces, mæa quas Amaryllis amabat. Κατ' ἰδιόχλω, ut dixi juglandem denotat, Cum ergo nux amygdalam, castaneam, avellanam, juglandem, aliosque fructus, cortice duro significet, malo, ne error fiat, juglandem verrere. Cæterum, ut nux à nocendo Latinis dicitur; ita κάρου vocarunt Græci

NOTÆ ET COMMENTARIUS.

teste Plutarcho lib. iij. sympof. cap. i. quoniam πνόμε βαρὸ καὶ καρῶκον ἀφίεται λυτὴ τὸν ἄνθρωπον...

Kai τὸ ἰδίον γὰρ. Paucis in verbis manifesta contra- dictio, quorundam, inquit, semen protinus post tegmen ambiens subest, ut palmæ: mox plura ambientia pal- mæ habere inquit, ergo aliquid aliud interjacet inter semen & tegmen. Nec palmæ tantum ambientia plura, sed juglandi, & amygdalo: falsum est statim post tegmen ambiens, subesse semen. Nihil notius quam os dactyli primum membrana, deinde carne, iterum membrana tegi. Juglandem primum cute, deinde carne, tum testa, iterum cute tectam esse, quis ignorat. De amygdala nihil dicam: nemini ignorum, pluribus tegminibus præditam. nodus hic difficillimus; oedipo opus qui solvat, putavi quon- dam hanc esse Magistri mentem, semen, in quo insi- tus calor, humorque, adhærere tegminibus: illud certum, palmæ tegmina, ossi adhærere, sed in amygdala contrarium observatur, nisi velimus cuticulam femini sive quod vulgo edimus, proximam, sed talis etiam cuticula oleæ, & pruno, quæ inter ea numerat, quibus inter semen & tegmen interjacet caro. Rectè hujus loci sensum, mentemque Magistri exponit Auctor libell. de plantis lib. i. cap. v.

† ἀήθης Βασ. οἶον † ἀνήθης, κερδίδου. ἐνίων δὲ ὑδαρεῖς ἀν δόξουν
 οἰνοὶ τῶν κερκυμηλίων. οἱ δὲ, ὄξεις, ὡσπερ ῥοῶν,
 ἰνώδεις ΑΙ. καὶ ἐνίων μῆλων. ἀπάντων δὲ οἰνώδεις καὶ τὰς ἐν τῷ
 τῷ τῷ γῆρας θετέον. ἄλλον δὲ ἐν ἄλλοις εἶδουσιν. Ἐπὲρ
 ὧν ἀπάντων ἀκρεβέστερον ἐν τοῖς περὶ χυλῶν ρητέον.
 αὐτὰς τε τὰς ἰδέας διακριθῆναι μὲν ἔχει, ὅπως καὶ τὰς παρὰ
 ἀλλήλους διαφορὰς, καὶ τὴν ἑκάστη φύσιν καὶ δυνά-
 μιν. ἔχει δὲ καὶ τῶν δένδρων αὐτῶν ὑπερότης. ὡσπερ
 ἐλέχθη, διαφορὰ εἶδη. ἢ μὲν γὰρ ἐστὶν ὁ πάσης ὡσπερ
 ἢ τὸ συκῆς καὶ τὸ μήλων ἢ τῆς πιττωδῆς οἶον. † ελαίας,
 τῆς πύκης, τῶν κωφοφόρων, ἄλλα δὲ ὑδρῆς. οἶον,
 ἀμπέλης, ἀπίς, μηλέας. καὶ τῶν λαχαρωδῶν δε. οἶον,
 σικύς, κολοκύνθης, θερδακίνης. αἱ δὲ, ἢ δὴ δριμύ-
 τητά πᾶσα ἔχουσι καθάπερ ἢ τῆς ἴμυς, ἢ τῆς ἴμυρος. αἱ
 δὲ, καὶ εὐωδίας. ὡσπερ αἱ τῆς σελίης, ἀνήθης, μαράθης,
 καὶ τῆς τοῖστων. ὡς δὲ ἀπὸ τῶν εἰπεῖν, ἀπαντα τὰ
 ἰδίαν φύσιν ἑκάστη δένδρον, καὶ ὡς καθόλου εἰπεῖν,
 φυτῶν πᾶν γὰρ ἔχει κρᾶσιν πινὰ καὶ μίξιν ἰδίαν ἢ περ
 οἰκεία δηλονότι τυγχάνει τοῖς ὑποκειμένοις καρ-
 πῶν. ὧν τῶν παλαιοῖς συνημφοῦνται περὶ ὁμοιότητος.
 ὅσα ἀκρεβέτης, ἔδὲ ἐπαφῆς ἀλλ' ἐν τοῖς περικαρπίοις.
 διὸ μᾶλλον κατεργασίας λαμβάνει καὶ πείσιν κατὰ
 εἰλικρινῆ ἢ τῆς χυλῆς φύσιν. Διὲ γὰρ ὡσπερ
 τὸ ὕδρ' ὑλῆν ὑπολαβῆν, τὸ ἢ εἶδ' ἢ ἢ μορφῶν. ἔχει
 δὲ αὐτὰ τὰ ἀερέματα ἢ οἱ χιτῶνες οἱ περὶ αὐτὰ δια-
 φορὰν τῶν χυλῶν. ὡς δὲ ἀπὸ τῶν εἰπεῖν, ἀπαντα τὰ
 μόρια τῶν δένδρων ἢ τῶν φυτῶν, οἶον, ῥίζα, κω-
 λός, ἀκρέμων, φύλλον, καρπός, ἔχει πινὰ οἰκειότητα
 περὶ τῶν ὄλων φύσιν, εἰ δὲ καὶ ὡς ἀλλὰ τίει κατὰ τε
 τὰς ὁσμὰς καὶ τὰς χυλῆς, ὡς τὰ ὕδρ' εὐοσμὰ καὶ εὐώδη, τὰ δὲ ἄοσμα καὶ ἄχυλα πάντεσσι εἶναι τῶν τῆς αὐτῆς
 μορίων.

omnes, qui vel huic generi contribuuntur, vinosos putandum. Alij alijs generibus assignantur. Quorum singulos in libro de saporibus perfequemur: tam genera ipsa numero amplectentes, quam eorum invicem differentias reddentes: quæque vis cujusque naturaque sit. Arborum quoque ipsarum humor, uti retulimus, varijs generibus consummari videtur. Alius enim succo lacteo similis; ut fici, papaveris: alius † refinaceus; ut abietis, pini, omniumque coniferarum: alius aquosus; ut vitis, piri, mali, & in olerum genere, cucumeris, cucurbitæ, lactucæ. Nonnulli acrimoniam quandam fortiuntur; ceu thymi, satyreæ. Quidam etiam suavem olentiam præstant: ut apij, anethi, feniculi, reliquorum similibium. Omnes, ut absolutè loquar, pro natura cujusque arboris, (utque in universum transigam) plantæ, propriam differentiam sibi fortiuntur. Quippe unumquodque temperamentum quoddam miltionemque obtinet peculiarrem: quæ scilicet fructibus subjectis conveniat. Quorum pluribus quædam similitudo innotescit, quantum incertior, sensuque dubia. Scilicet ea de causa, quod saporis natura, puram sinceramque confectionem concoctionemque in carne fructus consequitur. Alterum enim quasi materiam; alterum quasi formam speciemque arbitremur oportet. Semina quoque ipsa & tunica quibus vestiuntur, saporum discrimine inter se distant. Utque simpliciter loquar; universæ arborum plantarumque partes, ut radix, caulis, ramus, folium, fructus, cognationem quandam habere tota cum natura videntur. Quamquam odore saporeque differat. Ut partium plantæ ejusdem, aliæ odoratæ & bene sapidæ sint: aliæ inodoratæ insipidæque omnino.

† piccus ad verbum.

IULII CÆSARIS SCALIGERI ANIMADVERSIONES.

Nunc succos declarat, & saporis. Primum quod animadvertas: non dividit in dulcem, & asperum: & acridum, & amarum: & ejusmodi, quæ vera sunt genera: sed in succos digerit speciales. Ita ut cum sub vino so assignet vitem, morum, myrtum, videatur morum & myrtum tantquam ἀνάλογα referre ad vitem. Sic ad olivam, laurum, juglandem, & alia. Mox confundit membra hæc cum membris genericis, ubi dicit aliquos esse acres, alios amarus. Maluit etiam μελιτώδεις, quam dulces dicere. Et profectò commodius ab ipso factum esset. Esto, fici, & palmula agnoscantur mellei: at quæ præterea adducit, ὄρνις & βαλάρις, nunquam mellei, dulces aliquo modo: & nescio quare dixit ὄρνις, cum βαλάρις esset dicturus, nisi ἄκωλον adducas. Prudentius Plinius: pinguis enim voce usus est, non oleosi. Pinguis, inquit, olivæ. Genus enim ad oleum, adipem, butyrum, & medullas, atque alia. Idem addidit vinosum, pyro, quod etiam considerabimus.

mus: ergo simul. Verum ille saporem distinctit à dulci. Quæ sententia, & philosophiæ res universales ignorabat: quippe cum species à genere subtraheret: & non meminerat rerum naturalium, quæ vel quotidiano in usu sunt. Mel enim & valde dulce, & valde odoratum est.

Υδαρῆς. Theodorus, diluui, malè. Rectius Plinius aquosi. Nam dilutum apud Latinos significat, remissum esse: sumpta metaphora à vino aqua misto. Sapor acer in eruca, dilutior in altero. Υδαρῆς aquam notat à vini gustu separatam: à vini inquam, & olei, & aliorum. Ac non separat ab his, dilutum. Dilutum est in olivaceo oleo, in juglandino non est: sic in vite ὑδαρῆς est, dilutus non est. ὑδαρῆς distinctus à viscido, & pingui, ut lacteo, & pice.

Ἐπίον. & mox Ἀλαθμυμῖνος. alius dixisset, Ἀλαθμυμῖνος: ἢ ἴσιν scilicet, aut Ἀλαθμυμῖνον. sed sic solet tum ipse, tum præceptor.

Ὁῶν. Mavult appellare, ἰσὸν ἢ ἰσὸν, quam γάλα, in fico, & papavere, à fructibus ad plantas ipsas transit pro saporibus.

Αἱ ὄξει καὶ ἰνώδεις. Posuit ἴμυς inter acria. Cum addit odorem, statuit exemplum apij, anethi, feniculi. At Thymus ἴς longè melius olet.

ROBERTI CONSTANTINI ANNOTATIONES.

Χυλός. Ut in Lexico Græco Crispini extat, χυλός proprie sapor: χυλός vero succus. At hic χυλός pro utroque sumit. Nunc pro succo: infra pro sapore: unde ἄχυλα vocat insipida. Vbi infra de libris περὶ χυλῶν, id est, de succis: edidit enim & alios περὶ χυλῶν, ut tradit Diogenes Laertius in ejus vita.

Πηλώδης, hic ἀπὸ τῆς ἰσημῶδης, id est, refinaceus Plinio.

Ἐνωδία, hoc loco pro saporis suavitate, quæ ἰσχυμία: ipsique etiam ἰσχυμία. Sic quæ rectè sapiunt ἰνώδη infra vocat: quibus ἄχυλα, id est, insipida opponit.